

Arbetsrapport nr.12

Jönköpings Lokal-TV Förening

Utvecklingen av en lokal TV-verksamhet

Mariann Björkemarken

ISSN 1101-4679

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Institutionen för Journalistik och Masskommunikation
Box 710, 405 30 GÖTEBORG
Telefon: 031-773 49 76 • Fax: 031-773 45 54
E-post: majken.johansson@jmg.gu.se

2003

Förord

År 2000 publicerades min bok *Öppna Kanalen i Göteborg - utvecklingen av en lokal TV-verksamhet*. Det var den första beskrivningen av ett lokalt kabelsändarföretag (idéell Lokal-TV-förening med förordnande från Radio- och TV-verket) på många år. Ambitionen var att beskriva hur de personer som gjort till sin uppgift att bygga upp en idéell alternativ TV-station gått till väga. Vilka var de och vad ville man uppnå? Vilken position i massmediesystemet gjorde man anspråk på? Förutom de lokala förhållandena i Göteborg beskrivs även bildandet av *Riksförbundet för Öppna Kanaler i Sverige* 1997 och *Open Channels for Europe!* 1999. Föreliggande rapport är en fortsättning på denna forskning. *Jönköpings Lokal-TV Förening* och motsvarande förening i Skövde bildades 1987 och är de äldsta i dag existerande Lokal-TV-föreningarna i landet. Arbetet har bedrivits under hösten 2001 och under våren 2002 och finansierats med medel från Carl-Olof och Jenz Hamrins Stiftelse.

Göteborg i april 2003

Mariann Björkemarken

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning.....	s. 1
Kabel-TV i Sverige.....	s. 5
Bakgrund.....	s. 5
Lagstiftning.....	s. 9
Religion i TV.....	s. 11
TV-program med religiöst innehåll i Sverige.....	s. 11
Forskningsläge – frågeställningar.....	s. 16
Lokal-TV – Lokala kabelsändarföretag.....	s. 16
Religiösa program i etermedierna.....	s. 20
Syftet med föreliggande arbete.....	s. 22
Det första försöket: Wetterbild.....	s. 24
Fortsatt Lokal-TV-verksamhet.....	s. 35
Högskolan och Mediecentrum.....	s. 35
Jönköpings Läns Landsting och Jönköpings kommun.....	s. 36
Södra Vätterbygdens Folkhögskola.....	s. 36
VätterHem.....	s. 39
Frälsningsarmén.....	s. 40
Jönköpings Lokal-TV Förening tar form.....	s. 46
Bildandet.....	s. 46
Medlemskap, regler och rutiner, ekonomi.....	s. 48
Programproduktion och sändning.....	s. 52
Samarbetet med Blomqvist Produktion.....	s. 56
De sändande föreningarna.....	s. 59
VätterHem.....	s. 59
Frälsningsarmén.....	s. 60
Södra Vätterbygdens Folkhögskola.....	s. 60
Högskolan.....	s. 61
Råslätts Medieverkstad.....	s. 62
Medlemmar och sändningar.....	s. 66
Samarbete med andra.....	s. 75
Framtiden.....	s. 77
Avslutande diskussion.....	s. 81
En lokaltidning med en tidigare religiös prägel.....	s. 81
Lokala radiosändningar i Jönköping.....	s. 82
Jönköping – centrum för kyrkor och samfund.....	s. 85
Lokal-TV – en fortsättning på traditionen.....	s. 86
Att finna sin roll.....	s. 89
Käll- och litteraturförteckning.....	s. 97

Inledning

Närradiolagen 1979 och *Kabellagen* 1986 innebar en möjlighet för allmänheten att producera och sända egna program med lokal anknytning i radio respektive TV. Detta hade praktiserats utomlands, framför allt i USA och Kanada, men var någonting helt nytt för Sveriges del. Lediga frekvenser och ledigt kanalutrymme skulle göra detta möjligt även här. Framför allt frikyrkorna var pådrivande för att få en närradio. Några svenska försök med lokal TV-produktion – s.k. *egensändningar* - hade gjorts i mitten på 1970-talet med syftet att pröva olika planerings- och produktionsformer för att utveckla den lokala demokratin. I början av 1980-talet pågick ett annat försök med Lokal-TV på närmare 30 orter i landet. Sveriges Television sanktionerade dessa försök.

Kabel-TV i den här formen har aldrig fått något genomslag i Sverige. Under 1990-talet har sådana lokala sändningar ägt rum i ett 25-tal kommuner i landet. Det tycks ha varit svårt att finna i alla fall en större publik. Kabelnätutbyggnaden stannade av och omfattar idag inte mer än ca 40 % av alla hushåll. Den aviserade övergången till markbundna digitala sändningar som omfattar alla hushåll, motiveras bland annat med ökat utrymme för fler kanaler som kan ge plats åt regionalt och lokalt producerade program.

Gemensamt för närradio och Lokal-TV sänd i kabelnäten är att inget krav föreligger om objektivitet i programinnehållet, så länge man följer gällande lagstiftning och inte gör sig skyldig till yttrandefrihetsbrott. Lagstiftningen har öppnat möjligheten för föreningslivet att göra program som kan vara av allmänt intresse eller rikta sig till några få. Det är av stort intresse att ta reda på hur s.k. *lokala kabelsändarföretag* (lokal förening med förordnande av *Radio- och TV-verket* som ger rätt att sända i kabelnäten) har byggt upp sin verksamhet och hur de orienterar sig i det förändrade massmedielandskap med snabbt förändrade förutsättningar som vi ser framför oss.

Aktuell forskning visar att det på sina håll funnits en mycket stark ideologisk eller massmediopolitisk drivkraft. Men det finns också en religiös tradition inom framför allt närradion, men i någon mån också Lokal-TV. Syftet med föreliggande arbete är att skriva en historik över *Jönköpings Lokal-TV Förening* som bildades 1987, samma år som en annan förening bildades i Skövde. Dessa två kanaler är de äldsta i sitt slag i landet. Båda ingår tillsammans med motsvarande kanaler i Stockholm, Göteborg, Malmö, Nacka, Sandviken, Skövde, Västerås och Botkyrka i *Riksförbundet för Öppna Kanaler i Sverige*. De kristna programmen från olika samfund med *Frälsningsarmén* som dominerande har varit i majoritet.

Studien kommer att besvara frågor om vilka som startade Jönköpings Lokal-TV Förening, syftet med deras engagemang i lokal TV-produktion, tillvägagångssätt, samarbete och inspiration från andra, organisationstillhörighet och synen på framtiden. Forskningen om både lokala kabelsändarföretag och de kristna samfundens engagemang i dessa medier är inte särskilt omfattande och förhoppningen är att föreliggande arbete kommer att fylla ett tomrum härvidlag.

Jönköpings Lokal-TV Förening bildades i en tid med stora förändringar i etermediernas värld både vad gäller tillkännagivna lediga frekvenser, en opinion för lokala etermedier

både i form av Public Service och s.k. egensändningar och utländska satellitsändningar möjliga att ta ner för vem som helst. I juli 1982 tillsattes *Massmediekommittén* för att utreda dessa frågor och komma med förslag till ny lagstiftning. Kommittén publicerade sitt betänkande *Via satellit och kabel* (SOU 1984:65) i juli 1984. För att reglera rätten till egensändningar i kabelnätet trädde *Lagen om lokala kabelsändningar* (SFS 1985:677) och *Lagen om ansvarighet för lokala kabelsändningar* (SFS 1985:1057) i kraft den 1 januari 1986. Idag reglerar *Radio- och TV-lagen* (SFS 1996:844) villkoren för dessa sändningar.

Det handlade om stora värden – ekonomiska, publicistiska, ideologiska – och många låg i startgroparna. Dessa intressen sammanföll hos en del och var mer renodlade hos andra. Televerket, bostadsföretag och dagspressen hade ett ekonomiskt intresse av den nya kommunikationstekniken. Dagspressen hade också tillsammans med Sveriges Radio, Sveriges Television och utbildningsväsendet ett intresse för vad lokala sändningar kunde tänkas innebära publicistiskt. Hur och framför allt av vem skulle lokala televisionsprogram produceras och vad skulle de innehålla? Politiska partier, kommuner och föreningslivet hade olika ideologisk syn på detta.

Under sådana förhållanden framträder driftiga personer som i varierande grad drivs av egna intressen och den organisation eller grupp som de företräder. Det är lätt att å ena sidan säga att utan någons personliga insats så hade ingenting hänt eller det hade inte blivit så bra, å andra sidan får man inte glömma bort att ett engagemang utvecklas i en social omgivning. Även om man drivs av egna idéer, så måste de förankras. De aktiva hade uppgifter att lösa för den grupp som de företrädde.

Några som ursprungligen var intresserade när verksamheten började i Jönköping försvann. Det här arbetet handlar om de som blev kvar och fortsatte driva verksamheten – det som bland historiker brukar kallas för vinnarnas historia. Det är den historien som skildras och det förhållande eller den rollfördelning sinsemellan som de olika aktörerna i egenskap av individuella karaktärer men också företrädare för gruppintressen utvecklade. De som föll ifrån vet vi ingenting om.

Rapporten inleds med en kort beskrivning av vad Kabel-TV är och Kabel-TV:s introduktion i Sverige. Televerket var tidigt ute och lyckades bli den dominerande nätägaren. Detta jämte kommunernas, de allmännyttiga bostadsföretagens och dagspressens intressen beskrivs. Den lagstiftning som reglerar villkoren för lokala kabelsändarföretag och deras sändningsverksamhet redovisas.

Efter en kort inledning som visar på användandet av kabelkanaler för teleevangelism i USA ges en historik över TV-program med religiöst innehåll i Sverige. Svenska Kyrkan och de äldre frikyrkorna hade ursprungligen ett ansvar för detta, men fick böja sig för att Radiotjänst så småningom själv ville reglera utsändningen av gudstjänster för att kunna varva dessa med livsåskådningsprogram som vände sig till en bredare publik. År 2000 reagerade den kyrkliga världen på befarade neddragningar av antalet gudstjänster i televisionen.

Forskning om lokala kabelsändarföretag och religion i TV presenteras. Under 1980-talet gjordes en del forskning om svenska egensändningar i kabelnätet, som visade på svårigheterna att göra bra program innehållsmässigt och tekniskt och nå en (större) publik. Att göra TV-program är kostsamt oavsett val av teknik och tillvägagångssätt och många blev besvikna när Massmediekommittén inte skrev något om tänkbara finansieringsformer. För att överleva måste den här typen av Lokal-TV undvika att göra det som andra redan gör bättre utan i stället finna sin *egen* form – en "nisch" – där den har en uppgift att fylla. Tio år senare visade ny forskning att man åtminstone på sina håll höll på att göra detta. Inom Öppna Kanalen har Lokal-TV kallats för "Din allemansrätt i TV" med en demokratisk uppgift att garantera yttrande- och informationsfrihet, främja kommunikation mellan (stora som små) grupper och sist men inte minst utmana journalisters tolkningsföreträde.

Forskningen om religiösa program i TV har mycket handlat om produktion, innehåll och utrymme. Ett par arbeten har tittat närmare på besluts- och organisationsprocesser vid stora och viktiga förändringar av den religiösa programverksamheten. Under 1990-talet har en del receptionsforskning gjorts. Vilka tittar på religiösa program och på vilket sätt? Vilken roll spelar graden av medianpassning? Forskningen om det religiösa engagemanget i närradion och framför allt Kabel-TV är däremot liten.

Jönköping var en av närmare 30 orter som prövade på lokala TV-sändningar i ett av Sveriges Television initierat försöksprojekt några veckor vintern 1984/85. Deltagarna i försöket och vilka motiv och förhoppningar de hade presenteras liksom litet om hur man gjorde. Bildandet av Jönköpings Lokal-TV Förening ett par år senare, stadgar, medlemskap, regler och rutiner, ekonomi redovisas. Samarbetet och kontakterna med Blomqvist Produktion, där ägaren även haft rättigheterna till TV 4:s lokala fönster i Jönköping och Borås, tas upp.

De stora sändande medlemsföreningarna VätterHem, Frälsningsarmén, Södra Vätterbygdens Folkhögskola, Högskolan och Råslätts Medieverkstad beskrivs närmare vad gäller finansiering, målsättning, program. Vidare ges en förteckning över medlemsföreningar genom åren och olika program som förekommit. Man har sökt samarbete med andra och var en gång med och bildade Sveriges Lokal-TV Förbund. När förbundets verksamhet avtog och mer eller mindre upphörde, gick man i stället med i Riksförbundet för Öppna Kanaler i Sverige.

När det gäller synen på framtiden så vill man gärna se aktivare medlemmar och ett mer varierat programutbud. Tidiga uppvaktningar om att få rätt till etersändningar och därmed nå alla hushåll var utan framgång. Under 2001 blev Jönköpings Lokal-TV Förening och Öppna Kanalen i Göteborg föremål för prövning vad gällde möjligheten att få rätt att sända i det digitala marknätet, vilket skulle innebära full hushållstäckning. Då det inte var frågan om att få ta del av en s.k. gratiskanal såsom fallet är i kabelnätet, så avslogs deras respektive ansökningar på grund av bristande ekonomiska förutsättningar. Efter kontakt från Blomqvist Produktion har man börjat diskutera att återuppta samarbetet i form av s.k. kanalblandning, vilket till skillnad från tidigare den här gången skulle vara tillåtet enligt uppgifter från Radio- och TV-verket. Detta innebär att man delar kanalutrymme med en reklamfinansierad privatägd kanal.

Rapporten avslutas med en diskussion som försöker sätta in Jönköpings Lokal-TV Förening i ett sammanhang. Jönköping har mycket gamla traditioner vad gäller privat rundradio på 1920-talet och programsamarbete med Radiotjänst sedan de privata lokalstationerna övertagits av Radiotjänst under 1930-talet. Den första närradiosändningen i modern tid skedde från Jönköping i april 1979 och ett par personer som senare återkom när Kabel-TV blev aktuellt fanns med redan då. Jönköping har många kyrkor och samfund, men Jönköpings-Postens kristna profil tonades ner för att försvinna omkring 1970. Kyrkor och samfund har alltid strävat efter inflytande i massmedier alternativt starta egna massmedier och det starka framförallt frikyrkliga engagemanget i både närradion och Kabel-TV i Jönköping är logiskt. Sådana sändningar förekommer eller har förekommit i hälften av landets lokala kabelsändarföretag.

Kabel-TV i Sverige

Bakgrund

Kabel-TV innebär en trådbunden sändning via kabel från sändare till mottagare. Från en centralantenn dras en kabel till enskilda hushåll. Trådbundna sändningar startade i USA redan på 1940-talet i områden med dåliga mottagningsförhållanden för sändningar via eter. Centralantenn och kabelnät blev ett alternativ för glest befolkade områden som inte var lika kommersiellt intressanta för de stora amerikanska TV-bolagen. I Europa byggdes senare centralantennar och kabelnät för att kunna ta in grannlandssändningar och därigenom öka programutbudet. Hushållen i t.ex. Belgien och Nederländerna kunde ta in program från Frankrike och Tyskland. Detta gällde också Kanada som kunde ta in amerikanska program. Centralantennar har också ansetts praktiska, då varje hushåll sluppit skaffa egen antenn. Tekniken utvecklades under 1970-talet så att kabeln kunde förmedla fler kanaler än tidigare. Möjligheten att sända fler kanaler ökade när kabelnäten senare kunde distribuera också satellitsända TV-kanaler.¹

Överblivet eller utnyttjat utrymme i kabelnäten som kunde bli utnyttjade kanaler, har ibland använts till lokal programverksamhet - *egensändningar* - inom ett geografiskt avgränsat område. I Kanada var man först med detta. För att möta alla amerikanska program som sågs som ett hot mot den nationella kulturen ville man stimulera en lokal programproduktion. För att underlätta detta blev kabelbolagen skyldiga att upplåta en kanal för lokala program och nätägaren måste släppa till produktionsutrustning. USA följde senare efter med den här typen av lokala TV-produktioner.² Med ganska enkla medel kunde man ordna t.ex. lokala debatter eller spegla frågor som rörde den egna orten. Dubbelriktade system som medgav s.k. återföring även kallat interaktivitet från TV-tittarna skulle göra dessa mera aktiva, men också förbättra kommunikationen i samhället, även om en del varnade för missbruk av denna möjlighet i lokalsamhället och ren "gallupdemokrati" i det politiska livet.³

I Sverige kom frågan om Kabel-TV upp på dagordningen under tidigt 1970-tal. Ett intresse för ny kommunikationsteknologi, möjligheten att via satellitsänd Kabel-TV börja sända program från de nordiska grannländerna och nya möjligheter till information och kommunikation via TV-mediet på lokal nivå inom ett avgränsat område låg bakom detta.⁴ Det första sanktionerade försöket med Lokal-TV i Sverige ägde rum under ett halvår i Kiruna i mitten av 1970-talet. En förutsättning för att försöket skulle kunna äga rum var medverkan från Sveriges Radios sida. Syftet var att pröva olika planerings- och produktionsformer samt på vilket sätt dessa kunde utveckla den lokala demokratin.⁵ I början av 1980-talet stod det klart att utländska program sända över satellit skulle nå även Sverige. Vårt land saknade beredskap och lagstiftning som reglerade detta. Därför

¹ Hadenius och Weibull 1987, s. 183, Hadenius och Weibull 1999, s. 185-186.

² Hadenius och Weibull 1987, s. 185.

³ Hadenius och Weibull 1978, s. 211-216. För innebörden i begreppet "interaktivitet" se Jensen.

⁴ Ewertsson, s. 63.

⁵ Kleberg 1989.

tillsattes *Massmediekommittén* 1982 med uppgift att lämna förslag på hur dessa frågor skulle hanteras i framtiden.⁶

Televerkets direktion beslöt redan i början av 1975 att tillsätta en Kabel-TV-kommitté för att följa utvecklingen inom området. Televerket har själv redovisat följande:

Televerket markerade också i olika sammanhang att verket hade ett stort intresse av att anförtros ansvaret för en eventuell utbyggnad av kabel-TV-nät.

Man gjorde bedömningen att kabelnäten skulle kunna byggas i stor skala med början 1985-86, men att en sådan utbyggnad inte kunde betraktas som en samhällsnyttig tjänst på samma sätt som t.ex. telefonabonnemang, utan måste ske på rent affärsmässiga grunder och att Televerket inte skulle ha något ansvar för programutbudet.⁷ Enligt Televerkets prognoser från mitten av 1980-talet var det ekonomiskt rimligt att 2/3 av befolkningen fördelat på tätorter skulle kunna anslutas till kabelnät.⁸ Prognoser från den här tiden pendlar mellan 40 % och 80 % vad anslutningsgrad beträffar.⁹ Idag är omkring 40 % av hushållen anslutna.¹⁰

Tidigt hördes argument om att utbyggnaden av Kabel-TV var tämligen onödig eftersom fler TV-kanaler skulle nå oss genom direktsändande satelliter med trolig start 1987. De som var skeptiska till direktsändande satelliter å andra sidan, pekade på problemen med upphovsrätt och reklam. I mitten av 1980-talet bedömdes läget vara sådant att det var en fråga om att vara först. Var många anslutna till kabelnäten så förväntades TV-tittarna vara mindre intresserade av direktsändande satelliter. Omvänt räknade man med stort intresse om bara ett fåtal var anslutna till kabelnäten. Lokala egensändningar kunde inte motivera en utbyggnad av kabelnäten. Etersändningar bedömdes i varje fall av forskare, som ett billigare och bättre alternativ som skulle nå fler hushåll inom ett större område.¹¹

Efter Televerkets hemställan till regeringen i februari 1982 om att få bygga svenska kabelnät, fick Massmediekommittén i uppgift att ta fram beslutsunderlag för att Regeringen skulle kunna ta ställning till statligt ägande.¹² Massmediekommittén skrev i sitt betänkande:

⁶ Ewertsson, kap. 7. Att frågan kom upp i Sverige då anses Harry Scheins bok *Inför en ny mediapolitik – Kabelvision – bildskval eller kommunikation*, (Allmänna Förlaget, Stockholm 1972) ha bidragit till. Se även Svanberg, s. 63.

⁷ Televerkets huvudkontor, *Kabel-TV i Televerkets regi*, Rapport 1981-11-13, Rev. 1982-02-12. För citat se s. 1. Stadsarkivet i Jönköping.

⁸ SVT Fakta (1984), *Försök med Kabel-tv i Sverige*, s. 3.

⁹ Hedman och Holmlöv, s. 55-57.

¹⁰ Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV 1998, s. 5.

¹¹ Hedman och Holmlöv, kap. 10. Författarna nämner ” - - - statsmakternas uttalade negativa attityd till lokala etersändningar.” (s. 155) utan att analysera eller förklara detta närmare. Se också Kleberg 1989, s. 109.

¹² Tidigare citerade rapport från Televerkets huvudkontor låg till grund för detta. Se Svanberg, s. 63-64.

Televerket ser utbyggnaden av kabelnät för TV-överföring (ortsnät) som ett led i en långsiktig satsning mot ett landstäckande bredbandsnät som kan användas för flera olika tjänster. - - - Televerket anser att de lokala förhållandena bör få styra om och hur nätutbyggnaden skall ske. Verket avser därför försöka medverka med nätutbyggnad på ett flexibelt sätt.¹³

Televerket hade agerat för att få monopol på att installera kabelnät i Sverige för att man ville hindra framtida konkurrens om telefoni och kommunikationstjänster som traditionellt hörde till Televerkets intressesfär. Man misslyckades i sin strävan efter monopol, men man lyckades ändå med att bli den dominerande nätägaren i landet.¹⁴

Vid årsskiftet 1985/86 lyckades Televerket sluta avtal om kabelnät med HSB och SABO (Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag), men inte med Riksbyggen som föredrog sitt eget "Sweden On Line" (SOL). 1990 hade Kabelvision blivit största privata utmanaren mot Televerket.¹⁵ Televerket uppfattades vilja bygga ett "kommunikationsnätverk" snarare än ett vanligt kabelnät med ambitionen att underlätta " - - - det slutgiltiga klivet in i informationssamhället".¹⁶ Allmännyttans intressen uppfattades vara "antagonistiska" mot Televerkets. Allmännyttan ville inte installera kabelnäten, men väl äga, förvalta och driva näten och koppla ihop fastigheterna. Man tyckte att Televerket begärde för mycket för sina tjänster.¹⁷

Televerkets planer innebar vissa konsekvenser för lokal och regional samhällsplanering utan att *kommunerna* upplevde att de från början fick möjlighet att vara med och påverka. I många kommuner blev Kabel-TV utgångspunkten för en kommunal inventering av vad hela medieutvecklingen skulle innebära för den lokala samhällsnivån. När Massmediekommitténs betänkande kom 1984, menade man från Svenska kommunförbundets sida att kommunernas inflytande reducerades till en möjlighet att agera som fastighets- och markägare med ett begränsat handlingsutrymme och bli remissinstans med enbart en informativ funktion för den nyinrättade Kabelnämnden. Under 1980-talet innefattade en kommunal kulturpolitik också mediepolitiska ställningstaganden. Det kunde röra sig om stöd till narradion, etablering av medieverkstäder, mediefortbildning av personal framför allt lärare, utveckling av folkbiblioteken. 1989 var 58 % av landets kommuner engagerade inom medieområdet och 18 % på något sätt engagerade i Lokal-TV. Kabelsändningar nådde inte alla och det var förenat med vissa svårigheter för kommunerna att engagera sig i större skala och därför avvaktade kommunerna en ändrad lagstiftning som skulle möjliggöra lokala etersändningar.¹⁸

¹³ SOU 1984:65, s. 132.

¹⁴ Ewertsson, s. 165, 168, 174. Se också Hadenius & Weibull 1993, s. 237-238, Hadenius, s. 277-278. Olof Hultén hävdade i mitten av 1980-talet att Televerket agerade långt utanför sin traditionella roll när man tog stora ekonomiska risker för investeringarna, talade om kabel-TV:s förtjänster i stora kampanjer och ägnade sig åt en omfattande import och marknadsföring av utländska TV-program. Se Hultén, s. 9-10.

¹⁵ Ewertsson, s. 171, 174.

¹⁶ Djerf, s. 7. Djerf hänvisar till Svanberg, s. 64.

¹⁷ Hultén, s. 9.

¹⁸ Askelöf.

Kommunernas intressen var ofta kanaliserat genom de kommunala bostadsföretagen.¹⁹ Lokalradions integritetskrav innebar att Lokalradion ville stå fri i sitt förhållande till kommunerna och framför allt kommunala makthavare. Landets kommuner fick därför inte tillfälle att vara med och diskutera Lokalradions inriktning. När Kabel-TV blev aktuellt i början av 1980-talet vaknade kommunernas intresse för detta mediums möjligheter.

Den skulle kunna bli en anslagstavla och en spegel för det som hände hemmavid och fylla en gemenskapsfunktion av kanske större betydelse än både lokalradion och närradion.²⁰

Inför Sveriges Televisions Kabel-TV-försök 1984-1985 på 28 orter i landet bestod intressenterna av huvudsakligen *dagspress* och *allmännyttiga bostadsföretag*.²¹ Bostadsföretagen var största gruppen bland intressenterna även några år efteråt.²² Bostadsföretagens intresse var föranlett av bland annat ett informationsbehov till hyresgästerna, förhoppningar om en förbättrad boendemiljö och attraktivare lägenheter. Särskilt de allmännyttiga bostadsföretagen visade intresse för egna fastighetsnät.²³ När Kabellagen trätt i kraft 1986 var bostadsföretagen den största gruppen bland alla inblandade intressenter för de 10 sändningstillstånd som beviljats.²⁴

Vid ovan nämnda försök 1984-85 kom 17 tidningar att delta på 14 orter. Ytterligare 10 tidningar på 6 andra orter hade varit med i diskussionerna. Man ville pröva ett nytt medium och såg försöksverksamheten som en viktig utbildningsmöjlighet för sina journalister i avvaktan på besked om framtida finansieringsformer. När Massmediekommittén inte lämnade förslag på finansiering så tycks detta ha påverkat bland annat pressens intresse för lokal TV-produktion.²⁵ För tidningarnas del gav inte investeringen någon ekonomisk utdelning utan snarare stora förluster.²⁶ 1988 fanns tidningarna med i de större s.k. lokala kabelsändarföretagen (lokal sändande förening förordnad av Radio- och TV-verket). Intresset minskade på grund av problemen att finansiera denna typ av verksamhet. Reklam blev ju inte tillåten.²⁷ I den mån Lokal-TV lyckades nå en publik i början, så bestod den främst av äldre i de lägre socialgrupperna, som uppskattade det lokala innehållet.²⁸

¹⁹ Forsting och Christianson, s. 4.

²⁰ Hallingberg 2000, s. 264.

²¹ Forsting och Christianson, s. 4, Bilaga 1. Se också SVT Fakta (1984), *Försök med Kabel-tv i Sverige*, s. 1.

²² Kleberg 1989, s. 106-107.

²³ Hadenius och Weibull 1987, s. 193-194.

²⁴ Kleberg 1989, s. 106-107.

²⁵ Forsting och Christianson, s. 1-5, Bilaga 1. Rapporten baserar sig på en enkät utsänd till 28 orter med svar från samtliga orter utom två. Se också SVT Fakta (1984), *Försök med Kabel-tv i Sverige*.

²⁶ Hadenius och Weibull 1987, s. 195.

²⁷ Hadenius och Weibull 1993, s. 236-238.

²⁸ Lindblad, s. 62-70, 76, 78, 89,151. Se också Weibull 1989, Löfgren, s. 14-20. Författarna refererar till Kiruna vid mitten av 70-talet och Västerås och Göteborg i mitten av 80-talet.

Lagstiftning

Den 1982 tillsatta Massmediekommittén fick i uppdrag att lägga fram ett förslag för utbyggnad och användning av kabelnät utifrån massmediepolitiska men också kulturpolitiska utgångspunkter. Tekniken existerade knappt i Sverige då och den snabba utvecklingen ansågs förenad med svårigheter och frågetecken. Ett resultat av Massmediekommitténs arbete var *Lagen om lokala kabelsändningar* (SFS 1985:677), den s.k. Kabelnätlagen, som stadgade fri etableringsrätt vad gällde att dra eller lägga nät, men ett koncessionsförfarande som skulle reglera rätten att ta ner satellitsändningar och tillstånd att sända lokalt producerade program i kabelnäten. Man föreslog inrättandet av den fristående myndighet – Kabelnämnden – som skulle ansvara för sändningstillstånd, men också återkallelse av dessa när så var befogat. Samtidigt infördes förbud mot reklam, våld, pornografi och hets mot folkgrupp. Även om mångfald och balans borde gälla även här, så måste inte kraven på opartiskhet och saklighet gälla på samma strikta sätt. ”Idéburna organisationer”, angelägna budskap och eftersatta grupper borde få komma till tals. Man föreslog med andra ord samma modell som för närradion som inte heller hade krav på sig om opartiskhet och saklighet.²⁹ Kravet på att söka tillstånd för lokala kabelsändarföretag motiverades med att ”mindre resursstarka aktörer” lättare kunde hävda sig än vid en fri etableringsrätt.³⁰ Lagstiftningen ska tolkas så att det lokala kabelsändarföretaget har krav på sig att tillåta eller bereda så många åsiktsriktningar som möjligt plats i sin sändningsverksamhet, men däremot ingen skyldighet att garantera objektivitet i programinnehållet.

Yttrandefrihetsgrundlagen (SFS 1991:1469) infördes den 1 januari 1992. Detta innebar i princip en etableringsfrihet inom hela massmedieområdet. Lagen bygger på grunderna i Tryckfrihetsförordningen och är ett skydd för yttrandefriheten i radio, television, filmer, videogram och ljudupptagningar m.m. Ett grundlagsskydd garanterar en rättighet men inte en automatisk möjlighet att komma till tals i alla medier. Lagstiftaren framhöll därför angelägenheten av att sändningsutrymme i etern och via tråd, säkerställdes för medborgarna.³¹

Yttrandefrihetsgrundlagen upphävde Kabellagens krav på tillstånd och vem som helst kan vidaresända satellitsändningar och driva nationella eller lokala kabelsändningar.³² Med vem som helst menas varje svensk medborgare och varje juridisk person. Med denna rätt följer också vissa skyldigheter. Enligt *Radio- och TV-lagen* (SFS 1996:844) som ersatt Kabellagen, måste den som äger eller förfogar över ett kabelnät som når fler än 10 bostäder uppfylla sändningsplikten – s.k. *must carry skyldighet* – vilket innebär att de boende måste ha möjlighet att se TV-sändningar som sker med tillstånd av regeringen. Lagen stadgar en skyldighet för den som äger eller förfogar över ett kabelnät för sändning av TV-program som når fler än 100 bostäder att kostnadsfritt tillhandahålla en kanal i kabelnätet för en lokal sändare kallad *lokalt kabelsändarföretag* utsedd av Ra-

²⁹ SOU 1984:65, kap. 1-3, 268, kap 12. Prop. 1984/85:199. Se också Ewertsson, kap. 7.

³⁰ Prop 1991/92:53. Se också *Lag om kabelsändningar till allmänheten* (SFS 1991:2027).

³¹ Prop. 1990/91:64. Se också SOU 1994:105, s. 75, 125.

³² Hadenius och Weibull 1993, s. 236.

dio- och TV-verket.³³ När det gäller själva anslutningen till kabelnäten för att kunna ta den s.k. gratiskanalen i anspråk, får man som lokalt kabelsändarföretag stå för detta själv.³⁴ Denna sändningsform kallas "allmans-TV" eller *Public Access*. Vem som får sända framgår av kapitel 8, paragraf 5 i Radio- och TV-lagen.

Ett lokalt kabelsändarföretag skall vara en sådan juridisk person som har bildats för att bedriva lokala kabelsändningar och som kan antas låta olika intressen och meningsriktningar komma till tals i sin verksamhet.

Ett lokalt kabelsändarföretag skall i sin sändningsverksamhet sträva efter vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet.

Sändaren ska utse en person som ansvarig utgivare med juridiskt ansvar för innehållet i sändningarna, så att inget yttrandefrihetsbrott (hets mot folkgrupp, förtal, förolämpning) begås. Återkallelse av förordnande kan ske om sändningar förekommit mycket litet eller inte alls under en tremånadersperiod. Förbud föreligger mot reklam men inte mot sponsring.³⁵

Förutom ovan nämnda lagstiftning som reglerar rätten att sända föreligger en skyldighet att spela in varje program och bevara inspelningen i sex månader enligt *Lagen om föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden* (SFS 1991:1559). Varje år kräver Statens Ljud och Bildarkiv in *referensband* från fyra urvalsveckor jämnt fördelade över året enligt *Lag om pliktexemplar om dokument* (SFS 1993:1392).³⁶

³³ Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV, 199, s. 12.

³⁴ SOU 1994:105, s. 151-152, 343.

³⁵ Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV, 1999, s. 12.

³⁶ Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV, 1999, s. 24.

Religion i TV

I såväl Sverige som andra europeiska länder gavs religiösa program plats inom Public Service-åtagandet. I USA skaffade sig kyrkorna egna radio- och TV-stationer. Under 1930- och 40-talet fick traditionella kyrkor ("main faith groups") fri programtid i utbyte mot det som i allmänhet var ett okontroversiellt innehåll i sina program medan de evangeliska, mer väckelseorienterade kyrkorna ställdes utanför och därför måste hitta andra vägar för att nå ut i radion och senare televisionen. Under 1970-talet förvärvades ett antal TV-stationer med ekonomiska problem för en billig summa pengar. Kabelnät och satellitsänd television gjorde också egna sändningar möjliga. 1977 var 92 % av alla religiösa TV-program sända under köpt eller betald programtid.³⁷

Efter det omskakande 1960-talet i USA ansträngde sig den kristna protestantiska högern för att med hjälp av TV-mediet och ibland också kabelbolagen etablera sig som den främsta uttolkaren av traditionella amerikanska värden. De liberala "mainline"-kyrkorna hade sänt lokalt eller regionalt på mindre attraktiv och fri programtid. De nya "teleevangelisterna" med sitt både religiöst och politiskt konservativa budskap kunde via satellitsändningar nå hela landet. Just kabelkanalerna gav också utrymme för experiment med nya kristna programformer vilket var vad *kristna rörelser med ett evangeliserande syfte* behövde, även om deras mission knappast lyckades vad frälsning av nya själar beträffar.³⁸ "Teleevangelism" är i varje fall relativt sett ett marginellt fenomen. Det är bara 5 % av *hela* befolkningen som tittar på dessa program. Andelen konservativa kristna i den amerikanska befolkningen har bedömts vara 16 %.³⁹

TV-program med religiöst innehåll i Sverige

De reguljära sändningarna av program med religiöst innehåll⁴⁰ startade med en högmässa i radio nyårsdagen 1925 och några inspelade andaktsprogram i TV 1956. Fram till 1950 hade i första hand kyrkorna fått ansvar för de religiösa programmen, som oftast var återutsändning av gudstjänster och andakter. Mellan åren 1925 och omkring 1960 ansvarade Svenska kyrkan respektive de tre äldre frikyrkosamfunden *Svenska Missionsförbundet*, *Svenska Baptistförbundet* och *Metodistkyrkan i Sverige* för var sin halva av programtiden. Under 1960-talet fick även vad som betraktades som *ynge* frikyrkosamfund möjlighet att delta i samarbetet, bl.a. *Pingströrelsen* och *Frälsningsarmén*. En ökad pluralism i samhället ställde krav på viss anpassning och tillmötesgående av tittarbehov utanför de traditionella grupperna. Det konfessionella budskapet från de kyrkliga institutionerna fick ge vika för en mera ekumenisk inriktning och försök till integrering av religionen i aktuella samhällsfrågor. Så småningom ersattes ifrågasättande och debatt med samtal och dialog.

³⁷ Linderman 1996, kap.4. Även Hallingberg berör detta, se Hallingberg 2000, s. 368.

³⁸ Hoover, s. 31, 62-64, 178, 210-221, 240-245, Gustafsson 1990, s. 18.

³⁹ Alexander, s. 197.

⁴⁰ Den svårdefinierade distinktionen mellan "religiösa program" respektive "program med religiöst innehåll" som Larsson påtalar lämnas därhän i den här mycket kortfattade framställningen. Se Larsson, s. 224.

1952 hade *Radiotjänst* övertagit programansvaret från de dåvarande samfundskommittéerna och den 1952 inrättade rådgivande religiösa kommittén upplöstes omkring 1970. I och med detta saknade kyrkorna "formaliserade kanaler" för att påverka programmen. Uppdelningen i två TV-kanaler 1969 medförde att TV 1 fick ansvar för förkunnelseprogram och TV 2 för livsåskådningsprogram och debatt. 1978 delade inte Svenska kyrkan och frikyrkorna längre på programtiden. Svenska kyrkan stod fortfarande för halva programtiden, medan frikyrkorna hade bara en fjärdedel till sitt förfogande. Den resterande fjärdedelen av den religiösa programtiden innehöll bl.a. katolska och ortodoxa gudstjänster.

I absoluta tal fördubblades sändningstiden för religiösa program i TV mellan åren 1958 och 1978. Den totala sändningstiden i TV fördubblades under samma period, så trots den fördubblade sändningstiden minskade de religiösa programmen sin *relativa* andel av sändningstiden.⁴¹ Under perioden 1938 fram till 1985 halverades tiden för gudstjänster, andakter och förkunnelse, medan program med sång och musik och annat religionsrelaterat innehåll kraftigt ökade i omfattning.⁴² År 1928 utgjorde religiösa program 11 % av antalet sändningstimmar i radion. I mitten av 1980-talet utgjorde de religiösa programmen 3 % av antalet sändningstimmar i både radio och TV. Mellan åren 1978 och 1985 upptog de religiösa TV-programmen 1,5 - 1,9 % av den totala sändningstiden.⁴³

Både Radiotjänst och senare Sveriges Radio har strävat efter en *konfessionell balans* definierat som en fråga om neutralitet och opartiskhet, samverkan och oberoende. Det kan nämnas att de utsända gudstjänsterna omfattats av radioansvarighetslagens allmänna krav på saklighet och opartiskhet. Vidare har man krävt "återhållsamhet" i framförandet av "konfessionella särmeningar" och inlägg i den aktuella samhällsdebatten. Man har också eftersträvat en rättvis fördelning mellan Svenska kyrkan och frikyrkosamfunden.⁴⁴

Inom kyrkan har man haft en ambivalent syn på radio och TV med vars hjälp man visserligen kan nå ut till fler människor, men "mediareligion" blir ändå till någonting *annat* än det personliga deltagandet i en gudstjänst.⁴⁵ Särskilt de religiösa TV-programmen har visat sig ha en dubbel och motsägelsefull funktion:

Den diskussion som förs av Pettersson (1986) om spänningen mellan en kyrkligt/religiös förväntan på programmen som evangelisatoriska eller förkunnande och publikens tänkbara användning av dem som en form av underhållning framstår ur medieföretagets synpunkt som ganska oproblematiske medan kyrkor och producenter kan tänkas vara något klivna inför

⁴¹ Larsson, s. 11, 20-21, 31, 39, 41-42, 87, 125, 141-148, 166, 201-202, 230-238.

⁴² Linderman har gjort en mycket bra figur som visar detta med data hämtade från Larsson, a.a., s. 71, 97, 165, 217. Se Linderman 1996, s. 103. De första åren omfattar bara radion, men senare även televisionen. Larsson redovisar i en figur hur sång/musik och övriga religiösa TV-program ökar på förkunnelseprogrammets bekostnad under åren 1961-1978. Se Larsson, s. 148.

⁴³ Larsson, s. 174-175, 220-221.

⁴⁴ Larsson, s. 231-232.

⁴⁵ Linderman 1996, s. 104.

en sådan situation. För medieföretaget kan det t.o.m. vara lättare att motivera en produktion av religiös underhållning, tillgänglig för en stor publik, än mera svårtillgängliga program för små, särskilt engagerade grupper och med ett mer eller mindre öppet åsiktsförkunnande inslag.⁴⁶

Kabel-TV och möjligheten att se kommersiella kanaler via satellit medförde en tillgång till bland annat amerikanska program från "the electronic church", som ifråga om sändningstid flerdubblade sin andel jämfört med programmen i TV 1 och TV 2 mellan åren 1989 och 1992. *Pingströrelsen* och dess *TV Inter* var i hög grad involverad i den här utvecklingen.⁴⁷ Med tanke på svenska kyrkors intresse för att göra radio och TV, gjorde TV 2:s *Dokument utifrån* en kritisk granskning av "the electronic church" i USA.⁴⁸

Det religiösa inslaget har haft svårare att hävda sig i den svenska televisionen jämfört med radio. En orsak kan vara att religionens roll i samhället var starkare under 1920-talet jämfört med mitten av 1950-talet när televisionen kom. Det har funnits mer sändningstider i radio och tillgång till även mindre attraktiva tider har då funnits. TV-mediet vänder sig till en stor publik med hopp om höga tittarsiffror. De religiösa programmen kräver en annan utformning, en annan rytm som man möjligen haft svårt för att tillmötesgå inom televisionen.⁴⁹ Inom Sveriges Radio och SVT har man mer och mer frigjort sig från kyrkor och samfund i sin strävan efter att finna en lämplig form för dessa program. Banden mellan Svenska kyrkan och staten hade mer och mer lösts upp,⁵⁰ innan kyrkan skildes från staten och blev ett trossamfund bland flera.⁵¹

I Svenska kyrkans medieutredning 1998-2000 kom man fram till att Svenska kyrkan inte ska skapa exempelvis någon ny radio- eller TV-kanal utan inrikta sig på bättre samverkan med de medier som redan finns. Nästan samtliga remissinstanser ställde sig bakom detta.⁵² Efter publiceringen av betänkandet *Radio och TV i allmänhetens tjänst* (SOU 2000:55) skrev företrädare för sju frikyrkor samt en företrädare för Katolska kyrkan en gemensam artikel publicerad i *Nya Dagen* där man protesterar mot en neddragning av direktsända gudstjänster:

⁴⁶ Larsson, s. 223. Larsson hänvisar till Thorleif Pettersson, *Religion som underhållning – Om tittarnas användning av TV:s religiösa sång- och musikprogram*, (Religionssociologiska institutet, Forskningsrapport 1985:5), Stockholm 1986.

⁴⁷ I slutet av 80-talet kunde nästan 20 % av den svenska befolkningen se kabel- och satellitsänd TV. De kommersiella kanalerna (oftast utländska) är TV3, TV4, TV5/Nordic, Sky Channel, Superchannel. Se Linderman 1996, s. 106-108.

⁴⁸ Larsson, s. 203.

⁴⁹ Larsson, s. 222-225.

⁵⁰ Linderman 1996, s. 110.

⁵¹ Prop. 1997/98:49, *Staten och trossamfunden – grundlagsfrågor*, Prop. 1997/98:116, *Staten och trossamfunden – bestämmelser om Svenska kyrkan och andra trossamfund*, Prop. 1998/99:124, *Staten och trossamfunden – stöd, medverkan inom totalförsvaret, m.m.*. Se också Regeringskansliet, Kulturdepartementet, *Ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan*, Faktablad, Februari 2000.

⁵² Kyrkomötet, Kyrkolivsutskottets betänkande 2001:11, *Svenska kyrkans kommunikation*. Kyrkolivsutskottet föreslog Kyrkomötet att avslå motion 2001:73 som föreslog att Svenska kyrkan skulle ta fram underlag och förutsättningar för att starta egen TV-kanal och radiokanal samt ett eget produktionsbolag. I motiveringen refereras till utredningen *Kommunicera mera – med flera*, Svenska kyrkans utredningar 2000:7.

Vi oroas starkt av de nya signaler som kommit från SVT, att dramatiskt minska antalet direktsända gudstjänster. - - - Vi vill understryka att kraven från oss inte handlar om att ersätta annan TV-produktion inom livsåskådningsområdet med gudstjänster. Gudstjänsterna intar en särställning i utbudet. Vi menar att religionen som ämnesområde också i övrigt är så intressant, och utgör ett så växande intresse hos allmänheten, att det motiverar stor uppmärksamhet från SVT:s programledning. Ett stort utbud från en stark och självständig religionsredaktion är naturligtvis självskrivet i den allmänna programtablån. - - - Begreppet public service kan knappast få ett mera tydligt innehåll än i produktionen av tv-gudstjänster.⁵³

En vecka senare publicerades en artikel på DN Debatt, undertecknad av 14 riksdagsledamöter från samtliga riksdagspartier. Man protesterade mot SVT:s planer på att halvera antalet direktsända gudstjänster som skulle vara orsakad av brist på pengar. Detta uppfattades som ett svek av SVT:s Public Service-ansvar med tanke på de människor som inte har möjlighet att personligen bevista en gudstjänst, men också den stabila publik som finns.⁵⁴

Innan slutlig riksdagsbehandling våren 2001 skrevs ett nytt öppet brev publicerat i *Nya Dagen*, där man uppmanar församlingar och kårer till ” - - - en riksomfattande aktion om vad vi vill med SVT.” Några ”kärnfrågor” är religionsredaktionens ställning och hur ett ”multireligiöst Sverige” ska speglas i TV samt vilket stöd som ”fristående organisations-tv (typ Öppna Kanalen) ges.”⁵⁵

Kulturutskottet avstyrkte de fyra motioner som inkommit från kristdemokraterna (två stycken), centerpartiet och moderaterna med anledning av gudstjänstprogrammen, då man från SVT uppgivit att det bara rörde sig om en minskning av antalet *direktsända* gudstjänster, men att det totala antalet gudstjänster skulle vara oförändrat. En motion från socialdemokraterna om en ökning av det religiösa musikutbudet avslogs också, då

⁵³ Artikel: ”Sveriges Television måste ta sitt public-service-ansvar”, undertecknad Sten-Gunnar Hedin/Pingströrelsen, Krister Andersson/Svenska Missionsförbundet, Rolf Roos/Frälsningsarmén, Lennarth Hambre/Nybygget – kristen samverkan, Sven Lindström/Svenska Baptistsamfundet, Anders Arborelius/Katolska kyrkan, Eskil Albertsson/Svenska Alliansmissionen, Hans Växby/Methodistkyrkan, *Nya Dagen*, 2000-12-20.

⁵⁴ DN Debatt: ”Riksdagsledamöter från sju partier i upprop: Rädda tv:s gudstjänster”, undertecknad av Göte Jonsson (m), Lennart Fridén (m), Eva Zetterberg, andre vice talman (v), Britt-Marie Danestig (v), Mariann Ytterberg (s), Berndt Ekholm (s), Tuve Skånberg (kd), Annelie Enochsson (kd), Rigmor Stenmark (c), Margareta Andersson (c), Runar Patriksson (fp), Lennart Kollmats (fp), Marianne Samuelsson (mp), Barbro Felzing (mp), *Dagens Nyheter*, 2000-12-29..

⁵⁵ Artikel: ”Debatt: Nu finns unik chans att påverka SVT:s framtid – Öppet brev från fem samfundsledare”, undertecknad av Eskil Albertsson/missionsföreståndare, Svenska Alliansmissionen, Krister Andersson/missionsföreståndare, Svenska Missionsförbundet, Rolf Roos/kommendör, Frälsningsarmén, Lennart Hambre/direktor, Nybygget – Kristen Samverkan, Sten-Gunnar Hedin/föreståndare, Filadelfiaförsamlingen Stockholm, *Nya Dagen*, 2001-04-12.

uppgifter från Sveriges Radio och SVT visade på en ökning av den religiösa musiken i båda medierna under innevarande år.⁵⁶

Det har hävdats att mycket talar för att Sverige kommer att efterlikna USA med några års eftersläpning.⁵⁷ Från och med hösten 2000 ska den engelska TV-kanalen *The God Channel* som sänder kristna program hela dygnet ingå i kabel-TV-nätet com.hems kanalutbud.⁵⁸ Men om vi lämnar de internationella sändningarna finner vi ett mycket stort intresse för små lokala medier såsom närradion och Lokal-TV.⁵⁹ 1979 inleddes närradio på försök och *Närradiolagen* antogs 1982. Kyrkor och samfund var först och de har länge dominerat.⁶⁰ Pingströrelsen dominerade i både Sverige och övriga nordiska länder. Det är de evangeliska samfunden inom väckelsetraditionen som visat störst intresse för närradion och senare kabel-TV (inkl. satellitsändningar).⁶¹ I slutet av 1980-talet drog Rune Larsson slutsatsen att ” - - de ’små’ medierna - - - ” gav möjlighet till lokal kommunikation, delaktighet och medansvar inom det han kallar ” - - en demokratiseringsprocess - - ”. Kyrkorna kunde härmed få direkt inflytande på ” - - etersänd religiös budskapsspridning.”⁶²

Det är frikyrkorna och framför allt de med en väckelsetradition som först och främst i USA men även i Sverige varit intresserade av att få tillgång till radio- och TV-mediet på sina egna villkor. Svenska kyrkan och några av de äldre frikyrkosamfunden fick från första början ansvar för religiösa program i radio och senare TV. Man förvaltade detta ansvar genom en återutsändning av gudstjänster och andakter och försiktighet i samfundsskiljande frågor. Det var först under 1960-talet som en ny tidsanda också förde med sig ett behov av att diskutera religionens roll i det moderna samhället. Från och med 1970 hade ansvaret helt och hållet tagits över från kyrkor och samfund och Sveriges Television sände förutom livsaskådningsprogram också katolska och ortodoxa gudstjänster. Trots fler sändningstimmar så har det religiösa inslaget minskat på grund av att den totala sändningsvolymen ökat så pass mycket. Svenska kyrkans medieutredning 1998-2000 visade att man vill samverka bättre med existerande medier. Företrädare från flera kyrkor och frikyrkor och ett antal riksdagsmän framförde protester mot en befarad neddragning av antalet gudstjänster i TV. Det har funnits ett intresse av att sända program utanför de möjligheter som Public Service kunnat erbjuda och internationella sändningar har förmedlats via Kabel-TV. Frikyrkorna var aktiva för att vi skulle få en närradio och har tagit tillvara möjligheten till att sända.

⁵⁶ Kulturutskottets betänkande 2000/01:KrU8, s. 26-28. Frågan diskuterades också i Riksdagen, se Riksdagens snabbprotokoll 2000/01:123, 12 juni 2001, paragraf 7, Anf. 1 – Inger Davidson (kd), Anf. 10 – Birgitta Sellén (c), Anf. 11 – Lennart Kollmats (fp).

⁵⁷ Linderman 1996, s. 117.

⁵⁸ Hultquist.

⁵⁹ Larsson använder ordet ”när-TV”. Se Larsson s. 170-171.

⁶⁰ Om man tittar på *närradiotillståndens fördelning* har religiösa organisationer haft cirka en fjärdedel av dessa mellan åren 1985 och 1997. Under några år hade politiska organisationer en lika stor andel av tillstånden. Se Hadenius och Weibull 1999, s. 178. Linderman redovisar hur närmare 60 % (Pingströrelsen 34 %, andra frikyrkor 20 %, Svenska kyrkan 4 %) av närradions sändningar var religiösa under en mätvecka 1979. Se Linderman 1996, s. 105.

⁶¹ Linderman 1996, s. 104-106, 110.

⁶² Larsson, s. 173, 216.

Forskningsläge - frågeställningar

Lokal-TV – Lokala kabelsändarföretag

Tre försök med lokala etermedier som sedan permanentades i såväl praktik som lagstiftning inleddes i Sverige under 1970-talet. Liknande skedde i övriga Norden med undantag för Island. Det handlar om Kabel-TV-försöket med lokala egensändningar i Kiruna 1974/75, Lokalradioförsöket 1979 och Närradioförsöket 1979.⁶³

Efter de första försöken med egensändningar i kabelnäten i mitten av 1970- och 1980-talet gjordes en del forskning som handlade om programinnehåll, publikintresse, vilka förutsättningar som vill till för att göra Lokal-TV och nödvändigheten av att finna en "nisch" där Lokal-TV kan få en funktion.⁶⁴ Av de allra tidigaste försöken i Malmö (1961), Skönstaholm och Mörbylund utanför Stockholm samt Kiruna (mitten av 1970-talet) var det endast Kirunaförsöket som initierats av den statliga TRU-kommittén (Kommittén för den fortsatta verksamheten med radio och television inom utbildningsväsendet), Sveriges Radio och Kiruna kommun, som blev föremål för utvärdering.⁶⁵ 1980 respektive 1981 påbörjades två nya statligt sanktionerade försök i Huddinge kommun utanför Stockholm och stadsdelen Annedal i Göteborg.⁶⁶ Vid mitten av 1980-talet hade försök ägt rum på mer än 20 platser i landet.⁶⁷ Dessa och även senare försök utvärderades. I det följande ges en *tematisk* redogörelse resultaten.

På de drygt 20 orter som provat lokala egensändningar var det oftast grupper bestående av dagspress, religiösa organisationer och/eller bostadsföretag som sökt tillstånden. Televerket figurerade både som intressent men oftare som nätinnehavare. Den genomsnittliga sändningstiden låg på 63 minuter per vecka, men de flesta sände mindre än 50 minuter per vecka. Oftast rörde det sig om bandade sändningar som också sändes i repris. Förutom initiativtagarna har många andra (föreningslivet, företag m.fl.) varit inblandade och en strävan har varit att göra blandade program med ett *innehåll* som vände sig till flera målgrupper. Landsting, kommuner, allmännyttiga bostadsföretag, universitet, dagspress, frikyrkor, studieförbund, föreningar har sänt kultur, utbildning, veckonyheter, lokal idrott, lokala artister, hyresgästinformation, magasinsprogram och mycket annat.⁶⁸ Vid försöken 1980 och 1981 var två områden med hög andel

⁶³ Lindblad, s. 72, 54-57, 184.

⁶⁴ Se de olika bidragen i Roe och Weibull, (red.). Se också Lindblad, Kleberg 1985, Djerf, Löfgren, Hedman och Holmlöv.

⁶⁵ Hedman, s. 17, 18, 22. Kirunaförsöket ingår som en del av empirin i Lindblads doktorsavhandling.

⁶⁶ Annedal fick ersätta Navestad i Norrköping som först utsetts som försöksort, men aldrig kom igång med verksamheten. Framför allt försöket i Huddinge (V:a Flemingsberg/Grantorp) redogörs närmare för i Hedman.

⁶⁷ Forsting och Christianson, Hedman och Holmlöv.

⁶⁸ Hedman och Holmlöv, kap. 4. I sin översikt refererar författarna till annan forskning (fotnot 2): K Forsting och A Christianson (1985), *Rapport från SVT:s försök med Kabel-tv i Sverige*, SVT. Stockholm, M Kleberg (1985), *Förutsättningar för lokal-TV. Granskning av några försök inför kabellagen*. Journalisthögskolan i Stockholm, G Sterner Kumm (1984), *Kabel-TV-försöket i Lund*. Kort lägesbeskrivning för Utbildningsradion. PM 841003. Utbildningsradion. Stockholm, G Sterner Kumm (1985) *Om kabel-TV-försöket i Lund*. Kort lägesbeskrivning för Utbildningsradion. PM 850301. Utbildningsradion.

invandrare i befolkningen medvetet utvalda för att se om Lokal-TV skulle kunna fylla en informativ funktion i ett sådant område. Trots den kritik dessa sändningar fick framför allt från de som inte kunde ta del av programmen upplevdes invandrarprogrammen ändå som något positivt som bland annat underlättade förståelse och kontakt mellan olika grupper.⁶⁹

En generell slutsats var att publiken ville titta om de lokala programmen uppfattades som intressanta. Att åstadkomma dessa lokala intressanta program var och är emellertid inte lätt. Tidiga undersökningar visade att tittarna önskade sig program med lokalt innehåll. Den tekniska kvaliteten var då av underordnad betydelse.⁷⁰ Lokal-TV eller lokala egensändningar har alltid haft *svårt att attrahera och engagera en publik*. Man har brukat räkna med att knappt 10 % av de som bor i ett lokalt sändningsområde medverkar i programmen eller har kontakt med sin station. Vid Kirunaförsöket fanns omfattande kontakter med invånarna på orten.⁷¹ Nästan alla hade vid något tillfälle tittat på programmen och nästan en fjärdedel brukade titta på enskilda program.⁷² På ett par andra orter hade över hälften inte sett något program, en tredjedel hade sett något eller några program och endast 7 % hade sett (nästan) alla program 1984 respektive 1985.⁷³ I slutet på 1980-talet angav 20 % att de brukade se på Källevisionen i Göteborg.⁷⁴

Efter Brandkatastrofen i Göteborg 1998 och svårigheterna att nå alla invandrargrupper, som i många fall inte tar del av traditionella media, gjorde forskare vid SOM-institutet i Göteborg en analys av tidigare opublicerade (låga) tittarsiffror för *Öppna Kanalen* i Göteborg, och fann då att denna kanal i första hand attraherade invandrare. Mer än 10 % bland utländska medborgare och första generationens invandrare tittade på Öppna Kanalen jämfört med mindre än en % bland svenskar och andra generationens invandrare.⁷⁵ En undersökning av Öppna Kanalens genomslag i Stockholm, Göteborg, Malmö och Lund vintern 1998/1999 visade att 65 % kände till Öppna Kanalen och bland dessa tittade 21 % regelbundet (En gång/vecka) eller ibland (En gång/månad) medan 35 % aldrig tittade. Ointresse och dålig förhandsinformation angavs som främsta orsaker till att man inte tittade.⁷⁶ Undersökningar från Jönköping 1990 respektive 2000 visade liknande resultat. Drygt hälften tittade inte alls och en mycket liten andel tittade ofta eller ibland.⁷⁷

Stockholm, G Sterner Kumm (1985), *Lundakanalen*, Enkätvar med synpunkter från tittare i tre bostadsområden i Lund. Utbildningsradion. Stockholm.

⁶⁹ Verksamheten kom aldrig igång i det ena området och ersattes därför av ett annat område, dock med en annan befolkningssammansättning. V:a Flemingsberg/Grantorp i Huddinge kommun utanför Stockholm var det kvarvarande invandrantäta försöksområdet. Se Hedman, s. IV, 13, 14, 37, 75-77, 87-88, 116-117.

⁷⁰ Hedman och Holmlöv, s. 73, 80.

⁷¹ Lindblad, s. 152.

⁷² Hedman, s. 24.

⁷³ Hedman och Holmlöv, s. 81. De undersökta orterna var Göteborg och Upplands Väsby.

⁷⁴ Löfgren, s. 23. Löfgren gör ett påpekande om att Källevisionen var den nyaste kanalen och den som sände minst.

⁷⁵ Wadbring och Weibull.

⁷⁶ Jägare, s. 12, 14, 15. Undersökningen gjordes på uppdrag av Sveriges Riksdag.

⁷⁷ Se Walltegen respektive Nordiska Undersökningsgruppen. Dessa siffror presenteras närmare i slutkapitlet.

Publikundersökningar visade att det var de *lågutbildade* och ofta de *äldre* som tittade och uppskattade det lokala innehållet. Resultatet liknade det för lokalradion och lokala medier i stort.⁷⁸ Men de som engagerat sig och gjort programmen tycks alltid ha varit etablerade personer med organisationsvana och många gånger en något högre social position i samhället.⁷⁹ Just det lokala innehållet brukar innebära mer av igenkänning och identifikation jämfört riksmidierna. Den åtminstone teoretiska möjlighet för "vem som helst" att göra sig hörd ansågs principiellt viktig, med insikten om att *effekterna* kunde bli *såväl konserverande som förändrande i lokalsamhället*.⁸⁰

Åtminstone i början användes inte Lokal-TV alls i den politiska debatten eller opinionsbildningen, inte ens i de fall där politiska partier återfanns bland intressenterna.⁸¹ Idag sänds åtminstone kommunfullmäktiges sammanträden på några orter i landet och program som rubriceras som "Fakta" sänds på många håll.⁸² I Göteborg sändes valinformation för invandrare i slutet av 1990-talet. Man sökte samarbete med internationella projekt rörande ungdomar, demokrati och EU som skulle resultera i program i de deltagande ländernas Lokal-TV-kanaler. Öppna Kanalen i Göteborg initierade oredigerade simultantolkade direktsändningar från EU-parlamentet. Under en tid sändes också de svenska riksdagsdebatterna, innan dessa av först tekniska och sedan ekonomiska skäl tvingades upphöra.⁸³

Oavsett om man utgår ifrån en "idealdemokratisk" modell eller en systemkritisk modell för relationen demokrati och massmedia, så menade Anders Lindblad efter utvärderingen av Kirunaförsöket som hade till syfte att lyfta fram och aktivera de som ville göra sig hörda, att de nya lokala medierna antydde en nivå "för att gemensamgöra erfarenheter om hur det är." Angelägna frågor i närsamhället skulle kunna diskuteras här.⁸⁴ I slutet av 1980-talet framstod det som nödvändigt att Lokal-TV för att överleva *måste finna sin egen "nisch"* och undvika att bli en informationskanal för etablerade intressen eller en dålig kopia av det som de etablerade medierna (lokalradion, lokalpressen men även Public Service) redan gjorde så mycket bättre.⁸⁵

Under år 2000 publicerades ny forskning som beskrev hur *Öppna Kanalen* i Göteborg bildades 1993 och fick koncession (sändningstillstånd) 1995, bildandet av *Riksförbundet för Öppna Kanaler i Sverige 1997* som idag organiserar en tredjedel av samtliga lokala kabelsändarföretag i Sverige och *Open Channels for Europe!* 1999. Här ligger *fokus* inte på programinnehåll eller tittarsiffror, utan hur de som driver Lokal-TV-kanalen definierat sin uppgift och vilken *position i mediasystemet* eller "nisch" som man gör anspråk på.⁸⁶ Studien visar att man vill verka inom vad som internationellt brukar kallas *Public Access* eller med Öppna Kanalens ord på svenska "Din allemansrätt i

⁷⁸ Lindblad, s. 89, 109, 151, 172, Hedman, s. 139-142, Weibull, s. 135, Löfgren, s. 20-21.

⁷⁹ Lindblad, s. 151, Weibull, s. 135, Björkemarken, s. 63-66.

⁸⁰ Lindblad, s. 167-170, 178, 187 Hedman, s. 139.

⁸¹ Hedman, s. 137, 139.

⁸² Radio- och TV-verket, s. 38-39, 67.

⁸³ Björkemarken 2000, s. 31-33, 50-51.

⁸⁴ Lindblad, s. 176, 181-182.

⁸⁵ Weibull, s. 134-135, Kleberg 1989, s. 108-109.

⁸⁶ Björkemarken, 2000. Se också Lars-Åke Engbloms förord till detta arbete.

TV". Det handlar *både* om yttrande- och informationsfrihet; vars och ens rätt att yttra sig, förmedla tankar och åsikter, men också om möjligheten att fritt kunna ta emot det andra har att säga utan någon journalistisk bearbetning eller redigering.

Låga tittarsiffror försvaras med att man står för "Narrowcasting" eller målgruppsfokusering i stället för "Broadcasting" som man menar är någonting annat, ägnat för en stor publik. Interaktivitet eller direkt tvåvägskommunikation som hittills praktiserats i underhållningssammanhang ser man gärna mellan ansvariga och allmänhet i aktuella frågor. Efter utredningen om Brandkatastrofen i Göteborg som rekommenderade bidrag till den här typen av medium som visat sig vara av stor betydelse för invandrare, formulerade Riksförbundet för Öppna Kanaler i Sverige att Integrations-TV förutom att vara riktad mot invandrare och minoritetsgrupper också bör vända sig till hela samhället.⁸⁷ I Lindblads efterföljd, skulle man kanske kunna säga, tog Maktutredningen (SOU 1990:44) upp Närradios och Kabellagens "principiella betydelse". Av okänd anledning försvann frågan ganska omgående från dagordningen för att vid millennieskiftet ha ersatts av Internet som ny och lovande "demokratisk arena".⁸⁸

Ett antal *förutsättningar* måste vara uppfyllda om en lokal programproduktion på idéell basis ska kunna utvecklas. Närradiokommittén menade tidigt att föreningslivet inte kan bära kostnaderna.⁸⁹ Efter SVT:s försöksverksamhet 1984/85 insåg man att det oavsett val av teknik och idéella insatser behövdes *pengar* och man räknade därför inte med någon större omfattning på verksamheten i framtiden.⁹⁰ Forskare drog samma slutsatser och menade att förbudet mot reklam och sponsring skulle kunna diskuteras igen.⁹¹ Under en period fanns det pengar att söka hos Kabelnämnden för olika projekt. Detta upphörde 1993 trots stora protester från de drabbade.⁹² Bidrag till *teknisk utrustning* gick inte att söka hos Kabelnämnden.⁹³ Det krävs såväl praktisk som teoretisk *utbildning* för att klara av en alternativ TV-verksamhet.⁹⁴ Med tidiga erfarenheter av tekniska möjligheter, men en något otydlig Radiolag, så betonades betydelsen av en genomtänkt *lagstiftning* som reglerar lokala egensändningar.⁹⁵ Den snabba tekniska utvecklingen ledde till oro hos Riksförbundet för Öppna Kanaler i Sverige och uppvaktningar om en teknikberoende lagstiftning.⁹⁶

⁸⁷ Björkemarken 2000.

⁸⁸ Björkemarken 2002.

⁸⁹ Hedman, s. IV.

⁹⁰ Christiansson, s. 8-9.

⁹¹ Hedman, s. 153, Kleberg 1989, s. 109. Kleberg påpekade den politiska oenigheten bakom förbudet mot reklam och sponsring. Även Hedman och Holmlöv diskuterade möjligheten att sälja reklamtid, men menade att befintliga kabelnät hade för få abonnenter för att det skulle bli lönsamt. Se Hedman och Holmlöv, s. 83.

⁹² Radio- och TV-verket 2000, s. 3. Protesterna redovisas i Björkemarken 2000, s. 47.

⁹³ Kleberg 1989, s. 100, 109.

⁹⁴ Lindblad, s. 177, Hedman och Holmlöv, s. 74.

⁹⁵ Kleberg 1989, s. 99.

⁹⁶ Björkemarken 2000, s. 49.

Religiösa program i etermedierna

Den internationella forskningen om religiösa program i radio och television går tillbaka till någon gång i skiftet mellan 1970- och 80-talet. Amerikansk forskning tittade närmare på den s.k. "teleevangelism"; de nya påkostade TV-programmen på eftertraktad och betald sändningstid som hade *både* ett religiöst *och* politiskt konservativt budskap. Forskningen i Sydeuropa, men även i andra länder, har fokuserat på hur massmedia presenterar religion och karismatiska personer, främst då påven. Utgångspunkten har varit att intresset för religion växer. I Norden har intresset för religion och massmedia varit större. Forskningen har ofta utgått från ett sekulariseringsperspektiv innebärande att religionens ställning och intresset för religion i sina traditionella former försvagats. Studier finns om det religiösa massmedieutbudet i de nordiska länderna liksom vilket utrymme kyrka och religion fått i andra massmedier.⁹⁷

I början av 1970-talet gjorde man kommunikationsteoretiska analyser i projektet *De religiösa uttrycksmedlen i det nutida samhället*. Under 1980-talet fanns ett s.k. *Religionsvetenskapligt etermedieprojekt*. Båda projekten genomfördes vid teologiska institutionen, Lunds universitet. Det sistnämnda resulterade i studier av den publik som tittar på TV-gudstjänster respektive religiösa sångprogram, etermedias nyhetsrapportering om religion, närradioprogrammens publik, en ingående studie av alla slags religiösa program (produktion, innehåll, utrymme i relativa och absoluta tal) som sänts i radion och televisionen under sextio år, organisations- och beslutsprocesser vid ändrad programtablå för radions morgonandakter.⁹⁸ Ett par arbeten från det religiösa etermedieprojektet som handlar om historia och organisation av de religiösa programmen i etern ska presenteras närmare här.

Rune Larssons bok för perioden 1928-1985, *Religion i Radio och TV under sextio år*, som hänvisats till i tidigare avsnitt, visar en *relativ* minskning av de religiösa programmen i radio och TV. Den totala sändningstiden i radio och senare även televisionen har tolvdubblats, men den religiösa programtiden har bara tredubblats. Den direkta förkunelsen och inflytandet från kyrkor och samfund har minskat till förmån för studioprogram. Det har funnits fler sändningstider och mer plats för "smala" program i radion jämfört med televisionen.⁹⁹

Jan Arvid Hellström har undersökt de organisatoriska förhållandena kring gudstjänster och andakter i den svenska radion under 1900-talet. Från början ansvarade Svenska Kyrkan och utvalda frikyrkor själva för dessa oredigerade återutsändningar från olika delar i landet. Med tiden uppfattades de bara beröra de redan fromma och 1947 ansåg man sig inom Radiotjänst föranlåten att *själv* initiera annorlunda mera "radiomässiga"

⁹⁷ Gustafsson 1990.

⁹⁸ HSFR, Ansökan om forskningsbidrag, Dnr. F 636/95. Huvudansvarig sökande Thorleif Pettersson, medsökande Alf Linderman, båda Teologiska institutionen, Uppsala universitet. Se också Gustafsson 1990.

⁹⁹ Larsson, s. 144-148, 221-224.

religiösa program, som kunde tilltala nya målgrupper i ett allt mer sekulariserat samhälle. I stället för de snävt konfessionella gudstjänsterna och andakterna infördes en försöksverksamhet med studioandakter, följt av ekumeniska, tematiska och problemorienterade program. Vid en omorganisation enligt förebild från det engelska BBC övertog en egen avdelning inom Radiotjänst ansvaret för den religiösa programsektorn som från och med 1952 skulle vända sig till *alla* sökande lyssnare.¹⁰⁰

När Radion utsattes för konkurrens restes krav på ett allsidigt och attraktivt programutbud liksom ökad flexibilitet för att kunna utnyttja radiomediet fullt ut. En förändring av programtablåerna från och med februari 1979 innebar ett nytt tidigt nyhets- och musikblock i P 1 och en flyttning av de två kolliderande morgonandakterna till P 2. Radioledningen motiverade detta med sjunkande lyssnarsiffror för andakterna och att man ville konkurrera med Lokalradions stora morgonpublik i P 3. P 2 skulle bli en kanal för "motiverade lyssnargrupper" där morgonandakterna bättre hörde hemma. Tanken var också att nyordningen skulle dra med sig nya lyssnare till P 2. Detta stötte på stora protester. Radions religionsredaktion ansåg att de mer livsfrågeorienterade morgonandakterna skulle mista potentiella lyssnare i en ny kanal. Samfunden och kristna lyssnare ansåg att gamla, sjuka och handikappade m.fl. skulle få tekniska problem med att ta in andakterna i P 2. Samfunden ansåg också att religionsredaktionens satsning på "nyare andakter" orsakat lyssnarraset och indirekt även förflyttningen till P 2. Men man var ändå beredd att göra gemensam sak med religionsredaktionen i kampen för att få tillbaka morgonandakterna till P 1. En ny lyssnarundersökning visade att lyssnarna till morgonandakterna inte följt med till P 2. "Nyhetsmorgon med musik" lockade inte lyssnare från P 3 och blev därför inte någon lyssnarframgång i P 1. Programmet upphörde och den ena morgonandakten flyttades tillbaka till P 1 och fick där dubbelt så många lyssnare som i P 2. Strax efteråt flyttades även den andra morgonandakten tillbaka till P 1. I den hårda strid som varit med många stridslinjer och allianser så hade religionsredaktionen och samfunden lyckats få båda morgonandakterna tillbaka till sin ursprungliga kanal redan hösten 1981. Men för den sakens skull hade inte spänningen eller konflikten kring de mer livsfrågeorienterade andakterna upphört.¹⁰¹

I början av 1990-talet genomfördes projektet *Media, religion och kultur*, som hade en mera kommunikationsvetenskaplig prägel, vid teologiska institutionen, Uppsala universitet. Projektet resulterade i innehållsanalytiska studier och receptionsstudier. Inom projektet publicerades bland annat Alf Lindermans doktorsavhandling *The Reception of Religious Television – Social Semeiology Applied to an Empirical Case Study*, som är en jämförelse av hur svenska respektive amerikanska tittare uppfattat ett och samma TV-program. I projektet framkom behovet av systematiskt genomförda komparativa studier, mera forskning om mediekultur och traditionskultur samt mer kvalificerade receptionsanalyser, som skulle ge möjlighet att utveckla den tidigare kunskapen om individuell (om)tolkning av religiösa TV-program, till hur en individuell (om)tolkning av det religiösa budskapet sker i olika sammanhang beroende på vilket "meningsskapande kollektiv" individen ingår i. I mitten av 1990-talet startade vid samma institution pro-

¹⁰⁰ Hellström 1979, s. 11-25, 326-332.

¹⁰¹ Hellström, 1984.

jektet *Relivision – Religiös förändring och moderna massmedier i internationellt perspektiv*, som hade en komparativ ansats avseende produktion, innehåll och reception av gudstjänster och andakter från Svenska kyrkan respektive Pingströrelsen sända inom ramen för Public Service. Av särskilt intresse var hur olika grad av medieanpassning påverkade receptionen.¹⁰²

Syftet med föreliggande arbete

Kapitlet *Religion i TV* beskriver kortfattat "religious television" och s.k. "teleevangelism" i USA, förekomsten av religiösa program i radio och TV från 1920-talet och framåt i Sverige och lite om de kristna kyrkornas och samfundens agerande i dessa frågor. Avsnittet *Religiösa program i etermedierna* beskriver tidigare forskning som handlat om historia och organisation av religiösa program i eter, innehåll och programstatistik och senare också receptionsstudier. I sitt omfattande arbete med start i 1920-talet kommer Rune Larsson fram till vad han uppfattar som de största förändringarna för religion i eter i slutet av 1970-talet, nämligen närradio och Kabel-TV.¹⁰³ Detta har inte blivit föremål för forskning och analys ännu.¹⁰⁴

Avsnittet Lokal-TV - Lokala kabelsändarföretag visar att den tidiga forskningen om egensändningar handlade om tekniska och ekonomiska förutsättningar, publiksiffror, programinnehåll och kvalitet och mynnade ut i att egensändningarna behövde få sin egen särskilda form för att fylla en plats eller ett tomrum i medieutbudet.¹⁰⁵ Ny och aktuell forskning med fokus på hur de idéella krafter som ägnar sig åt egensändningar själva definierat sin uppgift, visar på en medvetenhet i det angelägna att finna en egen roll.¹⁰⁶

Syftet med föreliggande arbete är att närmare studera hur Jönköpings Lokal-TV Förening en gång startade och utvecklade sin verksamhet. Jönköpings Lokal-TV Förening är ett exempel på hur en frikyrka, i det här fallet Frälsningsarmén, engagerat sig och till och med blivit den starke aktören i ett lokalt kabelsändarföretag som sänder i kabelnätet. Den ideologiska eller massmediopolitiska drivkraft som konstaterats hos andra Lokal-TV-föreningar i form av lokala kabelsändarföretag, främst hos kärnan i Riksförbundet för Öppna Kanaler i Sverige,¹⁰⁷ kompletteras av andra intressen i Jönköping.

¹⁰² HSFR, Ansökan om forskningsbidrag, Dnr. F 636/95. Huvudansvarig sökande Thorleif Pettersson, medsökande Alf Linderman, båda Teologiska institutionen, Uppsala universitet. Resultaten ej färdiga enligt uppgift från Alf Linderman per telefon hösten 2001. Se också Linderman 1996.

¹⁰³ Larsson, s. 173, 216.

¹⁰⁴ Linderman 1996, s. 109.

¹⁰⁵ Se t.ex. de olika bidragen i Roe och Weibull (red.), Hedman samt Hedman och Holmlöv .

¹⁰⁶ Björkemarken 2000.

¹⁰⁷ Björkemarken 2000, kap. 3. Lokal-TV-föreningarna i Stockholm, Göteborg och Malmö tog initiativ till bildandet av Riksförbundet för Öppna Kanaler i Sverige 1997. Ordförandeposten i *Open Channels for Europe!* (intresseorganisation bestående av motsvarande organisationer i några europeiska länder) innehas av en Göteborgare. Den andra intresseorganisationen Sveriges Lokal-TV Förbund bildades i slutet av 1980-talet och har formellt inte upphört. Man har främst ägnat sig åt praktisk rådgivning i att starta en lokal TV-kanal enligt uppgift från nuvarande ordförande Tom Engström, Uppsala.

Studien fyller därför ett tomrum i forskningen om *både* lokala kabelsändarföretag *och* religiösa medier.

Studien är en historik över deltagandet i den av Sveriges Television sanktionerade försöksverksamheten vintern 1984/85, bildandet av Jönköpings Lokal-TV Förening 1987 och verksamheten fram till utgången av år 2001. Jönköpings Lokal-TV Förening och Öppna Kanalen Skövde, båda bildade hösten 1987, är idag de äldsta Lokal-TV-föreningarna i landet. Studien tar upp *vilka* som startade Jönköpings Lokal-TV och *varför*. Vilka *syften* låg bakom engagemanget och *hur har man gått tillväga* när det gäller ekonomi, teknik och arbetsinsatser. Var har man hämtat *inspiration* och vem har man samarbetat med? Har *målsättningarna* realiserats? Hur ser man på *framtiden*? Hur ställer sig Jönköpings Lokal-TV Förening till dagens massmedielandskap med snabbt ändrade förutsättningar? Intervjuer, protokoll och annat arkivmaterial ligger till grund för studien.

Det första försöket: Wetterbild

När Esko Olsson kom till Jönköping 1979 som nyutträd teledirektör fann han området vara en tämligen "neutral enhet" bland Sveriges då 20 teleområden. Olssons ambition var att tillsammans med dugliga medarbetare på ort och ställe utveckla verksamheten; "Vi var sugna på att ta tag i nya saker." och med den inflyttades perspektiv ville Olsson gärna medverka till att "öppna Jönköping mot världen."

Kommunikationer blev allt viktigare och satellit och kabel skulle spela en roll. Med *Televerkets* historiska monopolsituation så var det naturligt att intressera sig för detta. Vem som helst kunde bygga nät och en del privata entreprenörer satte därför igång. Det var viktigt att försöka hänga med i utvecklingen och helst vara först. Man hade fackligt stöd för detta eftersom det på sikt skulle gynna antalet nya arbetstillfällen. I en konkurrenssituation var det därför viktigt att förankra – "sälja in" – kabel-TV-konceptet till stora fastighetsägare, vilket skulle motivera en utbyggnad av kabelnäten. Enda möjligheten att få detta ekonomiskt lönsamt var att dra kabelnätet till hyresfastigheter och det kommunala bostadsbolaget *VätterHem* blev därför föremål för uppmärksamhet i första hand. Däremot var det av kommersiella eller företagsekonomiska skäl inte möjligt att dra kabelnäten till varje villa. Det gjordes vissa försök att få villaägare att slå sig samman så att man kunde dra en kabel till vissa gator.

En utbyggnad av kabelnäten skulle förutom tillgång till fler TV-kanaler också medföra en möjlighet för lokala aktörer att komma ut i TV-rutan. Inom *Televerket* var man intresserade av att det blev en lokal verksamhet och beredda till sponsring eller liknande samt ta "ta idéella hänsyn" för att underlätta samarbete med intresserade och därtill driftiga personer som man visste fanns i staden.¹⁰⁸

I augusti 1982 gick *Televerket* ut med en inbjudan för att diskutera frågan "Kabel-TV som informationsmedium inom Jönköpingsregionen" till direktör Stig Fredriksson, *Hallpressen* som bl. a. gav ut lokaltidningen *Jönköpings-Posten*, rektor Gunnar Hallingberg, *Södra Vätterbygdens Folkhögskola*, informationschef Perolof Kallings, *Jönköpings kommun*, informationschef Tomas Palm, *Landstinget* i Jönköpings län.¹⁰⁹

Vid en intern redovisning beskrev *Televerket* syftet med ett planerat försök med Kabel-TV förutom distribution av tillgänglig satellit-TV på följande vis:¹¹⁰

- kompletterande medium för lokal information och kommunikation
- en kanal för lokalt producerad/distribuerad underhållning

¹⁰⁸ Samtal med Esko Olsson.

¹⁰⁹ *Televerket/Esko Olsson, Inbjudan*, undertecknad enligt uppdrag av Weronica Karlsson, daterad 82-08-20. Stadsarkivet i Jönköping.

¹¹⁰ *Televerket/Telekontoret i Jönköping, Redovisning av planerat försök med kabel-TV i Jönköping*, daterad 83-03-01, undertecknad av Torsten Åkerström. Stadsarkivet i Jönköping.

Stig Fredriksson vid *Jönköpings-Posten* formulerade sig vid tillfälle så här om Herencokoncernens engagemang i att genomföra ett Kabel-TV-försök i Jönköping och andra näraliggande frågor:

Eftersom vi är ett informationsföretag, är det helt naturligt att vi bevakar vad som händer inom hela mediafältet. - - - Olika försöksprojekt och analyser därvidlag ger goda uppslagsändar till frågan hur informationsföretag kan överleva i det starkt föränderliga kommunikations- och datorsamhället.¹¹¹

Landstinget visade intresse för att delta i försöksverksamheten med Lokal-TV dels för att man brukat stödja projekt för lokal utveckling, dels för att man hade interna radio- och senare även TV-nät som man använde för personalinformation (jämte personaltidningen) och utbildning. Landstinget i Jönköpings län ska ha varit tidigt ute både med att anställa informatörer och informationssekreterare. Förutom en personaltidning gjorde man en tidning som gick ut till alla hushåll för att därigenom *uppfylla Landstingets informationsplikt* gentemot medborgarna. Det ansågs viktigt att alla fick rätt information om fattade beslut samtidigt för att motverka ryktesspridning både bland personal och allmänhet. Man såg en poäng i att kunna *nå ut direkt till kommuninvånarna* i en lokal TV-kanal.¹¹² Informationsnämnden vid Landstinget fattade därför följande beslut:

att Jönköpings läns landstings informationsnämnd uttalar sig positivt till att delta i Kabel-TV-projektet. Detta som ett intressant projekt att pröva nya vägar som komplement till traditionella informationskanaler för samhällsinformation.¹¹³

Vid informationskontoret i *Jönköpings kommun* där man dels hade ansvar för 700-årsjubiléet 1984, dels för att informationen till kommuninvånarna fungerade, presenterade informationschefen Perolof Kallings ärendet mycket tidigt både i informationsnämnden och jubiléumsbestyrelsens VU. Detta resulterade i att man inom kommunen gärna ville arbeta vidare med frågan om ett deltagande i ett Kabel-TV-försök.¹¹⁴ Informationsnämnden fattade formellt beslut om deltagande i mars 1983.¹¹⁵ Frågans ”principiella karaktär” medförde att kommunalrådet Ingvar Samuelsson i en skrivelse föreslog Kommunstyrelsen att pröva ärendet. Kommunstyrelsen uttalade sig positivt till av Informationsnämnden tidigare fattat beslut.¹¹⁶

¹¹¹ Hallpressen/Stig Fredriksson, *Företagsaktuellt*, daterat 1982-11-23. Stadsarkivet i Jönköping

¹¹² Samtal med Ralph Spetz.

¹¹³ Jönköpings Läns Landsting/Landstingets kansli, Informationsnämnden, paragraf 20, protokollsutdrag 1983-03-09. Landstingets arkiv.

¹¹⁴ Jönköpings kommun/Informationskontoret, Brev till Teledirektör i Jönköping, daterat 1982-05-06, undertecknat. Perolof Kallings. Stadsarkivet i Jönköping.

¹¹⁵ Jönköpings kommun/informationschef Perolof Kallings, *Kabel-TV på försök i Jönköping som kompletterande medium för bl a lokal samhällsinformation och kommunikation*, skrivelse ställd till Informationsnämnden, 1983-03-16. Stadsarkivet i Jönköping.

Jönköpings kommun/Informationsnämnden, paragraf 32, protokollsutdrag, 1983-03-17. Stadsarkivet.

¹¹⁶ Ingvar Samuelsson, *Betr Kabel-TV på försök i Jönköping*, skrivelse ställd till Kommunstyrelsen i Jönköping, 1983-03-21. Stadsarkivet i Jönköping.

I kommunen försökte man informera och förbereda sig på olika sätt med tanke på TV-mediets genomslagskraft. Politiker och chefstjänstemän fick gå en utbildning för att kunna agera inför TV-kamerorna ”om Smålands-TV kommer på besök.”, vilket man förväntade sig inför Jönköpings 700-årsjubiléum 1984. Informationschefen motiverade detta så här; ”De måste lära sig att TV-folket kan komma ’ångande’ vid alla tider på dygnet. Då måste politikerna lära sig att inte vara stressade eller visa irritation framför kameran.”¹¹⁷

Samhällsinformation rörande kommunens totala verksamhet; dess centrala förvaltningar men kanske främst det som rörde kultur, fritid och undervisning presenterat genom uppläsning eller i form av mindre reportage skulle vara kommunens bidrag.¹¹⁸ Man såg Kabel-TV som ett intressant komplement till tidningarna. Många evenemang kolliderade vad tidpunkt beträffade och informationen nådde inte alltid ut på önskvärdt sätt. Möjligen skulle man kunna ”saxa ihop det hela” i lokala TV-sändningar.¹¹⁹

Frågan om *Kabel-TV-försökets förankring* i Jönköpings kommun blev föremål för debatt. *Smålands Folkblad* publicerade tidigt en artikel där kommunalrådet Ingvar Samuelsson (s) betonade vikten av bred lokal förankring samt kritiserade Televerket för att man inte tagit fler kontakter på högre nivå inför ett projekt av den här karaktären. Esko Olsson från Televerket bereddes tillfälle att yttra sig i samma artikel, men han hade inga invändningar i sak.¹²⁰

En av förutsättningarna för Landstingets deltagande var att ” - - - lokalpressen i Jönköping ges möjlighet att delta på lika villkor.”¹²¹ Frågan kom också upp i Informationsnämnden i Jönköpings kommun där man i samband med beslut om deltagande i försöket först efter votering kunde fatta beslut om följande formulering : ”att lokalpressen

Jönköpings kommun/Kommunstyrelsen, paragraf 144, protokollsutdrag, 1984-04-13. Stadsarkivet i Jönköping.

¹¹⁷ ”Beredskap inför Smålands-TV: De ska lära sig att agera i TV!”, *Jönköpings-Posten*, 1983-02-05. Vätterhems arkiv. Se också Informationsnämndens presidium, Sammanträdesprotokoll, 1983-03-17, paragraf 33. Dnr. 1983.19. Stadsarkivet i Jönköping.

¹¹⁸ Jönköpings kommun/Informationskontoret, *Kabel-TV på försök i Jönköping som kompletterande medium för bl a lokal samhällsinformation och kommunikation* skrivelse ställd till Informationsnämnden, undertecknad av informationschef Perolof Kallings, 1983-03-16, Bilaga 1 (Intressentgruppens redovisning av planerna för försöket). Stadsarkivet i Jönköping. Se också Informationskontoret/Perolof Kallings, *Kallelse om information rörande Kabel-TV i Jönköping*, 1984-10-16. Stadsarkivet i Jönköping.

¹¹⁹ Samtal med Perolof Kallings.

¹²⁰ Att Hallpressen var med i diskussionen redan 1982 hade väckt kritik. Se Claes Nero, ”Kabel-TV på Råslätt får vänta”, *Smålands Folkblad*, 1982-12-22. Se också ”Kabel-TV rycker fram”, *Smålands Folkblad*, 1984-03-11. VätterHems arkiv.

¹²¹ *Kallelse till information och diskussion om ev Kabel-TV-försök i Jönköping*, undertecknad av Tomas Palm, daterad 1983-01-04 Dnr. 50883. Landstingets arkiv.

Jönköpings Läns Landsting/ Landstingets kansli/ Informationsnämnden, protokollsutdrag 1983-03-09, paragraf 20. Landstingets arkiv.

Kabel-TV-försöket (med bifogat protokollsutdrag), undertecknat av Tomas Palm, daterat 1983-04-20, Dnr. 50883. Landstingets arkiv.

bör ges möjlighet att medverka i projektet".¹²² Kommunstyrelsen beslutade senare om en ändring från "lokalpressen" till "lokaltidningarna" i sitt beslut.¹²³

I ett "Öppet brev" anklagade Johnny Stamma vid *Smålands Folkblad* kommunens politiker men också dess informationschef för att ensidigt gynna *Jönköpings-Posten* i olika sammanhang och senast i samband med förberedelserna inför Kabel-TV-försöket.¹²⁴ Senare tog Pär Fagerström, som var nyinflyttad VD för *Smålands Folkblad*, kontakt med kommunen i en skrivelse där han anmälde tidningens intresse av att delta i försöket. Han sade sig ha " - - - utläst att kommunens styrelse uttalat som sin vilja att i ett eventuellt försök skall lokaltidningarna, således även Smålands Folkblad, beredas möjlighet att delta." och uteslöt därför inte att "något fallit mellan stolarna" vid skiftet av befattningshavare på *Smålands Folkblad*.^{125, 126} Kommunens informationschef Perolof Kallings svarade att så länge oklarhet funnits om möjligheten av att få ett sändningstillstånd och sist men inte minst vem som beslutade om ett sådant, så hade det inte förelegat något skäl att vidga intressentgruppen till att omfatta fler parter.¹²⁷

I slutet av 1983 kunde rektor Gunnar Hallingberg vid *Södra Vätterbygdens Folkhögskola* berätta att Massmediekommitténs arbete kommit igång på allvar och utsikterna för andra än Sveriges Radio att få sända i Kabel-TV var goda och Jönköping "var med i leken."¹²⁸ I februari 1984 lämnade Gunnar Hallingberg tillsammans med chefredaktör Stig Fredriksson, *Hallpressen AB* (utgivare av lokaltidningen *Jönköpings-Posten*) in en ansökan om tillstånd att genomföra ett Kabel-TV-experiment i Jönköping. De var projektansvariga i *Medieforum i Jönköping*, en samverkansgrupp bestående av *Högskolan i Jönköping*, *Södra Vätterbygdens Folkhögskola* och *Hallpressen*, som existerat ett par år med syftet att stimulera intresset för mediefrågor och forskning. I ansökan nämndes Televerkets, Landstingets och kommunens intresse för Kabel-TV och en förhoppning om samarbete med t.ex. TV:s distriktsledning i Växjö liksom en ambition att SVT och "t ex Massmediekommittén" skulle ha full insyn i projektet. Närradiopubliken i Jönköping hade nyligen blivit kartlagd och ett Kabel-

¹²² Det första förslaget som således förlorade vid voteringen (röstsiffror 3/2) lyder: "att som en förutsättning för att Jönköpings kommun skall delta i projektet skall lokalpressen i Jönköping ges möjlighet att delta." Se Jönköpings kommun/Informationsnämnden, Sammanträdesprotokoll, 1983-03-17, paragraf 32. Stadsarkivet i Jönköping.

¹²³ Jönköpings kommun/Kommunstyrelsen, paragraf 144, protokollsutdrag, 1983-04-13. Stadsarkivet i Jönköping.

¹²⁴ Johnny Stamma, "Öppet brev till Jönköpings kommunstyrelse: - Vems syften tjänar Kallings?", *Smålands Folkblad*, 1983-03-31. Stadsarkivet i Jönköping.

¹²⁵ Brev från VD Pär Fagerström, *Smålands Folkblad*, ställt till Informationschef Perolof Kallings, Jönköpings kommun, daterat 1984-01-17. Landstingets arkiv.

¹²⁶ Diskussionen om det viktiga i båda lokaltidningarnas deltagande i projektet har också tagits upp av Gunnar Hallingberg vid samtal med författaren.

¹²⁷ Jönköpings kommun/Perolof Kallings, *Svar till Per Fagerström*, daterat 1984-02-17. Stadsarkivet i Jönköping.

¹²⁸ Gunnar Hallingberg, Kallelse till sammanträde ställd till Kabel-TV kommittén, Olle Rytberg, Esko Olsson, Stig Fredriksson, Tomas Palm, P-O Kallings, Karl-Eric Gustafsson, daterad 1983-11-24. Stadsarkivet i Jönköping.

TV-försök skulle bli föremål för forskning inom ett planerat forskningsprojekt om mediasituationen i såväl Jönköping som Jönköpings län.¹²⁹

Televerket gick senare ut med en kallelse till en informationsträff den 11 april 1984.¹³⁰ Det kom representanter från Högskolan i Jönköping, Södra Vätterbygdens Folkhögskola, Herenco, Hallpressen, Smålands Folkblad, Landstinget, Landstingets informationsnämnd, Jönköpings kommun, Handelskammaren, Fastighetsägarföreningen, Sofia församling, Pingstkyrkan, Jönköpings Närradioförening, FA Närradio. Mötet resulterade i att man uppdrog åt Gunnar Hallingberg att inledningsvis hålla i försöket med lokal Kabel-TV-verksamhet i Jönköping, samt framföra mötets mening till styrelsen för Sveriges Radio. Man beslöt också att alla intresserade skulle ges möjlighet att delta och att två kanaler skulle stå till förfogande.¹³¹

Ansökan om tillstånd för ett försök med Kabel-TV bordlades. Man uppfattade att en förutsättning för att få tillstånd var ” - - - att det inom ’Jönköpingsprojektet’ ges utrymme för alla som är intresserade. Vi vet redan att Smålands Folkblad hör till dessa.”¹³² Några månader senare hade man ”kört fast” och hamnat i ett ”dödläge”. Orsaken var att de båda tidningarna stod för var sin modell för Kabel-TV-försökets utformning. Försöket medgav möjlighet till två lokala TV-kanaler och frågan var om respektive tidning skulle svara för *sin* kanal med egen profil, men med möjlighet även för andra att delta *eller* om båda kunde samsas i en och samma kanal. För övriga intressenter var just denna fråga av mindre betydelse, men för tidningarna var detta en principiellt viktig fråga.¹³³

När försöken väl kom igång pågick de mellan 20 november och 13 december 1984 samt mellan 5 och 29 mars 1985. I en intern sammanfattning av erfarenheterna står helt kort; ”Senare lämnade JP och SmF sin medverkan i försöket.” För de *kvarvarande intressenterna* i projektgruppen för försökssändningar – *Televerket, Jönköpings kommun, Jönköpings Läns Landsting, Södra Vätterbygdens Folkhögskola* - hade en situation uppstått där ” - - - läget blev plötsligt prekärt.” eftersom man räknat med i alla fall viss finansiering från tidningarna. Televerket ställde då upp med pengar till leasing av teknik och på tre dagar lyckades man få den viktigaste inspelnings- och redigeringsutrustningen installerad så att man kunde göra program den första sändningsdagen. Televerket tog ingen avgift under försöksperioden och de olika intressenterna bestred själva

¹²⁹ Ansökan om försök med lokal kabel-TV ställd till Styrelsen för Sveriges Television AB, undertecknad av Gunnar Hallingberg och Stig Fredriksson, daterad 1984-02-06, Dnr. 50883. Landstingets arkiv. Se också Arbetsutskottet, protokoll 1984-02-06, paragraf 4. Folkhögskolans arkiv.

¹³⁰ Inbjudan från Televerket/Telekontoret i Jönköping/Esko Olsson, *Informationsträff angående Kabel-TV-möjligheter i Jönköping*, Dnr.50883, daterad 1984-04-09, undertecknad av Ulla Nyberg på Esko Olssons uppdrag. Landstingets arkiv.

¹³¹ Televerket/Telekontoret i Jönköping, *Anteckningar från informationsträff 1984-04-11 angående Kabel-TV-möjligheter i Jönköping*, undertecknat av Esko Olsson, (jämte program (Bilaga 1) och deltagarförteckning (Bilaga 2)), daterat 1984-04-11. Grännös arkiv.

¹³² Gunnar Hallingberg, *Inför Kabel-TV-försökets start – PM mars 1984*, daterad 1984-03-10. Stadsarkivet i Jönköping.

¹³³ Gunnar Hallingberg, *Dagsläget för Kabel-TV-försöket i Jönköping 20 juni 1984*. Stadsarkivet i Jönköping.

övriga kostnader.¹³⁴ Kommunen och landstinget delade på vissa rörliga kostnader.¹³⁵ Orsaken till att tidningarna bestämde sig för att avstå från deltagande ska ha varit att Massmediekommittén inte anvisade någon finansieringsform för framtidens Kabel-TV.¹³⁶ Att det inte blev tillåtet med reklamfinansiering jämte en konkurrenssituation mellan den ekonomiskt starka *Jönköpings-Posten* och det fattigare *Smålands Folkblad* tycks ha lett till att båda till sist drog sig ur.¹³⁷

Södra Vätterbygdens Folkhögskola hade *sändningstillståndet*. Chefen för SVT:s Smålandsdistrikt, Lars-Åke Engblom, hade utsetts till *ansvarig utgivare* av Sveriges Television. Han kom emellertid överens med Gunnar Hallingberg att denne skulle fungera som ställföreträdare med det direkta tillsynsansvaret. Ett antal personer i olika funktioner arbetade med sändningarna. Folkhögskolan hade anställt Bosse Persson som projektledare med två produktionsteam till sitt förfogande ledda av Lars Hartvigsson (kommun/landsting) och Curt Guwallius (Folkhögskolan) samt med tillgång till Bosse Nyström som "rörlig resurs". Lasse (Lars-Erik) Josefsson (Folkhögskolan) var ansvarig för tekniken. Kommunens programråd bestod av Gunvor Carlsson och Inger Olsson, Landstingets programråd bestod av Ralph Spetz och Harriet Lindén.¹³⁸

Då detta rörde sig om ett försök av helt nytt slag med synnerligen knappa ekonomiska resurser fick mycket improviseras i *provisoriska lokaler* (radiostudion, radiokontrollrum, lärum, aulan) på Södra Vätterbygdens Folkhögskola. De flesta inspelningarna gjordes ute på fältet med s.k. ENG-teknik och redigerades i efterhand, även om det var svårt att hinna med. Man ansåg sig ha uppfyllt direktiven om en teknisk kvalitet jämförbar med SVT:s nyhetssändningar. Det var först och främst det kommunala bostadsbolaget VätterHem som blivit anslutet till Televerkets kabelnät och bostadsområdet Råslätt blev därför försöksområde för sändningarna. Länkförbindelse från Rosenlundshallen (idrottshall), Råslätt centrum och Frälsningsarmén möjliggjorde direktsändningar vid flera tillfällen.

Samtidigt släpptes satellitsändningar i kabeln och man kunde ta in Sky Channel (underhållning, musik och filmserier), MusicBox (popmusikvideo), TV 5 (fransk kanal

¹³⁴ WETTERBILD, *Lokala när-Tvsändningar över kabel-Tv-nätet i Jönköping nov/dec 1984 och mars 1985*, daterade 1985-04-17 för Projektgruppen gm Bosse Persson. Grännös arkiv. JP står för *Jönköpings-Posten* och SmF står för *Smålands Folkblad*.

Jönköpings-Posten tycks ha dragit sig ur först, men ändå fortsatt att ställa vissa personella resurser (Bo Nyström) till förfogande. Se Södra Vätterbygdens Folkhögskola, *Rapport om dagsläget för kabel-TV – försöket i Jönköping, 4 oktober 1984*, Gunnar Hallingberg/ undertecknat av (in abs.) Margareta Andersson. Högskolans arkiv.

¹³⁵ Kostnaderna var reseersättningar, bandkostnader, kostnader för programrätt och "andra rörliga kostnader". Se *Anteckningar vid sammanträde med När-TV gruppen Wetterbild*, undertecknad Bo Nyström, 850205. Grännös arkiv.

Se också Jönköpings Läns Landsting/Kansliavd./inf sekt R Spetz, *Redovisning av När-TV projektet Wetterbild i Jönköping*, (ställd till Informationsnämnden), 1985-07-30. Här redovisas att Landstinget bestämt sig för att avsätta samma summa som Jönköpings kommun, 25 000:-. Landstingets arkiv.

¹³⁶ Forsting och Christianson, s. 5 och Bilaga 1.

¹³⁷ Mauritzson, Forsgren och Blom, s. 22, 24, 31-33.

¹³⁸ Pressmeddelande, *Riktlinjer för kabel-TV-försöket i Jönköping inför starten den 20 november 1984*, 1984-11-13, undertecknat Gunnar Hallingberg. Högskolans arkiv.

med ett mera kulturellt utbud).¹³⁹ Utöver mottagarna i Råslätt fanns ytterligare TV-mottagare i informationskontorets fönster, telebutiken på Västra Storgatan, Folkhögskolan, Högskolan, vissa radioaffärer, några hotell och inom kort även på Stadsbiblioteket.¹⁴⁰

Vid starten åkte en del styrelseledamöter i den kommunala bostadsstiftelsen *VätterHem* ut till Råslätt för att tillbringa kvällen och natten där för att bilda sig en egen uppfattning.¹⁴¹ Man inbjöd massmedierna i Jönköping "till den blygsamma starten av det lokala kabel-TV-försöket i Jönköping (Wetter-Bild)."¹⁴²

Ambitionen var att sända tre dagar per vecka vilket man uppfyllde och ibland mer än så. Man hade tänkt sända 30 minuter per dag, men programidéerna och kraften räckte till programblock om 45-50 minuter per dag. Televerkets personal hjälpte till med att lösa de tekniska problemen och "alla har fått göra allting" under stor tidspress vilket resulterade i en del självkritik främst när det gäller redigeringen. Olika caféprogram förekom, bland annat i Pingstkyrkans regi. Två program om Jönköpings 700-årsjubileum sändes liksom luciafirandet i Jönköping. Kabaren "Råslätt roar Råslätt" gick ut i direktsändning, vilket ska ha varit " - - - den första OB-sändningen som genomfördes över kabel i Sverige - - - ". Elever på Medialinjen vid Södra Vätterbygdens folkhögskola gjorde några produktioner. Sändningar från HV 71:s ishockeymatcher " - - gav en enorm respons från tittarna." Några lokalt producerade nyhetsprogram blev det emellertid inte, då tidningarna inte längre medverkade i försöket. Information från kommunen och landstinget blev i stället ett stående inslag i form av nyheter och arbetsmarknadsinformation (lediga platser) i textsändningarna som rullade i rutan när det inte sändes program. Frälsningsarmén hade också börjat sända två halvtimmeprogram i veckan med tal, intervjuer, sång och musik.¹⁴³

Lars Hartvigson var nyutexaminerad journalist och engagerades av Jönköpings kommun inför försöket. Han anställdes senare på *TV-Huset SVF AB* bildat 1986 som dotterbolag vid Södra Vätterbygdens Folkhögskola med uppgift att ansvara för TV-verksamheten. Han ingick tillsammans med några från Landstinget i en produktionsgrupp som gjorde program. Andan var "vi gör så mycket vi orkar om det mesta" och *Wetterbild* blev därför en "salig blandning" av olika programinslag. Kabel-TV var ett helt nytt medium. "Det var en vit karta som skulle ritas" och det rädde "Vilda Västern" med "våldigt mycket nybyggaranda". Det rörde sig om ett gäng glada amatörer utan respekt som "jobbade förfärligt mycket, hade otroligt roligt" och åstadkom med knappa resurser kanske "mängd mer än kvalitet". Nu i efterhand menar Hartvigsson att det med tanke på omständigheterna var rätt personer som jobbade ihop.¹⁴⁴

¹³⁹ WETTERBILD, *Lokala när-Tvsändningar över kabel-Tvnätet i Jönköping nov/dec 1984 och mars 1985*, daterade 1985-04-17 för Projektgruppen gm Bosse Persson. Grännös arkiv.

¹⁴⁰ Pressmeddelande, *Riktlinjer för kabel-TV-försöket i Jönköping inför starten den 20 november 1984*, 1984-11-13, undertecknat Gunnar Hallingberg. Högskolans arkiv.

¹⁴¹ "Studiebesök hela natten för att se på kabel-TV", *Smålands Folkblad*, 1984-12-17. VätterHems arkiv.

¹⁴² Jönköpings kommun/Informationskontoret/Perolof Kallings, *Inbjudan* jämte Pressmeddelande författat av Gunnar Hallingberg, daterad 1984-11-13. Högskolans arkiv.

¹⁴³ WETTERBILD, *Lokala när-Tvsändningar över kabel-Tvnätet i Jönköping nov/dec 1984 och mars 1985*, daterade 1985-04-17 för Projektgruppen gm Bosse Persson. Grännös arkiv.

¹⁴⁴ Samtal med Lars Hartvigson.

Programtablå vecka 47 – 50 1984

	Vecka 47	Vecka 48	Vecka 49	Vecka 50
Söndag			* Sång i advent! Gudstjänst från SVF	
Måndag			* Sjung med! Repris	* Bilder – elevprogr. SVF
Tisdag	* Introd.kväll - ”Nu kör vi igång!” * På sta'n –eve- nemangstips från kommunen * Anslaget – info fr. Kom- mun och Landsting	* Hösthalka – är Du beredd? * SJ ”tuffar” till sig * Music Box i Jönköping? – intervju m. svenske repr. * På sta'n * Anslaget	* Aktuellt i hel- gen – reportage/ rapporter * På sta'n * Anslaget	* Vänskap m. Sao Paulo – Råslätts vänner i Brasilien * Halmslöjd * Sportextra * På sta'n * Anslaget
Onsdag	* Mitt i u- veckan: Film ”Människor i gränsland” – intervju m. L-Å Grubbström * Anslaget	* Sjung med! Från Café Ge- menskap i Pingstkyrkan * Möt din dist- riktsläkare/- sköterska * Sportextra * Anslaget	* Sång och lyrik m. elever från Per Brahegymn. * Mamma, pappa, barn – MVC och BVC på Råslätt * Anslaget	* Ljus i mörker- tider (fredsprogram) * Anslaget
Torsdag	* Jönköpings 700-årsjubiléum – del I * Sagan (barnprogram) * På sta'n * Anslaget	* Jönköpings 700-årsjubiléum – del II * Sagan * På sta'n * Anslaget	* Vyer fr. SVF - en promenad m. G. Hallingberg * Sagan * På sta'n * Anslaget	* Luciafirandet * Julkrubban (barnprogram) * Så blev det – så blir det... * På sta'n * Anslaget
Lördag			* ”Råslätt roar Råslätt” – Kabaré i direkt- sändning	
Söndag			* Repris fr. lör- dag	

SVF = Södra Vätterbygdens Folkhögskola

Källa: Programtablå vecka 47 – 50 1984, Grännös arkiv.

Programtablå vecka 10 – 13 1985

	Vecka 10	Vecka 11	Vecka 12	Vecka 13
Måndag	Ungdomsglädje FA	Ungdomsglädje FA	Ungdomsglädje FA	Ungdomsglädje FA
Tisdag	* Café Linné – kommunalrådet Åke Johansson	* Café Linné – Kabel-TV	* En plats är tom (amatörteater – dold alkoholism) * Dansdepart. * Infofilm: Orkidékampanj * Anslaget	* Café Linné – långvård/vård i hemmet
Onsdag	* Dansdepart. (rockvideo) * Staden genom seklen –Stads- hist. utst. del I * På sta'n	* Staden genom seklen –Stads- hist. utst. del II * På sta'n	* Staden genom seklen –Stads- hist. utst. del II * Tore – ett progr. om en 84-åring * På sta'n	* Café Linné – Din röst – en rättighet (kommunalpol. debatt)
Torsdag	* Ishockey HV 71 – SG 83	Önskerepris – Jubiléumsfilm del I	* Släpp duvan fri! (musical) Unga Örnar * Anslaget	* Ishockey VIK – HV 71 Paus 1: Lådan (barnprogram om godis) Paus 2: Ansla- get Efter matchen: Gud och gröt (om kristet vårdarbete)
Fredag	* Himmelsk glädje, FA	* Himmelsk glädje, FA	* Himmelsk glädje, FA	* Himmelsk glädje, FA

FA = Frälsningsarmén

Källa: Programtablå vecka 10 – 13 1985, Grännös arkiv.

Införandet av Kabel-TV väckte kritik och starka känslor förstår man vid en läsning av de båda lokaltidningarna. Kritiken handlade om konsekvenserna av en kollektiv, dvs. obligatorisk anslutning framför allt med tanke på barnen:

Naturligtvis kan du välja endast de program du tycker är bra eller stänga av TV:n. Men hur kommer dina barn att välja? Är en reklamfinansierad barnkanal som sänds på dagen verkligen bra för barnen? Är en reklamfinansierad underhållningskanal 10 timmar om dygnet egentligen bra för familjen?¹⁴⁵

”Amerikansk rock” och ”konstiga annonsfilmer” menade man ”kom som en tjuv om natten” genom TV-rutan in i vardagsrummet.¹⁴⁶ Det skulle bli svårt för föräldrar att hindra sina barn från att se ”inslag av såväl sadism som våld” och ”amerikansk B-kultur”¹⁴⁷ Man åberopade erfarenheter från andra håll i landet som visade att en lokalt producerad kanal med inslag från orten inte kunde hävda sig mot ”de häftiga programmen från de utländska kanalerna”.¹⁴⁸

Debatten förflyttade sig ganska snart från tidningsspalterna till kommunfullmäktige där socialdemokraten Siv Persson ifrågasatte hur en kommunal bostadsstiftelse kunde delta i detta projekt; ”Jag kallar det inte frihet när man låter kommersiella krafter smutsa ner barnens hjärnor.” Stiftelsens ordförande moderaten Bengt Stener, tyckte att man skulle ge försöket litet mer tid:

Kabel-TV har inte varit igång mer än en vecka och ändå uttalar ni er redan som om detta är det värsta som har hänt Jönköpings kommun. Vi kan väl vänta och se.¹⁴⁹

Uppgörelsen med Hyresgästföreningen innebar en hyreshöjning på omkring 10 kronor per månad för tillgången till Kabel-TV. Det skulle emellertid ställa sig för dyrt att bygga om näten för att möjliggöra individuell anslutning.¹⁵⁰ Hyresgästföreningens medverkan till avtal om en kollektiv anslutning till Kabel-TV blev ifrågasatt ur konsumenträttslig synpunkt. Att anslutningen dessutom skulle kosta pengar efter försöksperioden gjorde ju inte saken bättre. Förutom ett antal insändare i

¹⁴⁵ Insändare: ”Nej till kabel-TV”, undertecknad av Helge Tegemo, *Jönköpings-Posten* 1985-11-06. VätterHems arkiv.

¹⁴⁶ Insändare: ”Hyresgäst på Råslätt vill slippa kabel-TV”, undertecknad ”En hyresgäst – som fått nog av allt oljud!”, *Jönköpings-Posten* 1984-12-07. VätterHems arkiv.

¹⁴⁷ Insändare: ”Vem tjänar på kabel-TV?”, undertecknad av Kpml(r) Österängen., *Jönköpings-Posten* 1985-10-08. VätterHems arkiv.

¹⁴⁸ Eva Göransson, ”Anders Åstrand om våldet i Kabel-TV: Folk skiter i de lokala sändningarna”, *Smålands Folkblad* 1984-11-22. Insändare: ”Nej till kabel-TV”, undertecknad av Helge Tegemo, *Jönköpings-Posten* 1985-11-06. Insändare: ”Hyresgäst på Råslätt vill slippa kabel-TV”, undertecknad ”En hyresgäst - som fått nog av allt oljud!”, *Jönköpings-Posten* 1984-12-07. Insändare: ”Vem tjänar på kabel-TV?”, undertecknad av Kpml(r) Österängen, *Jönköpings-Posten* 1985-10-08. VätterHems arkiv.

¹⁴⁹ Anette Vibeke, ”Siv Persson (s): Stoppa våldet i kabel-TV!”, *Jönköpings-Posten* 1984-11-23. VätterHems arkiv.

¹⁵⁰ ”Tio kr/månad för kabel-TV”, *Smålands Folkblad* 1985-07-26, Olle Hall, ”Kabel-TV hos Vätterhem – Det ska alla få betala...”, *Smålands Folkblad* 1985-09-28. VätterHems arkiv.

lokalpressen¹⁵¹ så publicerade *Jönköpings-Posten* artiklar som ifrågasatte om den lokala Hyresgästföreningen följt Hyresgäströrelsens anvisningar och hänvisade till vad Konsumentverket sagt med anledning av anmälningar som inkommit från hela landet, bland annat Jönköping.¹⁵² Till slut lyckades man hitta en teknisk lösning som medgav frivillig anslutning och 30 – 40 hushåll (mest äldre personer) av Råslätts 2 700 hushåll använde sig av detta.¹⁵³

Det stod nu klart att det behövdes pengar för att kunna göra TV-program och driva en sådan här verksamhet. Men framför allt var man bekymrad över den nästan uteblivna tittarreaktionen. Även om de få som hört av sig varit ”övervägande positiva” så vet man inte hur många som verkligen tittat på de lokala programmen och därför har man ”famlat litet i blindo” när det gällt programinnehåll. Debatten i tidningarna ledde så småningom till ”en animerad diskussion i Kommunfullmäktige, där distinktionen mellan den lokala kanalen *WetterBild* och satellitkanalernas utbud klargjordes på ett tydligt sätt.” Ansträngningarna att få med organisationer och samfund i försöket hade i stort sett misslyckats med ett undantag - *Frälsningsarmén*.¹⁵⁴ Landstinget kunde senare redovisa ”en enklare uppföljningsenkät” som 100 personer svarat på. 52 % kunde tänka sig en avgift på 10-75 kronor/månad och 58 % ansåg att det behövdes en lokal TV-kanal. I jämförelse med hur många som tittat på satellitkanalerna så bedömdes den lokala kanalen ” - - - ha klarat sig bra i kampen med de ’glamorösa’ internationella TV jättarna!” Kabel-TV kunde också spela en roll om man sände ”rätt program vid rätt tidpunkt” och som exempel anges förhandsannonsering i lokalpressen inför direktsändning av ”HV 71:s borta- och ödesmatch mot Västerås”.¹⁵⁵

¹⁵¹ Se t.ex. Insändare: ”Boendeinflytande eller kabel-TV? undertecknad av Gunnar Arvidsson, Insändare: ”Hyresgästerna borde ha fått uttala sig först”, undertecknad av Birger Ahlmén”, *Smålands Folkblad* 1985-10-08, Insändare: ”Hyresgästerna måste få bestämma”, undertecknad av Hyresgäster i Vätterhem, Insändare: ”Kabel-TV behövs inte”, undertecknad av Karl A. Fransson, *Jönköpings-Posten* 1985-10-10. VätterHems arkiv.

¹⁵² Siwert Petersson, ”Överklaga om kabel-TV”, *Jönköpings-Posten* 1985-12-04. VätterHems arkiv.
Siwert P, ”Hyresgäströrelsen om kabel-TV: Ovilliga hyresgäster ska slippa höjda hyror”, *Jönköpings-Posten* 1985-12-05. VätterHems arkiv.
S P, ”Vätterhem och kabel-TV blir dyrare än planerat?”, *Jönköpings-Posten* 1985-12-24. VätterHems arkiv.

¹⁵³ Samtal med Esko Olsson och Sven Hallervik.

¹⁵⁴ WETTERBILD, *Lokala när-Tvsändningar över kabel-Tvnätet i Jönköping nov/dec 1984 och mars 1985*, daterade 1985-04-17 för Projektgruppen gm Bosse Persson. Grännös arkiv.

¹⁵⁵ Jönköpings Läns Landsting/kansliavd/inf sekt R Spetz, *Redovisning av När-TV projektet Wetterbild i Jönköping*, (ställd till informationsnämnden), 1985-07-30, s. 4. Landstingets arkiv.

Fortsatt Lokal-TV-verksamhet

Våren 1985 stod följande klart. *Televerket* såg gärna en fortsättning. Vid årsskiftet 1985/86 torde andelen anslutna hushåll ha fördubblats och uppgå till 6000. Inom *Jönköpings kommun* fanns en tveksamhet till fortsatt engagemang på grund av för få anslutna hushåll och det lilla antalet intressenter. En videoverkstad vore en möjlig verksamhet att stödja. *Landstinget* ville avvakta mer information om tittarna innan man kunde ta ställning till en fortsatt satsning. *Södra Vätterbygdens Folkhögskola* hade planer för en framtida utbildning i TV-produktion även om finansieringen inte var helt klar. *Frälsningsarmén* ville gärna fortsätta med sina sändningar. Några nya Kabel-TV-sändningar beräknades inte komma igång förrän tidigast 1986.¹⁵⁶ I det följande presenteras de kvarvarande intressenterna både i egenskap av organisation med uppgifter att lösa och de personer som hade ansvar för detta.

Högskolan och Mediecentrum

Vid Högskolan i Jönköping inrättades den 1 juli 1985 *Centrum för medie- och informationsutbildning i F-län* senare kallat *Mediecentrum*, som var tänkt att vara en samverkansgrupp mellan Högskolan i Jönköping, *Södra Vätterbygdens Folkhögskola*, Svenska kommunförbundets länsavdelning, *Jönköpings Läns Landsting* och *Jönköpings kommun*. Medie- och informationsfrågorna bedömdes spela en allt viktigare roll i framtiden och utbildningssystemets uppgift var att förmedla kritiskt tänkande, kunskaper och färdigheter. Gunnar Hallingberg var ordförande och Sivert Kaverén från Högskolan var sekreterare. *Mediecentrum* upphörde 1993 när Högskolan blev en stiftelse och "man renodlade verksamheterna".¹⁵⁷

Sivert Kaverén var ursprungligen gymnasienginejör och började arbeta som tekniker i Högskolans TV-studio. Han tog sedan en fil. kand. där ämnena pedagogik, barnkultur och kommunikationsvetenskap ingick. Han tyckte massmediefrågorna var intressanta och särskilt de som tog upp mass medias påverkan på barn och ungdom. Han har arbetat med informatörsutbildningen samt undervisat i kamerateknik och dramaturgi (berättarteknik) på Högskolans TV-kurser.

I Jönköping ansåg man sig redan ligga långt framme i utbildningshänseende. Både Högskolan och *Södra Vätterbygdens Folkhögskola* hade egna utbildningar på fem respektive fyra terminer och samverkade dessutom i en 20-poängskurs. Folkhögskolan planerade att förlänga sin utbildning med en TV-termin. Kommunen hade planer på att starta en medieutbildning på gymnasienivå.¹⁵⁸ Den journalistiska inriktningen var åtminstone tidigare nedtonad till förmån för en något mer sociologiskt inspirerad syn på

¹⁵⁶ *Anteckningar vid sammanträde med När-TV gruppen Wetterbild*, undertecknat av Bo Nyström 1985-02-05. Grännös arkiv.

¹⁵⁷ Samtal med Sivert Kaverén.

¹⁵⁸ Högskolan i Jönköping, *Centrum för medie- och informationsutbildning i F-län*, (85/02.5), Förslag till beslut, 1985-04-11. Landstingets arkiv.
Högskolan i Jönköping, utdrag ur protokoll från sammanträde med högskolestyrelsen, 1985-04-11, paragraf 58. Landstingets arkiv.

framväxten av ett informationssamhälle och en satsning på att utveckla utbildningen för informatörer, som senare blev programmet för medie- och kommunikationsvetenskap. Det fanns intresse för frågor om informationssamhällets framväxt, videovåld, hur man skapar motvikt till satellitkanalerna, lokala mediers uppgift. Intresset för TV innebar också att man engagerade sig för att få regional-TV. Man ville begagna sig av en lokal TV-kanal i utbildningen.¹⁵⁹

Jönköpings Läns Landsting och Jönköpings kommun

Efter Högskolans beslut om att inrätta *Mediecentrum* avböjde *Landstinget* medverkan om förutsättningen för deltagande var att man skulle bistå ekonomiskt, vilket man menar inte klart framgick av inbjudan.¹⁶⁰ På grund av *begränsad hushållstäckning* gjorde *Landstinget* bedömningen att Lokal-TV-kanalen i Jönköping inte var intressant för att nå ut med samhällsinformation. Då det fanns intresse för TV-tekniken och särskilt dess användbarhet för informationsspridning, föreslog man att *Landstinget* var representerat med informationschefen i en eventuell framtida Kabel-TV-förening.¹⁶¹ Även *Jönköpings kommun* avstod från vidare engagemang i Kabel-TV på grund av att kabelnätet inte omfattade alla hushåll. Det ansågs inte demokratiskt försvarbart att satsa förhållandevis stora resurser på en informationskanal av det här slaget som inte nådde alla.¹⁶²

Södra Vätterbygdens Folkhögskola

Gunnar Hallingberg, docent i litteraturvetenskap och rektor vid *Södra Vätterbygdens Folkhögskola*, har ett genuint intresse för radio vilket manifesterats på olika sätt. Både hans licentiatavhandling och doktorsavhandling handlar om radiodramatik.¹⁶³ Han har skrivit läroböcker om media. På äldre dar har han skrivit radions historia i två delar; *Stockholm-Motala* utgiven 1999 och *Tidens tusende tungor* publicerad 2000. Han var expert och biträdande sekreterare i 1960 års radioutredning och ledamot i Sveriges Radios styrelse 1967 - 1985. Hans namn hade lanserats från kyrkligt håll, han företrädde folkrörelserna och blev ”en inofficiell landsortsrepresentant”. Under åren 1975 – 1991 var han rektor vid nämnda folkhögskola med *Svenska Missionsförbundet* som huvudman, den frikyrka som han själv tillhör.¹⁶⁴

När Gunnar Hallingberg tillträtt som rektor presenterade han ett förslag till en medielinje som skulle ge ”*television awareness training*”, dvs. i första hand kunskap om mediers villkor, hur medier arbetar och en medveten kritisk hållning till mediernas bud-

¹⁵⁹ Samtal med Sivert Kaverén.

¹⁶⁰ Jönköpings Läns Landsting, *Yttrande över framställning från Högskolan i Jönköping ang medie- och informationsutbildning*, undertecknad av S-O Karlsson, (70185)1985-05-06. Landstingets arkiv.

¹⁶¹ Jönköpings Läns Landsting/Landstingets kansli, *Redovisning av När-TV projektet Wetterbild i Jönköping*, daterad 1985-07-30. Landstingets arkiv.

¹⁶² Samtal med Perolof Kallings.

¹⁶³ Gunnar Hallingberg, *Sivar Arnérs hörspel – en studie i radioteaterns dramaturgi*, (otryckt lic.avh.), Lund 1960, Gunnar Hallingberg, *Radiodramat – Svensk hörspelsdiktning – bakgrund, utveckling och formvärld*, Ak. avh., Sveriges Radios förlag, Stockholm 1967.

¹⁶⁴ Samtal med Gunnar Hallingberg. Se också Jönsson, s. 441.

skap. Tanken var inte att utbilda journalister eller medieproducenter. Målgruppen var i stället lärare, ungdomsledare, pastorer som skulle undervisa eller arbeta med information. Ett andra år på denna linje skulle förutom en inriktning på radio, men även närradio här kallad "en eternas stencilapparat" och "Freinets tryckpress", också kunna få en alternativ inriktning på "bild", dvs. TV.¹⁶⁵ Ett andra år på medielinjen med inriktning på radioproduktion infördes hösten 1982.¹⁶⁶ När TV-studion byggts senare fick planerna på en bildlinje hög aktualitet 1987.¹⁶⁷ Hallingberg värnar om det småskaliga perspektivet:

Den grundläggande filosofin för medieutbildning på SVF bör vara att man *eftersträvar småskalighet och ett närmande av medierna till individer och grupper*. Då blir det viktigt att främja verkstadstanken ty det bör stå klart att själva hanterandet av medietekniken i studio och verkstad nästan är en förutsättning för att nå en djupare förståelse så att man också kan förhålla sig kritisk och med distans till ämnet ta del i debatten. Det är en viktig debatt, som utåt sett innebär om vi skall styra in i ett datoriserat och mediedominerat samhälle, där ett fåtal specialister manipulerar stora "network", eller om vi skall få ett mångfaldens samhälle, där små och enkla medier gör det lättare att leva och skapa och kommunicera.¹⁶⁸

Hallingberg hade tillbringat vissa perioder vid olika lärosäten i Chicago, USA i början av 1960-talet, 1970-talet och mitten av 1980-talet. Där kom han först i kontakt med en avreglerad radio och så småningom även avreglerad TV. Han började ifrågasätta om ett radiomonopol verkligen var rimligt med tanke på ny teknik och fler frekvenser. Erfarenheterna i USA fascinerade, om man bortser från kommersialiseringen som avregleringen hade medfört där. Han gjorde erfarenheten att det långa socialdemokratiska regeringsinnehavet i praktiken satte stopp för alla försök att häva monopolet innan den borgerliga regeringens tillträde 1976.¹⁶⁹

Södra Vätterbygdens Folkhögskola beslutade sig för att ansöka om att få delta i försöksverksamheten med närradio i Jönköping.¹⁷⁰ De bakomliggande motiven var förutom medielinjens behov av övning i att använda mediet också ett sätt att komma i kontakt med olika grupper i trakten och etablera skolan som ett kontaktcentrum.¹⁷¹ På Folkhögskolan byggdes en radiostudio 1979-80.¹⁷² Den första närradiosändningen i Sverige utgick från Södra Vätterbygdens Folkhögskola den 24 april 1979. Ett år

¹⁶⁵ Samtal med Gunnar Hallingberg. Se också Gunnar Hallingberg, *SVF – MEDIA: Idé och program 1976-1984*, Intern PM 1982, citat s. 3, samt Gunnar Hallingberg, *Några punkter betr. den lokala medieutvecklingen i Jönköping*, Intern PM 1982. Hallingbergs arkiv.

¹⁶⁶ Styrelseprotokoll 1982-09-20, paragraf 2. Folkhögskolans arkiv.

¹⁶⁷ Arbetsutskottet, protokoll 1987-11-16, paragraf 2. Folkhögskolans arkiv.

¹⁶⁸ Gunnar Hallingberg, *SVF – MEDIA: Idé och program 1976-1984*, Intern PM 1982, s. 3. Hallingbergs arkiv.

¹⁶⁹ Samtal med Gunnar Hallingberg. Se också Hallingberg 1999, s. 96, 160-161, 446-448, Hallingberg 2000, s. 59-65.

¹⁷⁰ Arbetsutskottet, protokoll 1979-02-05, paragraf 7. Folkhögskolans arkiv.

¹⁷¹ Arbetsutskottet, protokoll 1979-03-05, paragraf 7. Folkhögskolans arkiv.

¹⁷² Styrelseprotokoll, 1979-09-10, paragraf 8, styrelseprotokoll 1979-11-12, paragraf 7, styrelseprotokoll 1980-02-11, paragraf 11. Se också *Rektors rapport 11 februari 1980*. Folkhögskolans arkiv.

senare, när ytterligare 14 orter fått Närradio, tog Folkhögskolan och *Vätternvåg 98.5* (närradioföreningen i Jönköping) i samarbete med Närradiokommittén initiativet till en närradiofestival för utbyte av erfarenheter.¹⁷³ Närradiokommittén gick ut i särskild skrivelse ställd till "samtliga sändande sammanslutningar" och rubricerade träffen som "en unik möjlighet" för alla att träffas och dryfta gemensamma frågor.¹⁷⁴

1979 hade man också överläggningar med Högskolan om samarbete och gemensam utrustning av en TV-studio.¹⁷⁵ Försöket med Kabel-TV i mitten på 1980-talet aktualiserade behovet av en TV-studio.¹⁷⁶ Man fattade beslut om att " - - - verksamheten i TV-studion skall bedrivas med ekonomi fristående från skolans övriga ekonomi."¹⁷⁷ och bestämmer sig också för att bilda ett särskilt bolag för TV-produktion.¹⁷⁸ Det blev ett dotterbolag - *TV-Huset SVF AB* - vars uppgifter specificerades så här:¹⁷⁹

- medverka i Södra Vätterbygdens Folkhögskolas medieundervisning
- engagera sig i utbildningsuppdrag
- bedriva produktion inom radio och television

Från början hade man tänkt finansiera TV-studion i samarbete med partners hämtade från en bred krets,¹⁸⁰ men senare valde man att avstå från samarbete med näringslivet.¹⁸¹ Folkhögskolan tecknade sig för 40 000:- och huvudmannen Svenska Missionsförbundet tecknade sig för 10 000:- i erforderligt aktiekapital.¹⁸² Kommunen och Landstinget bidrog med garantibelopp respektive driftsbidrag i början.¹⁸³ Verksamheten startade i början av 1986.¹⁸⁴ Landstinget gav ett driftsbidrag i utbyte mot utbildning i TV-teknik till landstingets personal som arbetade med informationsproduktioner. Televerket hjälpte också till initialt med att ställa teknik till förfogande.¹⁸⁵ Från Televerkets sida försökte man också underlätta för det nybildade bolaget genom att förskotta ut-

¹⁷³ *Närradiofestival 30.5-1.6* (Inbjudan) undertecknad av *Vätternvåg 98.5* och *Södra Vätterbygdens folkhögskola*. Frälsningsarméns arkiv.

¹⁷⁴ Närradiokommittén, Skrivelse (brev) ställd till samtliga sändande sammanslutningar, 1980-04-24, undertecknad av Olle Palmberg. Frälsningsarméns arkiv.

¹⁷⁵ Arbetsutskottet, protokoll 1979-03-05, paragraf 5. Folkhögskolans arkiv.

¹⁷⁶ Styrelseprotokoll 1984-05-12, paragraf 7. Folkhögskolans arkiv.

¹⁷⁷ Arbetsutskottet, protokoll 1985-03-11, paragraf 12, styrelseprotokoll 1985-11-11, paragraf 8. Folkhögskolans arkiv.

¹⁷⁸ Styrelseprotokoll 1985-11-11, paragraf 8. Folkhögskolans arkiv.

¹⁷⁹ Styrelseprotokoll 1986-02-03, paragraf 7, Arbetsutskottet, protokoll 1985-11-26, paragraf 5. Folkhögskolans arkiv.

¹⁸⁰ Gunnar Hallingberg, *Budget- och investeringsplan 1984-88*, daterad 1984-05-11. Folkhögskolans arkiv.

¹⁸¹ Styrelseprotokoll, 1986-05-05, paragraf 8. Folkhögskolans arkiv.

¹⁸² Styrelseprotokoll 1986-02-03, paragraf 7-8, Arbetsutskottet, protokoll 1986-01-27, paragraf 6. Folkhögskolans arkiv.

¹⁸³ Styrelseprotokoll 1984-10-15, paragraf 5, styrelseprotokoll 1986-11-10, paragraf 7. Se också *Rapport till rektorsmötet den 13 oktober 1986*. Folkhögskolans arkiv.

¹⁸⁴ Hallingberg framhåller den stora insats som Lars-Erik Josefsson, först elev och senare (och fortfarande) anställd vid Folkhögskolan, gjorde vid byggandet av TV-studion.

¹⁸⁵ Samtal med Thomas Tegnér.

rustning men avvakta med att fakturera till lämplig tidpunkt när Folkhögskolans ekonomi så tillät.¹⁸⁶

Förutom utbildningsbehovet var det en liberal hållning innebärande bland annat att det är bra med mångfald, intresset för landsorten och det småskaliga perspektivet som låg bakom att Hallingberg här såg en möjlighet att omsätta åtminstone en del av de amerikanska erfarenheterna av fri radio och TV i praktiken. Han beklagar vad han har uppfattat som Journalisthögskolornas njugga inställning till närradion och de framstormande vänsterradikalernas syn på närradion såsom ”borgerlig” vid den här tiden.¹⁸⁷

VätterHem

Det kommunala bostadsbolaget VätterHem hade problem med outhyrda lägenheter främst i miljonprogramområdet Råslätt. I början av 1980-talet accelererade problemen. När hyresförlustlånen försvann måste kommunen täcka förlusterna som annars skulle drabba andra hyresgäster.¹⁸⁸ Lokalpressen skrev fränt om miljonförlusterna som i slutändan drabbade skattebetalarna. VätterHems VD Sven Hallervik blev särskilt hårt angripen.¹⁸⁹ För att locka hyresgäster satte VätterHem bl.a. igång med en annonskampanj som snart uppfattades som ett ”annonskrig” där man framhöll fördelar som simhall, fler livsmedelsaffärer etc. i jämförelse med grannkommunen Habo.¹⁹⁰ Kommunstyrelsen ingrep och stoppade kampanjen.¹⁹¹

Sven Hallervik kommer från Vetlanda där fadern hade ett byggföretag. Han är utbildad företagsekonom och ingenjör, kom till Jönköping 1961 och arbetade för Myresjöhus några år. Han blev sedan anställd som byggnadsinspektör under 3 år av Jönköpings kommun, anställdes 1967 på *VätterHem*, blev VD i början av 1980-talet och

¹⁸⁶ Samtal med Esko Olsson. Att Televerket förskottat utrustning till ett värde av totalt 1,3 miljoner framgår av Informationsnämnden, Sammanträdesprotokoll 1984-10-18, paragraf 72. Stadsarkivet i Jönköping.

¹⁸⁷ Samtal med Gunnar Hallingberg.

¹⁸⁸ ”Allt fler outhyrda lägenheter i Jönköping – Råslätt ett sorgebarn”, *Smålands Folkblad* 1980-07-11. VätterHems arkiv. Bilden har bekräftats av VätterHems VD Sven Hallervik vid samtal med författaren.

¹⁸⁹ Åke Flodin, ”Oroande utveckling på Råslätt”, *Jönköpings-Posten* 1980-07-11. ”Tomma lägenheter på skattsedeln”, (ledare), *Jönköpings-Posten* 1983-01-28. Martha Wägeus, ”John Johansson (s) om Vätterhem: ’Jag är trött på att vara städgumma’”, *Jönköpings-Posten* 1983-01-28. ”Ska man riva på Råslätt”, *Smålands Folkblad* 1983-01-31. ”Vadan och varthän med Vätterhem?” (ledare) samt Stiftelsen VätterHem, styrelsen, ”Uttalande från VätterHem”, *Jönköpings-Posten* 1983-02-09. Tom Lundgren, ”38 miljoner räddar Råslätt”, *Smålands Folkblad* 1983-04-30. Nina Glans, ”Chefen för företagen som kostar skattebetalarna 10 milj”, *Smålands Folkblad*, 1984-02-04. ”Vätterhems affärer”, (ledare), *Jönköpings-Posten* 1984-08-08, ”Alexandersson slår till (I): Råslätt utom allt hopp” (intervju med Lennart Alexandersson, vd för fastighetsägarföreningen i Jönköping), *Jönköpings-Posten* 1984-10-06. VätterHems arkiv.

¹⁹⁰ Bosse Holst, ”En påminnelse om rivaliteten – Annonsskrig mellan Habo och Jönköping”, *Jönköpings-Posten* 1984-09-20. Nina Glans, ”Visst är Råslätt närmare än Habo... Men Habo är billigare”, *Smålands Folkblad* 1984-10-13. Ingvar Sandahl, ”Arga politiker i Habo-Mullsjö Vätterhem smutskastar oss!”, *Jönköpings-Posten* 1984-10-09. VätterHems arkiv.

¹⁹¹ Nina Glans, ”’Det blev för pinsamt’ – kommunen stoppar kampanjen”, *Smålands Folkblad* 1984-10-15. Odd Clausen ”Annonssbyrå: Stolt över kampanjen!”, ”Direktören: Vi hade ändå tänkt sluta”, *Smålands Folkblad* 1984-10-16. VätterHems arkiv.

pensionerades därifrån 1997. Han har varit engagerad inom IOGT-NTO, KFUM, Y's Men International¹⁹² och idrottsrörelsen. För Y's Men Internationals räkning hade Sven Hallervik varit i USA på en konferens 1982. Den lokala TV-stationen följde konferensen, men bjöd även in deltagarna till sin TV-station och visade hur Lokal-TV fungerade utanför de traditionella kanalerna. Nu verkade det som om Sverige stod på tur för att utveckla något liknande här, vilket Sven Hallervik såg som en spännande utmaning. Med tanke på den kärva uthyrningssituationen och miljonförlusterna så såg Sven Hallervik här en möjlighet att verkligen kunna erbjuda hyresgästerna någonting nytt och intressant. En lokal TV-kanal av det här slaget skulle kunna användas både till egen programproduktion och hyresgästinformation. Senare infördes en ungdomsrabatt som lockade 80-100 ungdomar till Råslätt, som tyckte det var roligt att få tillgång till Kabel-TV.

Sven Hallervik hade vid tillfälle konstaterat att Televerket grävde kablar för att kunna dra in Kabel-TV i fastigheterna. Emellertid hade man inte kontaktat bostadsbolaget direkt, utan nöjt sig med att kontakta kommunen. Eftersom VätterHem var en kommunalt ägd stiftelse med mandat att fatta egna beslut, definierade Sven Hallervik situationen så att han hade ett mycket bra förhandlingsläge, när det senare blev ekonomiska förhandlingar mellan honom och Televerket om anslutningen av fastigheterna till kabelnätet.¹⁹³ Under Wetterbilds pionjärsändningar vintern 1984/1985 blev Råslätt försöksområde. Efter avslutade förhandlingar slöts ett vid tillfället bra avtal för perioden 1 oktober 1985 – 30 september 1990 med anslutning av Råslätt från den 1 oktober 1985, Österängen från den 1 januari 1986 och Centrum någon gång under 1986.¹⁹⁴ Efter Wetterbild tyckte Hallervik tiden var mogen för VätterHem att försöka utveckla former för egenproducerade Kabel-TV-sändningar.¹⁹⁵

Frälsningsarmén

Vid den första närradiosändningen i april 1979 var även Henric Grännö från *Frälsningsarmén* i Jönköping med. Gunnar Hallingberg uppfattade honom som en person som mycket tidigt insåg de nya kommunikationsmöjligheternas roll för församlingslivet. Han kunde också visa på (ibland förbluffande) enkla och billiga tekniska lösningar och var intresserad av att bygga egen studio hos Frälsningsarmén.^{196, 197} Henric Grännö började arbeta i sätteriet på *Jönköpings-Posten* som 15-åring 1952. Ganska snart hamnade han på fotoavdelningen och var 10 år senare bildredaktör på samma tidning som han tjänade i 38 år innan han antog ett erbjudande om anställning för att arbeta med personalinformation på dåvarande

¹⁹² Organisationen bildades på 1920-talet och var till en början fristående från KFUM. Uppgift från Sven Hallervik.

¹⁹³ Samtal med Sven Hallervik.

¹⁹⁴ *Avtal mellan stiftelsen VätterHem och Televerket avseende kabel-TV-anslutning*, 1985-09-27. VätterHems arkiv.

¹⁹⁵ Samtal med Sven Hallervik.

¹⁹⁶ Samtal med Gunnar Hallingberg. Se också Hallingberg 2000, s. 73, 213.

¹⁹⁷ Teledirektören Esko Olsson noterade också denna begåvning hos Henric Grännö att med ”enkla och sofistikerade medel” finna tekniska lösningar, vilket ledde till att Televerket vid ett senare tillfälle erbjöd Henric Grännö anställning. Uppgift från Esko Olsson vid samtal med författaren.

Televerket i Jönköping. Innan han slutade på *Jönköpings-Posten* hann han vara med om ett nationellt projekt som var ett pionjärbete med "textdatasidor" eller "teletext" som gick att abonnera på och slå upp på TV-skärmen hemma. Grännö anger "ett mycket djupt tekniskt intresse" sedan barnsben och började en gång med att bygga radioapparater. Grännö har en frireligiös bakgrund och betecknar sig som "mycket ekumeniskt sinnad". Han sökte sig i vuxen ålder till Frälsningsarmén främst för den roll som det personliga vittnesbördet har där.

Genom sitt kristna engagemang blev han medveten om behovet av förbättrad kommunikation för att kunna förmedla den kristna tron, liksom behovet av att nå en stor publik. Grännö insåg att tekniska kunskaper behövs och måste utvecklas för en framgångsrik spridning av vittnesbördet. I en tid då många inte vill eller hinner läsa böcker och inte minst drar sig för att läsa Bibeln, så skulle en "bild- och ljudkanal" fylla en funktion eftersom ljud- och synintryck är "outstanding" vid påverkan av människan. Ett traditionellt kristet församlingsliv innebär ju att man träffas, men Grännö menar att det kristna ordet tränger in lika bra om inte bättre via radio och TV. Henric Grännö är en central gestalt inte bara inom Lokal-TV-kretsar i Jönköping. Under 4-5 år på 1980-talet var han också ordförande i Närradioförbundets etiska nämnd, med uppgift att bland annat yttra sig över anmälningar. Han spelar trombon och har haft olika ledaruppdrag inom Kårmusiken.

Kårnämnden hos Frälsningsarmén i Jönköping hade utsett Henric Grännö till programutgivare av Frälsningsarméns tilltänkta närradioprogram. Bakgrunden var den "bandmissionsverksamhet" som Grännö bedrivit de senaste tre åren. Eftersom förutsättningen för att få sändningstillstånd var bildandet av en intresseförening, beslutade man om bildandet av en intresseförening för FA Närradio i Jönköping den 26 augusti 1979.¹⁹⁸ "Bandmissionsverksamheten" innebar att Henric Grännö som spelade trombon i Frälsningsarméns musikkår, med en bandspelare placerad på en hemmagjord ställning och hängande mikrofon, spelade in och kopierade inspelningarna på kassettband, som han sedan på söndag eftermiddag delade ut på traktens sjukhem med en hälsning från Frälsningsarmén.¹⁹⁹ Tre veckor senare uppdrog intresseföreningen åt Henric Grännö att ombesörja ansökan om sändningstillstånd hos Närradiokommittén.²⁰⁰ Innan året var slut hade sändningstillstånd erhållits och man beslutade därför att gå med i Jönköpings Närradioförening.²⁰¹ Syftet med *Intresseföreningen Frälsningsarméns närradio i Jönköping* framgår av följande paragrafer i stadgarna:²⁰²

Intresseföreningen Frälsningsarméns Närradio i Jönköping, nedan kallad FNR, skall verka för sändande av radio- och TV-program vars syfte skall

¹⁹⁸ Bildande av Intresseförening för FA Närradio i Jönköping, Protokoll 1979-08-26. Verksamhetsberättelse för 1979. Frälsningsarméns arkiv.

¹⁹⁹ Samtal med Henric Grännö.

²⁰⁰ Protokoll fört vid sammanträde med FA-närradio, paragraferna 6 och 7, Jönköping 1979-09-16. Frälsningsarméns arkiv.

²⁰¹ Intresseföreningen FA Närradio i Jönköping, protokoll 1979-12-17 paragraferna 5 och 6. Frälsningsarméns arkiv.

²⁰² Stadgar för Intresseföreningen FA Närradio i Jönköping. Antagna vid årsmötet 1981-03-23. Frälsningsarméns arkiv.

vara att *sprida kunskap om Bibelns budskap genom förkunnelse, sång och musik* samt att *representera Frälsningsarméns verksamhet*. FNR skall observant följa Pressens Samarbetsnämnds spelregler. (Paragraf 1, emfas tillagd)

Rätt till medlemskap i FNR har alla medlemmar vid Frälsningsarméns kårer, likaså medlemmar i FA:s olika stödföreningar samt vänner till FA. (Paragraf 2)

Entusiasmen och övertygelsen om det meningsfulla i satsningen är närmast självklar: "Produktionsgruppen uttrycker glädje i uppgiften och känner att verksamheten är välsignad av Herren som en gång gav oss inspiration att starta radioarbetet."²⁰³ Att närradiosatsningen omgående uppskattades framgår på flera ställen i protokollen: "Människor visar stor tacksamhet över våra närradiosändningar."²⁰⁴ Lyssnarposten uppgår till 70-90 brev i veckan.²⁰⁵ I julhälsningen 1982 skriver man: "Vi tacka Gud för året som gått. Vi vet att många har tagit del av glädjebudet, som Frälsningsarméns Närradio fått förmedla. Vi vill gärna fortsätta denna form av *evangelisering*."²⁰⁶ (Emfas tillagd) Året därpå kan man läsa om " - - - det fina stöd vår närradio åtnjuter - - - " samt att " - - - våra förmiddagsgudstjänster har många lyssnare."²⁰⁷ Man talar om en "radioförsamling" där var fjärde invånare i Jönköping är lyssnare.²⁰⁸ En s.k. Bibelläsningssplan skickades ut till de som skrivit till Närradion.²⁰⁹

Snart diskuterade man också hur man " - - - skulle finna bättre returkontakter med lyssnarna." och beslut fattades om nattsändningar på försök med möjlighet för allmänheten att ringa och tala med någon medmänniska.²¹⁰ Vid något tillfälle har också någon lämnat " - - - ett vittnesbörd att närradion kan vara ett medel till att vinna människor för Kristus."²¹¹ 1982 knöts kontakter med Oslo eftersom ett närradioförsök påbörjats i

²⁰³ Intresseföreningen FA Närradio i Jönköping, Årsrapport från produktionsgruppen vid FA Närradio 1982, undertecknad av Henric Grännö. Frälsningsarméns arkiv.

²⁰⁴ Intresseföreningen FA Närradio i Jönköping, protokoll 1980-10-22 paragraf 9. Frälsningsarméns arkiv.

²⁰⁵ Intresseföreningen FA Närradio i Jönköping, Verksamhetsberättelse för FA-Närradio i Jönköping 1979, undertecknad av Henric Grännö. Frälsningsarméns arkiv.
Årsrapport från produktionsgruppen vid FA Närradio 1981-1982, Henric Grännö. Frälsningsarméns arkiv.

²⁰⁶ Intresseföreningen FA Närradio, Julhälsning till medlemmarna, undertecknad Intresseföreningen FA Närradio/Styrelsen, 1982-12-15. Frälsningsarméns arkiv.

²⁰⁷ Intresseföreningen FA Närradio, årsmötesprotokoll 1983-03-16, paragraf 14. Frälsningsarméns arkiv.

²⁰⁸ Intresseföreningen FA Närradio i Jönköping, Julhälsning 1983-12-19, undertecknad Henric Grännö. Frälsningsarméns arkiv.

²⁰⁹ Intresseföreningen FA Närradio i Jönköping, protokoll 1983-09-23, paragraf 12. Frälsningsarméns arkiv.

²¹⁰ Intresseföreningen FA Närradio, protokoll 1983-09-23, paragraf 6. Frälsningsarméns arkiv.

²¹¹ Intresseföreningen FA Närradio, årsmötesprotokoll, 1984-03-21, paragraf 13. Frälsningsarméns arkiv.

Norge. Henric Grännö tog emot besök från Norsk inremission och var själv på besök vid Frälsningsarméns högkvarter i Oslo.²¹²

I september 1982 informerade Henric Grännö om möjligheterna att nå ut med Frälsningsarméns budskap inom vad som nämns "Kabel-När-TV". Man fattade ett principbeslut om att genomföra projektet och Henric Grännö fick i uppgift att arbeta vidare med detta.²¹³ 5000:- avsattes för detta ändamål.²¹⁴ Trots ett upplevt svagt intresse åtminstone i början beslöt man att "Punkten När-Tv ska finnas kvar på dagordningen."²¹⁵ Inför försökssändningarna i Kabel-TV i Råslätt finner man följande protokollsanteckning: "Det är styrelsens förhoppning att FA kommer att bli känd och bli till välsignelse för människor som bor i detta område."²¹⁶ En månad efter försöksperiodens slut, april 1985, skriver man i ett medlemsbrev:

Utan tvivel håller en stor möjlighet att öppnas för oss att sända vårt budskap inte bara i ljud utan även i bild. En utvärdering kommer att ske innan det bestäms hur fortsättningen skall bli. Vi gläds över att FA har kunnat vara med och skapat nyttiga erfarenheter i detta arbete.²¹⁷

Enligt en tittarundersökning som gjorts efter det första Kabel-TV-försöket sägs Frälsningsarméns program ha haft högst tittarsiffror. Henric Grännö fick i uppdrag att fortsätta med planeringen av eventuella program.²¹⁸ I den årliga julhälsningen till Intresseföreningens medlemmar skriver man 1985: "Vi är tacksamma för ännu ett år då vi har fått förmedla budskapet om Frälsaren, Herren Jesus i tal och ton och nu även i bild."²¹⁹ I 1986 års julhälsning skriver man:

I höst har arbetet med kabel-TV utökats till regelbundna sändningar onsdagskvällar och söndag förmiddag. Vi gläds över de nya kontakter som vi fått genom detta. Många bevis för att programmen verkligen når människor får vi varje vecka. Gripande är också de många böneämnen som ringes in i samband med våra gudstjänster. Vi har burit fram dessa böneämnen inför Guds tron många gånger under detta år. - - - Så är vi tacksamma för möjligheterna vi har haft under 1986 att nå ut med budskapet om Guds kärlek genom radio och TV. Vi är ett sammansvetsat team som under 1987 kommer att genomföra så många sändningar som möjligt.²²⁰

²¹² Intresseföreningen FA Närradio, Årsrapport från produktionsgruppen vid FA-Närradio 1982, under tecknad av Henric Grännö. Frälsningsarméns arkiv.

²¹³ Intresseföreningen FA Närradio, protokoll 1982-09-08, paragraf 10. Se också Verksamhetsberättelse för 1982. Frälsningsarméns arkiv.

²¹⁴ Intresseföreningen FA Närradio, protokoll 1983-09-23, paragraf 8. Frälsningsarméns arkiv.

²¹⁵ Intresseföreningen FA Närradio, protokoll 1984-09-07, paragraf 7. Frälsningsarméns arkiv.

²¹⁶ Intresseföreningen FA Närradio, protokoll 1985-02-18, paragraf 6. Frälsningsarméns arkiv.

²¹⁷ Intresseföreningen FA Närradio, 1985-04-12, Medlemsbrev. Frälsningsarméns arkiv.

²¹⁸ Intresseföreningen FA Närradio, protokoll 1985-09-23, paragraf 6. Frälsningsarméns arkiv.

²¹⁹ Intresseföreningen FA Närradio, Julhälsning till medlemmarna, undertecknad Toije Samuelsson, ordförande, 1985-12-16. Frälsningsarméns arkiv.

²²⁰ Intresseföreningen FA Närradio, Julhälsning till medlemmarna, undertecknad Toije Samuelsson, ordförande, 1986-12-17. Frälsningsarméns arkiv.

Vid något tillfälle i början av de lokala sändningarna sa Henric Grännö till teledirektören Esko Olsson någonting om att Frälsningsarmén skulle ansvara för att det blev program, bara man blev kopplad till nätet. Detta ombesörjde Televerket.²²¹ I verksamhetsberättelsen för 1986 skriver man: "Vi har nu på detta sätt utvidgat möjligheterna att sända *evangelium* till många som nu kan ta emot kabel-TV. Vi har fått många bevis på betydelsen av detta utvidgade arbete."²²² (Emfas tillagd) Senare diskuterades " - - - inköp av filmer med kristet budskap."²²³ liksom en "bibeltävling mellan olika skolor" sänd i Lokal-TV.²²⁴ Intresseföreningen uppfattades internt som " - - - en viktig förbindelselänk mellan kårerna och de många lyssnarna, som på många sätt framför sin uppskattning av programmen. Det är vår bestämda uppfattning att NÄRRADION och i förlängningen även KABEL-TV kommer att få en allt större uppgift."²²⁵ Vid årsmöte den 12 mars 1986 beslutade man " - - - att söka de tillstånd som behövs för fortsatt När-TV-verksamhet."²²⁶

Kärnämnden tillstyrkte ett förslag " - - - om att helgelsemötena sänds via När-TV." Medverkan av officerssskolans kadetter diskuterades.²²⁷ Våren 1987 hade i alla fall den planerade radio- och TV-verksamheten kunnat genomföras. Henric Grännö skulle medverka under "Mediaveckan" i Jönköping med information om lokal TV-verksamhet. Punkten "Hur når vi människorna" uppfattades som " - - - hela kårens angelägenhet." och ett förslag innebar " - - - hembesök hos dem som så önskar."²²⁸ Ett eventuellt samarbete med ett "FA-team" verksamt i England, med planerat besök i Sverige och även Jönköping 1989 diskuterades. I övrigt noterades " - - - en mycket jämn lyssnarfrekvens över samtliga sändningar - - - " men med det kvarstående problemet " - - - hur vi skall kunna knyta en fastare kontakt med dessa lyssnare."²²⁹ Frågan bedömdes som mycket viktig och senare framfördes förslag om ett "stadsdelsmöte där NÄR-TV kan ses och att målsättningen för FA:s kårarbete profileras."²³⁰

Våren 1987 beslutade Intresseföreningen välja Henric Grännö som ordinarie representant och Herbert Flood som suppleant till den blivande Jönköpings Lokal-TV Förening.²³¹ Förutom Henric Grännö så återfinns vi Tomas Flood som kassör i Frälsningsarméns närradioförening under de första åren. Idag har han övertagit uppgiften som

²²¹ Samtal med Henric Grännö, Esko Olsson.

²²² Intresseföreningen Frälsningsarméns närradio, Verksamhetsberättelse 1986. Frälsningsarméns arkiv.

²²³ Intresseföreningen FA Närradio, protokoll 1986-02-17, paragraf 6. Frälsningsarméns arkiv.

²²⁴ Intresseföreningen FA Närradio, protokoll 1988-05-09, paragraf 10. Frälsningsarméns arkiv.

²²⁵ Intresseföreningen FA Närradio, verksamhetsberättelse, 1986-03-12. Frälsningsarméns arkiv.

²²⁶ Intresseföreningen FA Närradio, årsmötesprotokoll 1986-03-12, paragraf 14. Frälsningsarméns arkiv.

²²⁷ Intresseföreningen FA Närradio, protokoll 1986-08-25, paragraf 6. Frälsningsarméns arkiv.

²²⁸ Intresseföreningen FA Närradio, protokoll 1987-05-18, paragraf 6-8. Frälsningsarméns arkiv.

²²⁹ Intresseföreningen FA Närradio, protokoll 1988-09-13, paragraf 6. Frälsningsarméns arkiv.

²³⁰ Intresseföreningen FA Närradio, protokoll 1988-01-25, paragraf 10. Frälsningsarméns arkiv.

²³¹ Intresseförening FA Närradio, protokoll 1987-03-11, paragraf 14. Frälsningsarméns arkiv.

kassör efter sin avlidne far Herbert Flood i Jönköpings Lokal-TV Förening. Han utsågs för övrigt till revisor när föreningen bildades.²³²

Av handlingarna kan man utläsa en evangeliserande målsättning där just Frälsningsarméns religiösa liv men också sociala verksamhet förs fram och där förhoppningen är att först radiolyssnarna och senare TV-tittarna ska ta till sig det kristna budskapet och bli en del av gemenskapen. Därutöver finns det också en pragmatisk inställning att med hjälp av ny teknik underlätta kommunikationen mellan Frälsningsarméns medlemmar och andra intresserade både i första hand lokalt men också nationellt. Församlingslivet eller kårivet blir med hjälp av den nya tekniken inte längre så bundet till tid och rum.

²³² Samtal med Tomas Flood. Se också gamla protokoll från Intresseföreningen FA Närradio samt protokoll fört vid konstituerande årsmöte med Jönköpings Lokal TV Förening 1987-08-25, paragraf 10. Grännös arkiv.

Jönköpings Lokal-TV Förening tar form

Bildandet

Den 19 januari 1987 samlades man för en "idé-sammankomst". De som samlats kom från *Televerket*, *Mediecentrum*, *Frälsningsarmén/Närradioföreningen*, *VätterHem*. Ytterligare en person fanns nu med bland de intresserade; Ronald Blomqvist.²³³ Han var från början anställd på reklamfirman *Dialog*, men kom att spela en stor roll dels som producent av program för *VätterHem*, dels som ägare till *Blomqvist Produktion*, som Jönköpings Lokal-TV Förening kom att ha mycket att göra med under åren.²³⁴ Han blev senare den som fick rättigheterna till TV 4:s lokala sändningar i Jönköping och Borås.²³⁵

Trots att viss debitering förekommit på annan ort, så tyckte man att det var viktigt med en fri, dvs. gratis kanal. Inga kostnader förutom produktionskostnader borde därför förekomma. Man diskuterade också syftet med kanalen; egna produktioner, visning av t.ex. gamla filmer ur SF:s arkiv, kommunikation med målgrupper. Idéaliteten sågs som viktig i sammanhanget. Vad skulle känneteckna den lokala TV-kanalens arbetssätt?²³⁶ En interimstyrelse bildades med följande ledamöter; Sivert Kaverén (Mediecentrum/Högskolan), Gunnar Branzén (Televerket), Henric Grännö (Frälsningsarmén), Sven Hallervik (VätterHem) och Bo Nyström (TV-Huset/Södra Vätterbygdens Folkhögskola). Ronald Blomqvist utsågs att stå som programutgivare för en tid av sex månader.²³⁷

Södra Vätterbygdens Folkhögskola lämnade genom sitt dotterbolag *TV-Huset SVF AB* in en ansökan till Kabelnämnden om startstöd för bildandet av en organisation för Lokal-TV och administration under ett år. Syftet med verksamheten förklaras så här:

Lokal-TV-föreningen har som målsättning att väcka intresset hos det lokala föreningslivet och bland offentliga institutioner m m, till att se lokal-TV som en lokal anslagstavla för kultur och föreningsliv. Syftet är inte att ersätta folks behov att gå ut till föreningar utan att visuellt sprida vetskap och information om lokal kultur och föreningsliv och medverka till engagemang från privatpersoner och föreningsliv.²³⁸

Ansökan innehåller flera delprojekt; utbildning, videoproduktion, lokal-TV-produktion, en programserie "Lokala anslagstavlan" som ska skapa "en tittarvana" hos

²³³ VätterHem, protokoll fört vid Lokal-TV möte 1987-01-19. VätterHems arkiv.

²³⁴ Samtal med Sven Hallervik. Se också redogörelse för Ronald Blomqvists roll i brev från Sven Hallervik daterat 1987-11-11 till Kabelnämnden/Ove Behrens med kompletterande uppgifter till ansökan om egensändningar. Grännös arkiv.

²³⁵ Samtal med Ronald Blomqvist.

²³⁶ VätterHem, protokoll fört vid Lokal-TV möte 1987-01-19. Högskolans arkiv.

²³⁷ VätterHem, protokoll fört vid sammanträde 1987-02-18 angående Lokal-TV – Jönköping. Högskolans arkiv.

²³⁸ TV-Huset SVF Jönköping, Ansökan från TV-Huset SVF AB, Jönköping, 1987-02-11, ställd till Kabelnämnden, Dnr. 33/87 (25), Bilaga 1 a. Högskolans arkiv.

kommuninvånarna och väcka intresse för att göra egna produktioner eller åtminstone skicka in egna "videonuttar" för bearbetning och visning, "interaktiv video" med direktsändning från kommunfullmäktige med möjlighet till direktkommentarer för allmänheten.²³⁹

VätterHem kallade till konstituerande årsmöte den 25 augusti 1987 på *VätterHems* kontor. Vid mötet antogs stadgar för vad som från och med nu heter *Jönköpings Lokal TV-Förening*.²⁴⁰ Föreningens målsättning framgår av följande paragrafer:²⁴¹

§ 2 FÖRENINGENS ÄNDAMÅL

Föreningen skall verka som kabelsändarföretag inom Jönköpings kommun. Föreningen skall bedriva lokala kabelsändningar i samverkan med företrädare för olika intressen och meningsriktningar.

§ 3 FÖRENINGENS UPPGIFTER

Föreningens uppgifter är bl a

att samordna de lokala egensändningarna
att upprätta programtablå och fördela sändningstid
att tillhandahålla program
att svara för programavvecklingen (sändningsverksamheten)

§ 4 PROGRAMREGLER

Sändningsverksamheten skall bedrivas på demokratisk grund så att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet råder. Verksamheten skall stå öppen för alla som har en lokal förankring oavsett åsiktsriktning.

Program som innebär missbruk av yttrandefriheten och innehåller hets mot folkgrupp, våld, pornografi eller rasdiskriminering får inte sändas i den lokala kanalen.

Program får ej heller i övrigt strida mot gällande lagstiftning.

§ 5 MEDLEMMAR

Organisationer, föreningar, institutioner, tidningar, kommun, landsting och företag som önskar främja föreningens ändamål och åtar sig att fullgöra sådana förpliktelser mot föreningen som följer av dessa stadgar kan bli medlemmar i föreningen.

Sven Hallervik valdes som ordförande och Gotthard Andersson som sekreterare under verksamhetsåret. Båda kom från *VätterHem*. Henric Grännö från *Frälsningsarmén* valdes som sammankallande i en budgetgrupp som skulle diskutera frågor om introduktionen av Lokal-TV, verksamhetsplan, programutgivning, medlemsavgifter och taxor.

²³⁹ TV-Huset SVF, Jönköping, Ansökan från TV-Huset SVF AB, Jönköping, 1987-02-11, Kabelnämnden, Dnr 33/87 (25). Högskolans arkiv.

²⁴⁰ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1987-08-25. Grännös arkiv.

²⁴¹ Stadgar antagna vid konstituerande årsmöte med Jönköpings Lokal-TV Förening 1987-08-25, paragraf 5. Grännös arkiv.

Ronald Blomqvist fick i uppdrag att handlägga frågan om utbildning i TV- och programteknik.²⁴² Stiftelsernas roll i samhället diskuterades då och det faktum att ingen stod som ägare till en stiftelse och ingen hade insyn. Man valde därför att frånga ett ursprungsförslag om att inrätta en stiftelse.²⁴³ Namnfrågan och vilka associationer stävningen "Wetterbild" kontra "Vätterbild" kunde tänkas medföra var inte heller längre aktuell.²⁴⁴ I ursprungsförslaget till stadgar för den tilltänkta stiftelsen, stod att stiftelsens uppgift skulle vara att både "tillhandahålla program" och "producera program". Det sistnämnda hade nu tagits bort i paragraf 3 i de antagna stadgarna.²⁴⁵ De olika intressenterna föredrog att själva producera program och såg gärna att andra gjorde likadant. Jönköpings Lokal-TV Förening borde därför ha en mer *samordnande* och *sammanhållande* funktion.²⁴⁶

Medlemskap, regler och rutiner, ekonomi

Våren 1988 hade sex föreningar betalat medlemsavgift för innevarande år. De sex föreningarna var VätterHem, Södra Vätterbygdens Folkhögskola/TV-huset SVF AB, Högskolan/Medicentrum, Blomqvist Produktion, Televerket och Frälsningsarmén. Styrelsen beslutade skicka ut inbetalningskort till A6 Golfklubb, Jönköpings Gymnastikförening, Jönköpings Handikappidrott, KDS Jönköping, Centern Jönköping, Jönköpings Arbetarekommun.²⁴⁷

Att få med Jönköpings kommun som medlem har ägnats särskilt intresse genom åren. I februari 1990 beslutades att ordförande Sven Hallervik, Henric Grännö och Ronald Blomqvist skulle kontakta kommunen.²⁴⁸ I april och senare oktober tog man nya kontakter i frågan.²⁴⁹ Hösten 1990 bestämde man sig också för att uppvakta Landstinget i samma ärende.²⁵⁰ Året därpå kontaktades kommunen igen.²⁵¹ I början av 1996 var det dags för en ny uppvaktnings och denna gång tänkte man föreslå en direktsändning från kommunfullmäktiges sammanträden.²⁵² Man upprepade förslaget 1997 och den här gången vann det gehör. Utsändningar av kommunfullmäktiges sammanträden startade 1998 och därför blev kommunen också medlem.²⁵³

²⁴² Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1987-08-25. Grännös arkiv.

²⁴³ Stiftelsen Wetter-Bild – Kabel-TV i Jönköping – STADGAR (Förslag). Högskolans arkiv. Samtal med Sven Hallervik. Hallervik nämner att Länsstyrelserna senare fick insyn i stiftelserna.

²⁴⁴ "Wetterbild" ansågs associera till satellitsändning. Se VätterHem, Protokoll fört vid sammanträde 1987-02-18 angående Lokal-TV – Jönköping. Högskolans arkiv. Sven Hallervik har vid samtal med författaren uppgivit att det eventuellt också var frågan om att namnet redan var upptaget.

²⁴⁵ Stadgar antagna vid konstituerande årsmöte med Jönköpings Lokal-TV Förening 1987-08-25. Grännös arkiv.

²⁴⁶ Samtal med Sven Hallervik.

²⁴⁷ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1988-04-19, paragraf 13. Grännös arkiv.

²⁴⁸ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1990-02-14, paragraf 7. Grännös arkiv.

²⁴⁹ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1990-04-11, paragraf 13, protokoll 1990-10-19, paragraf 22. Grännös arkiv.

²⁵⁰ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1990-10-19, paragraf 22. Grännös arkiv.

²⁵¹ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1991-09-11, paragraf 36. Grännös arkiv.

²⁵² Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1996-01-24, punkten A) och D). Grännös arkiv.

²⁵³ Jönköpings Lokal-TV Förening, verksamhetsberättelser 1997, 1998. Grännös arkiv.

Jönköpings Lokal-TV Förening beslutade att respektive förening skulle utse egna ansvariga utgivare för sina program samt att samordning om sändningstid alltid skulle ske via föreningen.²⁵⁴ Det anses fortfarande önskvärt att varje förening utser egen ansvarig utgivare för sina program. Emellertid kan man inte ställa det kravet på alla. Jönköpings Lokal-TV Förening har en ansvarig utgivare såsom lagstiftningen föreskriver.²⁵⁵ Såväl Granskningsnämnden som Konsumentombudsmannen och Justitiekanslern uppger att ärenden som föranlett åtgärd saknas.²⁵⁶

Man bestämde sig för en översyn av stadgarna under 2001, eftersom man har hört talas om att odemokratiska grupper, t.ex. nynazister, vill använda sig av lokala medier. Man har alltid godkänt den som sökt inträde som medlem. Men man insåg vikten av att vara förberedd så att man kan hantera sådana här situationer om och när de dyker upp.²⁵⁷

I början var täckningsgraden 20 % av bostadsbeståndet med Televerket som dominerande nätägare.²⁵⁸ Idag finns det tre nätägare i kommunen; Com hem AB (f.d. Telia Kabel-TV), Tele2 Sverige AB (f.d. KabelVison) och Sweden On Line AB (Riksbyggens fastigheter). Omkring 2/3 av kommuninvånarna kan idag se Jönköpings Lokal-TV-kanal. Dessutom har kommunen en egen medieverkstad för skolelever i Råslätt. Räckvidden för dessa sändningar omfattar endast södra delen av kommunen,²⁵⁹ närmare bestämt Råslätt, Grästorp och vissa delar av Norrahammar.²⁶⁰ 1997 tillskrev man Landstinget med begäran om att nätet vid Ryhovs lasarett blir anslutet till Lokal-TV-kanalen.²⁶¹ På årsmötet i mars 1999 beslutade man att åter igen ta kontakt angående detta.²⁶² Flera av kommunens servicehus är anslutna, men de tekniska förutsättningarna förefaller vara något annorlunda för sjukhusets del och Landstinget har ännu inte vidtagit åtgärder för att man på lasarettet ska kunna se på Lokal-TV-kanalen.²⁶³

Televerket anslöt både Södra Vätterbygdens Folkhögskola, Frälsningsarmén och VätterHem till sitt kabelnät. När SABO (Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag) startade särskilt bolag – *KabelVision* - som till ett billigare pris erbjöd anslutning till ett annat kabelnät, så valde VätterHem detta alternativ.²⁶⁴ Vissa olägenheter av såväl organi-

²⁵⁴ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1988-03-01, paragraf 4. Grännös arkiv.

²⁵⁵ Samtal med Christer Ask och Lars-Åke Engblom som innehar posten som ansvarig utgivare.

²⁵⁶ Brev till författaren från *Konsumentverket*, Dnr. 2001/004408-40, svar per E-post från Birgitta Ivarsson, *Radio- och TV-verket*, daterat 2001-10-04, Registerutdrag översänt per E-post från *Justitiekanslern*, daterat 2001-10-03. Dessa tre instanser har att granska efterlevnaden av programreglerna. Se *Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV*, 1999, s. 26.

²⁵⁷ Samtal med Christer Ask. Se också Jönköpings Lokal-TV Förening, årsmötesprotokoll 2001-03-19, paragraf 14 b), protokoll 2001-04-04, paragraf 11. Grännös arkiv.

²⁵⁸ Informationsblad (fotokopia, ej tryckt), odaterad, men skriven under första tillståndspanen för sändningar 1987-12-04 – 1990-12-03. Grännös arkiv.

²⁵⁹ Samtal med Christer Ask och Henric Grännö. Se också Jönköpings Lokal-TV Förenings verksamhetsberättelse för 1997. Grännös arkiv.

²⁶⁰ Samtal med Pelle Svensson.

²⁶¹ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll, 1997-06-17, paragraf 11. Grännös arkiv.

²⁶² Jönköpings Lokal-TV Förening, årsmötesprotokoll 1999-03-15, paragraf 14. Grännös arkiv.

²⁶³ Samtal med Henric Grännö.

²⁶⁴ Samtal med Sven Hallervik. Se också Kommanditbolagsavtal mellan Seth:s Kabelvision KB, Vallbyinstitutet, 720 14 Västerås och VätterHem, undertecknat av representanter för parterna den 18/6 1990 respektive 29/6 1990. Avtalet gäller 1 oktober 1990 – 30 september 2000. VätterHems arkiv.

satorisk som teknisk art uppstod vid övergången till det nya kabel-TV-nätet, vilket bland annat märktes på bildkvaliteten.²⁶⁵ Från den 1 juni 1991 tills vidare träffades en överenskommelse om att Frälsningsarméns sändningar också skulle gå genom KabelVisions nät och nå VätterHems hyresgäster. På samma sätt skulle de som hade Televerkets nät få möjlighet att se Torsdagsmagasinet (producerat av VätterHem) och KFUM:s Bingo som gick genom KabelVisions nät.²⁶⁶ Program av särskild karaktär, t.ex. lokala sportsändningar, skulle också gå att sända i båda näten.²⁶⁷

Våren 1991 hörde man av sig från Riksbyggen och ville diskutera hur man skulle få tillgång till sändningarna trots att man hade annat nät (Sweden On Line). Man skriver följande:

Vid mitt senaste samtal med televerket använder de lokal-Tv som ett konkurrensmedel i sina nät och det kan väl vara en syn på saken men vi vill inte se detta som ett konkurrensmedel inom de olika kabel-tv bolagen utan en för Jönköpingsborna levande egen lokal-Tv kanal som alla vill ha och tycker om.

Brevet avslutas med vissa tekniska förslag på lösningar som Riksbyggen är villiga att bekosta för att senare efterskänka till Lokal-TV-föreningen som härmed skulle nå totalt 2 200 fler hushåll.²⁶⁸ Styrelsen beslutade att ta kontakt med Riksbyggen för att lösa frågan.²⁶⁹

Erforderlig utrustning för att möjliggöra samsändningar i de olika näten finns hos Frälsningsarmén. Jönköpings Lokal-TV-kanal sänder idag i alla *tre* näten i kommunen.²⁷⁰

²⁶⁵ Televerket påstods ha hyrt ut dekodrar till VätterHems hyresgäster, en fråga som VätterHem tog hjälp av advokat för att reda ut. Se Protokoll nr 2/1990 fört vid styrelsemöte i KB June Kabelvision den 15 oktober 1990 i Jönköping, paragraf 4. VätterHems arkiv.

KabelVision vidtog ett antal åtgärder för att förbättra bildkvaliteten. Se Protokoll nr 2/1991 fört vid styrelsemöte i June Kabelvision KB den 2 december 1991, Bilaga 2. VätterHems arkiv.

Se också Jönköpings Lokal-TV Förening, verksamhetsberättelse 1991. Grännös arkiv.

Brev från Jönköpings kommun/Konsumentrådgivningen/Maj Hellström ställt till June Kabelvision KB, Kålgårdsgatan 17, 553 23 Jönköping, "Klagomål från hyresgästerna i bostadsområdet Liljeholmen – kvarteret Finland – över olägenheter i samband med kabel-TV-distribution". VätterHems arkiv.

Insändare "Kabelvisionen à la Hallervik", undertecknad av Arne Pettersson, *Jönköpings-Posten* 1990-12-19. Insändare "Kabelvisionen igen" undertecknad Benny Allthin, publicerad i *Jönköpings-Posten* någon gång under vecka 52, 1990. Insändare "Randiga TV-bilder" undertecknad av Signaturen Z, *Jönköpings-Posten* 1991-01-08. Mikael Bergström, "Efter klagomål på Kabelvision: Bättre bild per kabel", *Jönköpings-Posten* 1991-01-09. Insändare "Hallerviks randiga" undertecknad J H, *Jönköpings-Posten* 1991-01-15. Kerstin Arwidson-Lech, "Vätterhems kabel-TV slogs ut", *Jönköpings-Posten* 1991-01-17. VätterHems arkiv.

²⁶⁶ Samtal med Sven Hallervik. Se också Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1991-09-11, paragraf 35. Grännös arkiv.

²⁶⁷ Samtal med Sven Hallervik.

²⁶⁸ Brev från Riksbyggen Brf Jönköpingshus nr 10 (undertecknat Göran Bard) ställt till styrelsen för Jönköpings Lokal-TV Förening, daterat 1991-05-07. Högskolans arkiv.

²⁶⁹ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1991-09-11, paragraf 32. Grännös arkiv.

²⁷⁰ Samtal med Henric Grännö.

Våren 1988 beslutades om en medlemsavgift om 600:-/år för idéella föreningar och 2000:-/år för övriga.²⁷¹ Medlemsavgiften är oförändrad än idag.²⁷² Den 31 december 2001 hade Jönköpings Lokal-TV Förening följande tillgångar; postgiro 18 806:-, Bankbok 24 938:-, Kundfordringar 3 500:-.²⁷³ Föreningens intäkter har varit följande:

INTÄKTER

	1988	1989	1990	1991
Medlemsavgifter	14 200	16 200	29 600	25 300
Ränteintäkter			903	2 932
Bidrag/Kabelnämnden	150 000	50 000		
Försäljning/reklam				26 303
VätterHem, kabeln. 89			30 000	
VätterHem, tillgodo 89			27 953	
Övr. adm. Intäkter				25 666
SUMMA	164 200	66 200	88 450	80 202

	1992	1993	1995	1996
Medlemsavgifter	22 800	20 200	7 200	13 600
Ränteintäkter	2 856	2 307	4 512	3 461
Utdeb. Service på Kabel-TV-nät				6 720
Utdeb. STIM-avgift				1 288
Annonsintäkter	1 875			
SUMMA	27 531	22 507	11 712	25 069

	1997	1998	1999	2000	2001
Medlemsavgifter	16 200	16 800	19 000	26 800	18 600
Ränteintäkter	1 533	1 614	672	642	484
Utdeb. Service på Kabel-TV-nät	6 780	6 780	6 840	7 020	4 200
Utdeb. STIM-avgift	3 890	2 000	4 000	4 000	4 000
Sändningar fr. EU					3 500
SUMMA	28 403	27 195	31 512	38 462	30 784

Källa: Resultaträkning 1988, 1989, Henric Grännös arkiv. Resultaträkning 1990, Högskolans arkiv. Resultaträkning 1991, 1992, VätterHems arkiv. Resultatrapport 1997-12-31, 1999-01-19, 2000-02-20, 2001-03-16, Grännös arkiv. Uppgifter för 1993, 1995, 2001, kassör Tomas Flood. Uppgifter för 1994 saknas

²⁷¹ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1988-04-19, paragraf 13. Grännös arkiv.

²⁷² Samtal med Christer Ask.

²⁷³ Uppgifter per e-post från kassör Tomas Flood.

Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå (STIM) översände förslag till STIM-avgift i mars 1988. Jönköpings Lokal-TV Förening godkände förslaget om 650:- i STIM-ersättning för 1988.²⁷⁴ Hösten 1992 sade STIM upp avtalet per den 31 december 1992 och två nya avtal skulle tecknas med STIM/ncb och SAMI/IFPI från den 1 januari 1993.²⁷⁵ Vid styrelsemöte i oktober 1992 beslutade man ” - - - att kontakta STIM, med anledning av att föreningen tills vidare upphört med sina egensändningar.”²⁷⁶ Våren 1994 gick Sveriges Lokal TV Förbund ut med meddelande om att man tecknat avtal med STIM och Ncb fr.o.m. 1994, men att avtalet med SAMI och IFPI ännu ej var klart.²⁷⁷ Under 1997 här man också av sig från IFPI (International Federation of the Phonographic Industry) som företrädar skivbolagen och undrar om man nyttjar fonogram och/eller musikvideor i sändningarna.²⁷⁸ Något avtal med IFPI har det inte varit aktuellt att skriva.²⁷⁹ I början av 1996 hör man åter igen av sig från STIM eftersom befintligt avtal med Jönköpings Lokal-TV är enligt en gammal tariffmodell. Man kommer överens om nytt avtalsförslag.²⁸⁰ Från STIM hör man numera av sig halvårsvis för uppgifter och nya avtal.²⁸¹ Under många år har hela STIM-avgiften fördelats bland de föreningar som sänder regelbundet och har sång och musik i sina program. Idag är det Frälsningsarmén, TV-Huset vid Södra Vätterbygdens Folkhögskola och Högskolan som delar på kostnaden.²⁸²

Programproduktion och sändning

Varje sändare måste själv bekosta inspelning av program och studio. De föreningar som behövde hjälp med att producera program i början rekommenderades vända sig till

²⁷⁴ Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå, *Avtal för egensändningar*, brev ställt till Jönköpings Lokal-TV Förening, daterat 1988-03-11, undertecknat Jan Tägt. Grännös arkiv.

Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1988-04-19, paragraf 14. Grännös arkiv.

²⁷⁵ STIM, *Avtal avseende kabel-TV-sändningar* ställt till Jönköpings Lokal-TV Förening, odaterat men ankomststämplat 1992-09-16. Grännös arkiv.

²⁷⁶ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1992-10-27, paragraf 6. Grännös arkiv.

²⁷⁷ Sveriges Lokal TV Förbund, *Avtalet med STIM och Ncb klar*, (brev/information) undertecknad av Göran Svärd och daterat 1994-04-20. Grännös arkiv. Se också Överenskommelse respektive Avtal mellan STIM och Sveriges Lokal-TV Förbund, undertecknat 29/3 1994 av Göran Svärd (Sveriges Lokal-TV Förbund) och 30/3 1994 av Stefan Andersson (STIM/NCB). Grännös arkiv.

²⁷⁸ Brev från IFPI, *Beträffande nyttjande av fonogram/musikvideor i lokal-tv*, daterat 1997-07-31, undertecknat av Magnus Mårtensson. Grännös arkiv.

²⁷⁹ Samtal med Henric Grännö.

²⁸⁰ Man fick i samband med detta också påminnelse om att man ej betalt STIM-avgift för 1994 och 1995. Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1996-01-24, punkten C). Grännös arkiv. Brev från STIM till Henric Grännö, *Avtal lokal-TV*, daterat 1996-03-01, undertecknat av Jan Lillier. Grännös arkiv.

STIM. *Avtal*, undertecknat 1996-09-06 av Jan Tägt för STIM/ncb och 1996-03-29 av Henric Grännö för Jönköpings Lokal-TV Förening. Grännös arkiv.

²⁸¹ Se t.ex. Brev från STIM till Jönköpings Lokal-TV Förening, daterat 1999-12-23, 2001-01-02, 2001-06-28, (referensnr 1044413). Se också *Redovisning Lokal-TV*, daterad 2001-01-17 och undertecknad av Henric Grännö. Grännös arkiv.

²⁸² Jönköpings Lokal-TV Förening, årsmötesprotokoll 1996-04-17, paragraf 10. VätterHems arkiv. Samtal med Tomas Flood.

Blomqvist Produktion.²⁸³ Det tycks egentligen inte ha funnits något intresse för att föreningen skulle ta på sig ansvaret för en egen studio när detta fanns hos Folkhögskolan och Högskolan. Intresse och kompetens att bygga egen studio fanns hos Frälsningsarmén och VätterHem.²⁸⁴

Under de s.k. Mediedagarna i Jönköping - *Lokala medier – En möjlighet att komma till tals* - den 18-22 maj 1987, som i huvudsak vände sig till personer i kommuner och landsting, planerades sändningar från landstingsmötet i Nässjö och kommunfullmäktiges sammanträde i Jönköping²⁸⁵ liksom från Frälsningsarmén.²⁸⁶ Satsningen var ett försök att presentera och framför allt förankra idén om ”Barfota-TV” och ”försöka få igång starkt lokalt engagemang för Lokal-TV”.²⁸⁷ I ansökan om startstöd till Kabelnämnden ingick en ansökan om bidrag för direktsändning från kommunfullmäktiges sammanträde. Syftet var att åstadkomma ”s.k. interaktiv video” där kommuninvånarna skulle ges tillfälle att kommentera ett pågående sammanträde.²⁸⁸ Man sände totalt drygt 40 timmar under fem dagar, vilket gav viktiga erfarenheter ” - - - om hur man använder TV i lokal kommunikation.”²⁸⁹

I arbetsgruppen för planeringen av Mediedagarna ingick personer, däribland många elever, från TV-Huset och medielinjen på Folkhögskolan, Landstinget, Frälsningsarmén, VätterHem, Högskolan, AV-centralen, PB Komedia. Direktsändning och bandade program varvades från Landstingsmötet i Nässjö, kommunfullmäktige, Nya sjukhuset, A6, olika kulturella aktiviteter, Allkyrkligt (historiskt) inslag som Henric Grännö ansvarade för, Jönköpings marknad, ”Kalajs 87” (uppföljning av 700-årsfirandet 1984), bevakning av symposier och seminarier under Mediedagarna.²⁹⁰

Sex seminarier tog upp frågor om medieverkstäder med inriktning på radio respektive TV, lokal medieverksamhet, olika distributionssätt; kabel- eller etersändning, konsekvenserna av en förändrad mediestruktur i och med de elektroniska medierna. Bland föredragshållarna märks dåvarande TV-chefen Sam Nilsson, Karl Erik Gustafsson då massmedieforskare, idag professor i massmedieekonomi vid Göteborgs universitet, Christer Hederström som verkat för Public Access under många år och varit med och

²⁸³ Informationsblad (fotokopia, ej tryckt), odaterad, men skriven under första tillståndsperioden för sändningar 1987-12-04 – 1990-12-03. Grännös arkiv.

²⁸⁴ Samtal med Sven Hallervik.

²⁸⁵ Vätterhem, Protokoll fört vid Lokal-TV möte 1987-01-19, paragraf 5. Högskolans arkiv.

Mediecentrum, *Lokala medier – En möjlighet att komma till tals?*, Mediedagarna i Jönköping 18-22 maj 1987. Dokumentation. Högskolans arkiv.

²⁸⁶ Intresseföreningen FA Närradio, protokoll 1987-05-18, paragraf 7. Frälsningsarméns arkiv.

²⁸⁷ Samtal med Sivert Kaverén.

²⁸⁸ TV-Huset SVF Jönköping, *Ansökan från TV-Huset SVF AB*, Jönköping, 1987-02-11, ställd till Kabelnämnden, Dnr. 33/87 (25), Bilaga 4. Högskolans arkiv.

²⁸⁹ Mediecentrum, *Ansökan att få anordna etersänd lokal-TV*, ställd till statsrådet Bengt Göransson, Utbildningsdepartementet, 1987-10-19, undertecknad av Gunnar Hallingberg (Mediecentrum), Sivert Kaverén (Mediecentrum), Sven Hallervik (Jönköpings Lokal-TV Förening), Ronald Blomqvist (Jönköpings Lokal-TV Förening). Grännös arkiv.

²⁹⁰ Södra Vätterbygdens Folkhögskola, *Förslag till arbetsfördelning vid direktsändningarna under mediadagarna*, undertecknat Bo Nyström, odaterat. Högskolans arkiv. Mediecentrum/Sivert Kaverén, *Sändning under mediedagarna*, Utkast nr 2, 1987-03-25. Högskolans arkiv.

startat Öppna Kanalen i Stockholm, Aske Dam, ansvarig för uppbyggandet Lokal-TV-stationer i Danmark.²⁹¹

Kabelnämnden beviljade 150 000:- av den sökta summan 271 500:- för startstöd, utbildning, studieplan, programproduktion, information och produktionskurs hösten 1987.²⁹² Pengarna fördelades enligt följande.²⁹³

Fördelning av Kabelnämndens startbidrag

	Startstöd	Utbildning	Studieplan	Program- produktion	Info
Folkhögsk.	10 000	21 000	5 000	5000	
Frälsn.armén	10 000			26 000	
Högskolan	5 000			26 000	
VätterHem	10 000			26 000	6 000
SUMMA	35 000	21 000	5 000	83 000	6 000

Målsättningen var att använda anslaget för att intressera föreningar för programproduktion.²⁹⁴ Under hösten 1987 gick man ut med ett informationsblad *Vad vill du sända i Jönköpings egen TV-kanal?* med tillhörande anmälningstalong.²⁹⁵ I mars 1988 hade 15 föreningar visat intresse efter det att 200 inbjudningar skickats ut. Hälften hade hunnit få hjälp med inspelning av program. Både VätterHem och Folkhögskolan anordnade kurser i studio- respektive TV-teknik.²⁹⁶ Våren 1989 ansökte man om medel för att medverka vid föreningsmässan på Elmia den 4 – 7 maj 1989. Man ville dela med sig av gjorda erfarenheter vid Lokal-TV-arbete samt erbjuda work-shop med övning i studio- och redigeringsarbete.²⁹⁷ Kabelnämnden beviljade 50 000:- av det sökta bidraget på 82 600:-.²⁹⁸

Man hade utrustning för att göra enklare Text-TV redan i slutet på 1980-talet, vilket ”fungerade hyfsat” under ett halvår. Det blev mest provsidor och projektet lades ganska

²⁹¹ Mediecentrum, Mediedagar i Jönköping; *Lokal kommunikation – medier eller möte*, symposium den 21-22 maj 1987, Program. Högskolans arkiv.

²⁹² Kabelnämnden, Protokollsutdrag 1987-10-23, (234/87). Grännös arkiv.

²⁹³ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1987-12-01, paragraf 33, 34. Grännös arkiv.

²⁹⁴ Jönköpings Lokal-TV Förening, *Förslag till plan för användande av anslag från kabelnämnden*, 1987-12-01, undertecknad av Lars Hartvigson. Grännös arkiv.

²⁹⁵ *Vad vill du sända i Jönköpings egen TV-kanal?*, tryckt informationsblad. Högskolans arkiv.

²⁹⁶ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1988-03-01, paragraferna 6, 9. Grännös arkiv.

²⁹⁷ Jönköpings Lokal-TV Förening, Ansökan om bidrag ställd till Kabelnämnden, daterad 1989-03-14. Högskolans arkiv.

²⁹⁸ Kabelnämnden, protokollsutdrag 1989-04-07, Nr 4/89. Högskolans arkiv.

snabbt ner.²⁹⁹ Vid behov kan informationsmeddelande avvecklas från Frälsningsarméns studio.³⁰⁰ Det finns en överenskommelse om att man kan gå ut med akut kommunal information.³⁰¹

Hösten 1988 hade många föreningar visat intresse för att anlita *FA-TV* (Frälsningsarmén) för att göra inspelningar.³⁰² Vid något tillfälle under samma år beslutade man sig för att tills vidare tacka nej till erbjudande att sända ” - - - utomstående program där inte FA finns med. Vi bör vara rädda om FA-profilen i våra sändningar.”³⁰³ I början av 1990 hörde Filadelfiaförsamlingen (Pingstkyrkan) av sig till Frälsningsarmén:

För att få erfarenhet av TV i evangelisationens tjänst, vill Filadelfiaförsamlingen efterhöra möjligheten av att vid enstaka möten engagera/hyra FA-TV.³⁰⁴

När *Lyftidrottens Ungdomsfond* i Jönköping fått i uppdrag att arrangera *VM Styrkelyft Damer* i maj 1990 åtog sig Henric Grännö efter att först ha tackat nej, att sköta inspelning och sändning i FA-TV:s regi.³⁰⁵ Man har mot ekonomisk ersättning hjälpt kyrkor och andra med deras produktioner som sedan sänts i Lokal-TV-kanalen. Under årens lopp har det blivit så pass många förfrågningar att Henric Grännö fått göra vissa uppdrag inom ramen för sitt eget produktionsbolag *Henric Grännö Media*.³⁰⁶

Jönköpings Lokal-TV Förening debiterar inga sändningsavgifter, men den som vill sända måste först bli medlem i föreningen. Någon egen studio för produktion och ut-sändning har man fortfarande inte. Man betalar avgift för att sända från den studio som man har samarbete med. Studio finns vid Södra Vätterbygdens Folkhögskola, Högskolan, Frälsningsarmén. Det finns tillgång till mobil modulator som kan anslutas på olika ställen i staden och mobil parabolänk som används vid OB-sändningar t.ex. en turistbåt på Vättern.³⁰⁷ Henric Grännö har egen studio i bostaden som också går att hyra. Kostnaderna varierar beroende på vem man anlitar och villkoren för deras

²⁹⁹ Samtal med Ronald Blomqvist. Se också Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1988-03-01, paragraf 8, protokoll 1990-04-11, paragraf 14. Grännös arkiv.

³⁰⁰ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1995-12-15, punkten B 1), protokoll 1996-01-24, punkten A), protokoll 1999-03-15 paragraf 14. Grännös arkiv.

³⁰¹ Uppgift från Henric Grännö.

³⁰² Intresseföreningen FA Närradio, Jönköping, protokoll 1988-05-09, paragraf 7. Frälsningsarméns arkiv.

³⁰³ Intresseföreningen FA Närradio/TV Jönköping, protokoll 1988-09-13. Frälsningsarméns arkiv.

³⁰⁴ Pingstkyrkan, Västra Torget, Jönköping, Brev 1990-01-16, undertecknat Norris Leffler. Grännös arkiv.

³⁰⁵ Lyftidrottens Ungdomsfond, Brev ställt till FA-NärTV, (notering på brevet om att Grännö tackat nej) Grännös arkiv.

Lyftidrottens Ungdomsfond, Brev ställt till Lokal TV i Jönköping/Gotthard Andersson, 1990-01-17. Grännös arkiv. Se också Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1990-02-14, paragraf 5. Grännös arkiv.

³⁰⁶ Samtal med Tomas Flood.

³⁰⁷ Jönköpings Lokal-TV/Henric Grännö, *Uppgifter om verksamhetsplan för Jönköpings Lokal-TV inför 1999*, ställd till Radio- och TV-verket/Birgitta Ivarsson, 1998-09-25. Grännös arkiv.

verksamhet.³⁰⁸ Om det gäller sändning av band från någon studio handlar det om ett antal hundralappar per timma. Direktsändning från hyrd studio kostar mer.³⁰⁹

Samarbetet med Blomqvist Produktion

Ronald Blomqvist hade först gått ner i tjänst och sedan slutat sin anställning på reklamfirman *Dialog* och startat *Blomqvist Produktion* där VätterHems beställningar utgjorde en väsentlig del i verksamheten. Han köpte de kommersiella rättigheterna av Svensk Kabel-TV (f.d. Televerket) och KabelVision och tyckte själv det var praktiskt att ta över Lokal-TV-föreningens frekvens för sina reklamsändningar och låta medlemmarna sända gratis hur mycket de ville. I samband med detta hade han bildat *TVF LokalTV AB*. Det skulle ha tagit alldeles för lång tid och dessutom varit närmast omöjligt att arbeta upp intresset för två lokala kanaler, båda mestadels utan sändningar.³¹⁰

Vid årsmöte i februari 1992 beslutade man att Jönköpings Lokal-TV Förening skulle kvarstå som idéell förening med möjlighet för medlemmarna att sända de program man önskade, men att man avstod övrig ledig tid till kabelupplåtarna dvs. nättinnehavarna.³¹¹ Nättinnehavarna hade tecknat avtal med *Blomqvist Produktion* för reklamsändningar med start den 1 april 1992. Jönköpings Lokal-TV Förening bedömde att det inte fanns plats för två separata lokala kanaler och att Jönköpings Lokal-TV Förening riskerat att bli utan tittare. Man hade efter skriftlig förfrågan hos Kabelnämnden uppfattat att detta var inom regelverket.³¹² Jönköpings Lokal-TV Förening och Blomqvist Produktion hade upprättat avtal sinsemellan om att föreningens medlemmar ägde rätt att utan kostnader sända program från anslutna studios (Folkhögskolan, Högskolan, Frälsningsarmén, VätterHem).³¹³

Senare meddelade Kabelnämnden att s.k. kanalblandning med andra, i det här fallet kommersiella intressenter, inte var förenlig med reglerna för nättinnehavarna att upplåta en hel gratis kanal till av nämnden förordnat lokalt kabelsändarföretag.³¹⁴ Efter att ha tagit del av referensbandsspelningar för tiden 4 – 10 maj 1992 och funnit s.k. reklam-

³⁰⁸ Jönköpings Lokal-TV Förening, årsmötesprotokoll 1996-04-17, paragraf 10. VätterHems arkiv. Samtal med Henric Grännö, Tomas Flood.

³⁰⁹ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1998-09-23 paragraf 31. Jönköpings Lokal-TV/Henric Grännö, *Uppgifter om verksamhetsplan för Jönköpings Lokal-TV inför 1999*, ställd till Radio- och TV-verket/Birgitta Ivarsson, 1998-09-25. Jönköpings Lokal-TV-förening, *Värderade medlem i Jönköpings Lokal-TV Förening!*, brev till medlemmarna, daterat 2001-10-20. Grännös arkiv.

³¹⁰ Samtal med Ronald Blomqvist.

³¹¹ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1992-02-17, paragraf 11. Grännös arkiv.

³¹² Jönköpings Lokal-TV Förening, *Svar på Ert brev daterat 1992-08-10 Dnr 70/92*, daterat 1992-08-26, undertecknat Sven Hallervik. Bilaga 1 till detta brev består av upprättat och undertecknat avtal den 20 maj 1992 mellan Jönköpings Lokal-TV Förening och Ronald Blomqvist med enskild firma Blomqvist Produktion. Se också brev i detta ärende från Blomqvist Produktion till Kabelnämnden, daterat 1992-01-20. Svar i ärendet från Kabelnämnden ställt till Ronald Blomqvist, daterat 1992-01-21, Dnr 10/92. VätterHems arkiv.

³¹³ Avtal mellan Jönköpings Lokal-TV Förening och Blomqvist Produktion, undertecknat 6 maj 1992 av Sven Hallervik för Jönköpings Lokal-TV Förening, undertecknat den 12 maj 1992 av Ronald Blomqvist med enskild firma Blomqvist Produktion. Grännös arkiv.

³¹⁴ Kabelnämnden, *Information ang. Kanalblandning*, 1992-03-12, Dnr. 50/92. VätterHems arkiv.

block beslutade Kabelnämnden i september 1992 om föreläggande om vite på 50 000:-. Avtalet mellan Blomqvist Produktion om kommersiella sändningar i samma kanal där Jönköpings Lokal-TV Förening i egenskap av tillförordnat lokalt kabelsändarföretag sände egna program ansågs inte vara i linje med lagstiftarens intentioner. Kabelnämnden rekommenderade därför Jönköpings Lokal-TV Förening att begära återkallelse av förordnandet.³¹⁵

Jönköpings Lokal-TV Förening beslutade vid sammanträde den 27 oktober:

att föreningen, med omedelbar verkan, avstår förordnandet till egensändningar, enligt Kabelnämndens tillståndsnummer ED 504/90, diarienummer 0080/90.

Paragrafen blev omedelbart justerad.³¹⁶ Två dagar senare meddelades Kabelnämnden detta.³¹⁷ Vid samma möte beslutade man att begära prövning av Kabelnämndens beslut under förutsättning att Sveriges Lokal-TV Förbund betalade eventuella kostnader som detta kunde medföra. Man avsåg att omgående ta upp frågan om en eventuell ny ansökan om tillstånd för egensändningar.³¹⁸ Vid närmare eftertanke beslöt man senare att inte vidta några åtgärder, utan ändrade i stället programtablåerna så att reklamen fick sin noggrannt avgränsade plats.³¹⁹

Den 24 mars 1993 erhöll Kabelnämnden en ansökan om förordnande som lokalt kabelsändarföretag i Jönköpings kommun. Kabelnämnden ifrågasatte ansökan och betraktade den närmast som ” - - - en reservutgång för föreningen, ett sätt att säkra sändningsrätten.” Jönköpings Lokal-TV Förening ansågs inte driva någon kanal i egentlig mening och därför ” - - - rimligen inte tillgodose några sändarintressen.”³²⁰ Kabelnämnden avslog i november 1993 ansökan.³²¹

Ronald Blomqvist förvärvade senare rättigheterna till TV 4:s s.k. lokala fönster över Jönköping och Borås. Erfarenheterna av Kabel-TV och samarbetet med Jönköpings Lokal-TV Förening var av avgörande betydelse för att han skulle ro detta iland. Men förvärvet av TV 4:s lokala fönster medförde också att han måste stänga sin tidigare kanal och möjligheten för medlemmarna i Jönköpings Lokal-TV Förening att sända försvann. Blomqvist Produktion har alltid varit medlem i Jönköpings Lokal-TV Förening.³²²

³¹⁵ Kabelnämnden, *Ifrågasatt reklam i egensändningar bedrivna av Jönköpings Lokal-TV Förening*, Beslut 1992-09-25, Dnr 70/92. Se också Jönköpings Lokal-TV-förening, verksamhetsberättelse 1992. VätterHems arkiv.

³¹⁶ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1992-10-27, paragraf 4. Grännös arkiv.

³¹⁷ Jönköpings Lokal-TV Förening, *Sändningstillstånd nr ED 504/90 Dnr 0080/90*, brev till Kabelnämnden, daterat 1992-10-29, undertecknat av Sven Hallervik. VätterHems arkiv.

³¹⁸ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1992-10-27, protokoll 5. Grännös arkiv.

³¹⁹ Samtal med Sven Hallervik.

³²⁰ Kabelnämnden, *Ang. er ansökan om förordnande*, 1993-11-02, Dnr 49/93. Högskolans arkiv.

³²¹ Jönköpings Lokal-TV Förening, verksamhetsberättelse 1993. Grännös arkiv.

³²² Samtal med Ronald Blomqvist.

Efter att Ronald Blomqvist sagt upp avtalet med Jönköpings Lokal-TV Förening³²³ ansökte man därför åter igen om förordnande som lokalt kabelsändarföretag. Radio- och TV-verket biföll ansökan. Det nya sändningstillståndet började löpa den 12 december 1995.³²⁴ Sändande föreningar var då Frälsningsarmén (onsdagar och söndagar), Pionjärmissionen (tisdagar, repris lördagar) Råslätts Medieverkstad (tisdagar och torsdagar). Därutöver bidrog Högskolan och Södra Vätterbygdens Folkhögskola med sporadiska sändningar.³²⁵

³²³ Brev från Jönköpings Lokal-TV Förening till samtliga medlemmar, daterat 1995-12-28, undertecknat av Christer Ask. Högskolans arkiv.

³²⁴ Radio- och TV-verket, Beslut, Diariernr 3891/95, förordn.nr 1204/95. Grännös arkiv.

³²⁵ Brev från Jönköpings Lokal-TV Förening till samtliga medlemmar, daterat 1995-12-28, undertecknat av Christer Ask. Högskolans arkiv.

De sändande föreningarna

VätterHem

Från VätterHems sida avsåg man att i första hand producera egna TV-program som vände sig till hyresgästerna.³²⁶ Pengar för detta avsattes inom budgeten.³²⁷ VätterHem saknade egen studio i början och man sände därför från Lärarhögskolans utbildningsstudio. Då man eftersträvade en bättre teknisk kvalitet så beslutade man sig för att bygga en studio först i en egen fastighet på Brunnsgatan i Jönköping, och sedan i aulan som fanns i ett gammalt sjukhuskomplex som man förvärvat på Strandvägen i Jönköping.

Förutom hyresgästinformation så satsade man på egen programproduktion och främst *Torsdagsmagasinet* - ett caféprogram eller underhållningsprogram med gäster - som först sändes varannan torsdag och sedan varje torsdag. Gotthard Andersson höll i programverksamheten jämte andra arbetsuppgifter bl.a. som ansvarig för VätterHems interntidning till hyresgästerna och sekreterare i Jönköpings Lokal-TV Förening. Man gjorde reportage från älgjakten, julprogram, Jönköpings marknad, Jönköpings jubiléum varje år - "Kalajs", Råslättsdagen m.m.. Radioinspelningen av Bertil Perrolfs "Skivor till kaffet" filmades. Sångerskan Ellinor Franzén debuterade i *Torsdagsmagasinet* innan hon senare tävlade i Schlagerfestivalen.³²⁸ Under 1992 sändes ett antal specialprogram om samhällsfrågor, ett bostadspolitiskt program och ett underhållningsprogram i anslutning till VätterHems jubiléum.³²⁹ Det förekom att privata hyresvärdar blev irriterade på det kommunala VätterHem eftersom man i sin hyresgästinformation redovisade öppet för hyressättning och vart pengarna gick, vilket privatvärdarnas hyresgäster kunde se och ta lärdom av. Allmännyttans hyressättning var ju vägledande.³³⁰

För själva produktionen och inspelningen ansvarade Ronald Blomqvist som man kommit i kontakt med via hans dåvarande arbetsplats som var reklamfirman Dialog. Ronald Blomqvist blev snabbt mycket intresserad av Lokal-TV och visade sig vara en kreativ och bra samarbetspartner. Anknytningen eller relationen mellan ett produktionsbolag och en lokal TV-kanal av det här slaget visade sig fungera bra. Blomqvist debiterade VätterHem för varje produktion. Det byggde på ömsesidigt förtroende och VätterHems VD tillika ordförande i Jönköpings Lokal-TV Förening Sven Hallervik, framhåller att "samarbetet var mycket gott".³³¹

VätterHems programverksamhet pågick framför allt under åren 1987 – 1993.³³² Därefter har mer sporadiska program förekommit. I början av 1990-talet måste VätterHem spara pengar och bland annat skars budgeten för information ner. När Ronald Blomqvist fick kontakt med TV 4 kunde vare sig han själv eller hans son Fredrik

³²⁶ VätterHem, Protokoll fört vid Lokal-TV möte 1987-01-19, paragraf 6. Högskolans arkiv.

³²⁷ Samtal med Gotthard Andersson.

³²⁸ Samtal med Gotthard Andersson, Sven Hallervik.

³²⁹ Jönköpings Lokal-TV Förening, verksamhetsberättelse 1992. VätterHems arkiv

³³⁰ Samtal med Sven Hallervik.

³³¹ Samtal med Sven Hallervik.

³³² Jönköpings Lokal-TV Förening, verksamhetsberättelse 1993. Grännös arkiv.

samarbeta med VätterHem på samma sätt som tidigare. Detta var en stor förlust av kompetens och upplevdes nog mer eller mindre ha "tagit knäcken av Lokal-TV-föreningen".³³³ Förutom vissa sportsändningar engagerar man sig i dag i vad man kallar evenemangssändningar, t. ex. från Råslättsdagen. Viss hyresgästinformation går också ut i kanalen. Man anlitar Henric Grännö Media som fakturerar VätterHem för inspelningen.³³⁴

Frälsningsarmén

Under alla år har Frälsningsarmén sänt sitt magasinprogram på onsdagar och gudstjänsten på söndagar. Sändning har skett från egen studio som man från mitten av 1980-talet successivt byggt upp och utvecklat med många gånger enkla medel. Man har diskuterat kontakt och samsändning vid särskilda tillfällen (helgelsemöten) med andra kårer i landet,³³⁵ t.ex. Huskvarnakårens 90-årsjubileum.³³⁶

I samband med gudstjänsten på söndagar så har man en "Förbönstelefon" som innebär att allmänheten kan ringa in anonymt och tala med någon från Frälsningsarmén. Man brukar få 15-20 samtal på en timma från människor i svårigheter. Under gudstjänsten ber man för den medmänniska som hört av sig. Man tror att den direktsända gudstjänsten gör att fler människor känner till Frälsningsarmén. Okända hälsar på stan när man varit programledare för magasinprogrammet en tid. Det har hänt att man inte behövt legitimeras om man handlar med kontokort.³³⁷

Verksamheten har finansierats genom medlemsavgifter i Intresseföreningen Frälsningsarméns Närradio/TV, ersättning för uppdrag (inspelning åt andra), avveckling (sändning av inspelade band) från Frälsningsarméns studio. Förutom medlemsavgifter så har gåvor och i viss mån också kollekt spelat en stor roll för föreningens ekonomi.³³⁸ Mycket har man kunnat köpa begagnat eller bygga själv. Henric Grännös tekniska kunskaper har här kommit väl till pass.

Södra Vätterbygdens Folkhögskola

Det har tidigare beskrivits hur det 1986 bildade *TV-Huset SVF AB* blev ett dotterbolag till Folkhögskolan. 1995 såldes detta till bokförlaget Verbum AB. Folkhögskolan stod kvar som ägare till 7 % av TV-Huset. Hösten 2001 flyttades dessutom hela verksamheten till Stockholm, undervisningsdelen gick över i *SVF Vision AB*. I och med att verk-

³³³ Samtal med Sven Hallervik, Gotthard Andersson.

³³⁴ Samtal med Christer Ask.

³³⁵ Intresseföreningen FA Närradio/TV Jönköping, protokoll 1986-08-25, paragraf 6, protokoll 1988-09-13, paragraf 6. Frälsningsarméns arkiv. Samtal med Henric Grännö.

³³⁶ Intresseföreningen FA Närradio/TV Jönköping, protokoll 1988-01-25, paragraf 9, 12. Frälsningsarméns arkiv.

³³⁷ Förbönstelefonen gäller både närradion och Lokal-TV. Samtal med Tomas Flood.

³³⁸ Samtal med Tomas Flood. Gåvorna utgjorde omkring hälften av intäkterna enligt resultaträkning under t.ex. 1984, 1986, en period då man förberedde sig för att börja med Lokal-TV och bygga egen studio. Frälsningsarméns arkiv.

samheten kom att ingå i ett för detta ändamål bildat aktiebolag så förelåg krav på att verksamheten skulle vara självbärande. Detta har påverkat vilka uppgifter man måst prioritera och engagemanget i Jönköpings Lokal-TV Förening fick därför stryka på foten.

Man har gjort informationsfilmer på uppdrag av olika företag, Landstinget, Regeringskansliet, Sveriges Television, TV4, norsk och dansk television, det finska YLE. Man har även haft andra uppdrag. Exempel på sådana produktioner är *Levande historia* på uppdrag av Regeringskansliet, *Konstaltenackan* med Bengt Lagerqvist, *Hela världen sjunger*, *När människan berättar* (porträtt på 15 minuter av "vanliga människor"), *Alla tiders sång* (hur sång och musik utvecklats). Det har hänt att vissa program eftersänts (efter avtalstidens slut) i Lokal-TV. Man har ibland deltagit i utbildningen av informatörer på Högskolan. Vid något tillfälle har man också engagerats för att lära ut studioteknik vid Råslätts medieverkstad.^{339, 340}

I slutet av 1980-talet sändes under ett år en programserie kallad *Smålands Magasin*. Första programmet skulle spegla verksamheten vid Odontologen i Jönköping.³⁴¹ Programmet gick under ett år och var främst riktat mot företagares intressen i form av "infotainment" i intervju- eller samtalsform. I mitten av 1990-talet gick flera kyrkor i Jönköping samman och gjorde fem program på temat "kyrka och arbetslöshet". Detta var inte en elevuppgift, utan intresserade elever fick betalt för att göra programmen.

Man använder sig av den lokala TV-kanalen till *direktsändning* av program som man gör på skolans linje för utbildning av TV-journalister som finns jämte linjen för radiojournalister. Utbildningen är fokuserad på berättande och teknik och undervisningen börjar med studioträningsuppgifter för att sedan övergå till produktion av fem program (två magasinprogram, två nyhetsprogram och ett debattprogram) under årskurs 1. Under årskurs 2 gör man 10 program (dokumentärer, personporträtt, nyhetsprogram, magasinprogram). Ett par program görs också på informationslinjen.³⁴²

Högskolan

Våren 1991 planerade Högskolan medverkan i en Barnkulturmässa på Elmia.³⁴³ Syftet med detta beskrevs så här:

³³⁹ Samtal med Thomas Tegnér, VD för *TV-Huset SVF AB*, lärare på linjen för utbildning av TV-journalister, styrelseledamot i Jönköpings Lokal-TV Förening.

³⁴⁰ Lars Hartvigson deltog som nytexaminerad journalist i försöksverksamheten och var då anställd av Jönköpings kommun. Han fick senare anställning vid *TV-huset SVF AB*. Han noterade att idén om Lokal-TV föreföll vara mer förankrad hos rektorn Gunnar Hallingberg än hos andra. Detta resulterade i krav på att verksamheten skulle bära sig, vilket i sin tur ledde till en tendens att satsa på mer inkomstbringande produktioner. Hartvigson säger: "Vi andra svävade mer i en ideologisk verklighet", men det räcker inte med idéllt engagemang för att driva Lokal-TV.

³⁴¹ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1988-03-01, paragraf 4. Grännös arkiv.

³⁴² Samtal med Thomas Tegnér.

³⁴³ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1990-10-19, paragraf 19. Grännös arkiv.

Lokal-TV:n erbjuder barn och ungdom unika möjligheter att ge bildens uttrycksform och det egna berättandet ett forum. Erfarenheter från Råslätt visar att de 'socialt svaga' barnen har fått en positiv auktoritet och ökat självförtroende när de producerar för lokal-TV-kanalen.³⁴⁴

Kabelnämnden beviljade 15 000:- av ansökt bidrag om 59 000:-.³⁴⁵ Man kunde härmed presentera Lokal-TV på temat "Forum för barn- och ungdomskultur".³⁴⁶ Detta möjliggjorde även för Jönköpings Lokal-TV Förening att vara representerad med en monter.³⁴⁷

De program som sänts från Högskolan har gjorts av studenter. Studentkåren har ett radioutskott och ett TV-utskott där aktiviteten varierar från år till år. Intresserade studenter som ofta läser kurser på medie- och kommunikationsvetenskapliga programmet har under 1990-talet gjort Student-TV. Det har rört sig om 2-10 program per år från 1995 – dock inte alla år. Dessa program har möjliggjorts med bidrag från Högskolan och Studentkåren och studenternas egna arbetsinsatser. I slutet på 1990-talet sändes vissa föreläsningar, professorsinstallationer och liknande.³⁴⁸

Råslätts Medieverkstad

I sitt yttrande över Massmediekommitténs betänkande *Via satellit och kabel* skriver dåvarande kulturchefen i Jönköping Olle Näsman bland annat följande :

Skolan har där den viktigaste uppgiften att förmedla kunskapen om mediernas ökade betydelse i samhället.

Det ökade ansvar för mediepolitiken som kommunerna nu har att bära, bör därför också huvudsakligen kanaliseras via skolan. Det kan ske genom en målmedveten utbildning kombinerad med lokal programproduktion, exempelvis för den lokala kabel-TV publiken. - - -

Inom kommunen har skolan den viktigaste uppgiften att genom utbildning höja medborgarnas medvetenhet om mediernas möjligheter och begränsningar.

För att bedriva en sådan bred satsning med bl a lokal programproduktion kan givetvis skolans nu givna resurser användas till viss del. Men detta

³⁴⁴ Jönköpings Lokal-TV Förening, Ansökan om bidrag ställd till Kabelnämnden, daterad 1991-02-12. Högskolans arkiv.

³⁴⁵ Kabelnämnden, *Beviljat stöd till lokal programverksamhet*, Dnr. 17/91. Högskolans arkiv. Se också Jönköpings Lokal-TV-förening, verksamhetsberättelse 1991. Grännös arkiv.

³⁴⁶ Jönköpings Lokal-TV Förening, verksamhetsberättelse 1991. Grännös arkiv.

³⁴⁷ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1991-02-19, paragraf 13. Grännös arkiv.

³⁴⁸ Samtal med Sivert Kaverén.

räcker med all sannolikhet inte och därför måste, som redovisats ovan, övervägas andra finansieringsformer.³⁴⁹

Ungefär samtidigt, hösten 1984, nämnde Gunnar Hallingberg i en skrivelse till kommunen Folkhögskolans gamla intresse av en videoverkstad för folkrörelserna och kulturchefens anmälda intresse av " - - - att diskutera en videoverkstad som ett led i den kommunala mediepolitiken."³⁵⁰

Införandet av Kabel-TV väckte ju debatt både i kommunfullmäktige och pressen. På *Blåhakens förskola* i Råslätt noterade man efter videons och Kabel-TV:s intåg att barnens lekar förändrades och kom att innehålla mycket "gester och effektljud". "Det blev mycket 'heman', robotar och karatesparkar." Barnen hade svårt för att hålla isär fantasi och verklighet.³⁵¹ I början av 1987 ansökte man om medel hos Socialdepartementet för ett utvecklingsarbete under två år, "Barn och massmedier":

Syftet är att medvetandegöra föräldrar, personal och barn om effekten av mediakonsumtion, världsuppfattning och beteendeförändring.³⁵²

Språkutvecklingen hos särskilt den stora andelen invandrabarn i området uppmärksammades. Ansökan avslogs av Socialdepartementet.³⁵³ Men barnen fick ändå möjlighet att arbeta med video; se hur man kan "luras" vid inspelning, hur redigering går till, analysera TV-inslag och videofilmer.³⁵⁴

På *Stadsgårdsskolan* i Råslätt arbetade man först med video som temaämne i årskurs 7 med hjälp av Sivert Kaverén vid Högskolan. Ett par år senare, 1989, fick tre lärare gå en kortare videoutbildning på Folkhögskolan. Tillsammans med fritidsledare Pelle Svensson som var ansvarig för Råslätts medieverkstad utbildade man ett antal lärare, men också elever som var tänkta som resurspersoner både på skolan och i fritidsverksamheten.³⁵⁵ Visst utbildningssamarbete har förekommit med *TV-Huset* på Folkhögskolan.³⁵⁶

Pelle Svensson började arbeta som fritidsledare i Råslätt 1984. Tidigare var han timanställd på Fritidsförvaltningen. Han har en bakgrund som radartekniker, TV-tekniker, amatörfilmare, fotograf. Han har arbetat med barn och ungdom i fyra decennier. Han

³⁴⁹ Kulturförvaltningen/Olle Näsman, *Via satellit och kabel (SOU 1984:65)*. Massmediekommitténs betänkande, Dnr. 1984.333, 1984-10-08. Stadsarkivet i Jönköping.

³⁵⁰ Södra Vätterbygdens Folkhögskola/Gunnar Hallingberg, *Betr.: Extra anslag till folkhögskolan*, 1984-09-20, skrivelse ställd till Jönköpings kommun. Stadsarkivet i Jönköping.

³⁵¹ Lars-Gunnar Johansson och Tonny Gustavsson, *Blåhakens FSK/FTM, Mediaarbete på Blåhakens FSK/FTM*. Medieverkstadens arkiv.

³⁵² Socialnämnden/sammanträdesprotokoll, *Ansökan om medel till utvecklingsarbetet 'Barn och massmedier' vid Blåhakens förskola, Råslätt*, paragraf 6, Dnr. 284.86, 1987-01-20. Medieverkstadens arkiv.

³⁵³ Samtal med Pelle Svensson.

³⁵⁴ Lars-Gunnar Johansson och Tonny Gustavsson, *Blåhakens FSK/FTM, Mediaarbete på Blåhakens FSK/FTM*. Medieverkstadens arkiv.

³⁵⁵ *Medieverkstaden – bakgrund och framtid ur skolans perspektiv*, odaterat råmanus, undertecknat av Ingvar Olsson, studierektor Stefan Johansson, mediegruppen, Stadsgårdsskolan. Medieverkstadens arkiv.

³⁵⁶ Samtal med Thomas Tegnér.

var ledare på ett scoutläger, *Boy Scout of America*, i USA i början av 1970-talet och blev då intervjuad i den lokala Kabel-TV-stationen där. Han hade också varit på studiebesök i stadsdelen Hackney i London och sett exempel på hur ungdomar gjort videoproduktioner.

En egen medieverkstad började byggas 1988. Till en början disponerade man en lokal på 10 m² med betonggolv. Råslätts medieverkstad byggdes upp från grunden av Pelle Svensson själv tillsammans med ungdomar och hjälp från många kolleger på Stads-gårdsskolan. Senare fick man möjlighet att inreda en verkstad på 40 m².³⁵⁷ Ett antal in-tressenter låg bakom bildandet av Råslätts medieverkstad; Fritidsförvaltningens barn- och ungdomsavdelning i Råslätt, Socialförvaltningen i Råslätt, Stiftelsen VätterHem, Råslätts rektorsområde, Hyresgästföreningen Norra Småland, ABF. Dessa förband sig vid starten att betala minst 2000:- per år till verksamheten.³⁵⁸

Syftet med verksamheten har varit att lära ut hur man gör videoprogram samt kritisk granskning av färdiga film- och TV-produktioner ur såväl innehållsliga som tekniska aspekter. Tanken har varit att förmedla ett annat och mera kritiskt betraktelsesätt när man ser video och TV.

Hösten 1993 ansökte man om medlemskap i Jönköpings Lokal-TV Förening,³⁵⁹

Avsikten med ansökan är;

att tonåringar skall ges tillfälle att sända till tonåringar,

att ge skolan möjlighet att visa mediets genomslagskraft och hur man går till väga,

att ge lokala föreningar möjlighet att presentera sin verksamhet.

Tre ansökningar till Filminstitutet resulterade i två beviljade anslag om totalt 175 000:- för anskaffning av teknik och utbildning under uppbyggnadsskedet 1991-1992.³⁶⁰ Hösten 1993 kunde man redovisa verksamhet fyra dagar i veckan för olika barn- och ungdomsgrupper. Hyresgästföreningen filmade och redigerade en kväll i veckan En ansökan om mer pengar för inköp av teknisk utrustning avslogs av Filminstitutet.³⁶¹ En ansökan om medel för drogforebyggande verksamhet 1993, tänkt som en film om

³⁵⁷ Samtal med Pelle Svensson. Se också *Mediaverkstaden – Råslätt*, (Liten historik om Råslätts media- verkstad), odaterad. Medieverkstaden arkiv.

³⁵⁸ Fritidsförvaltningen/Barn- och ungdomsavd, Avtal, Medieverkstad, Råslätt, 1988-12-19. Medieverk- stadens arkiv.

³⁵⁹ Jönköpings Kommun/Fritid Råslätt/Råslätts Mediaverkstad, Ansökan, 1993-10-21. Medieverkstaden arkiv.

³⁶⁰ Jönköpings kommun/Fritidsförvaltningen, *Angående stöd till lokalt arbete med video bland främst barn och ungdomar vid mediaverksta'n Råslätt*, ställd till Filminstitutet/Stockholm, 1992-09-23. . Filminstitutet, Beslutsmeddelande, Dnr. 920930V 155, 1993-01-07. Medieverkstaden arkiv.

³⁶¹ Jönköpings kommun/Fritidsförvaltningen, *Ang stöd till lokalt arbete med video bland barn o ungdom- mar vid mediaverksta'n Råslätt, Jönköping*, Ansökan ställd till Filminstitutet/Stockholm, 1993-10-13. Filminstitutet, Beslutsmeddelande, Dnr. 930930V289. 1993-12-15. Medieverkstaden arkiv.

droger framför allt hasch och narkotika, avslogs. En film som tog upp dessa frågor ur ett lokalt perspektiv gjordes ändå och visades i klasserna.

Förutom fritidsverksamhet så har högstadieelever haft film och video som tillval och ibland har det ingått i redovisningen i svenska. Man började med att göra filmer om sådant som hände i Råslätt och lära sig redigera. Några elever var duktiga komiker. Det har gjorts försök att satsa särskilt på flickor. I början fanns tjejgrupper i medieverkstaden. Erfarenheten hade visat att killar "lätt tog för sig" och ansåg sig kunna väldigt mycket, medan flickorna var de som lärde sig snabbast. En del flickor *är* duktigare än pojkar och det ska bejakas, menar Pelle Svensson. De är många gånger mer kreativa och inte så intresserade av våld i olika former, utan mer eftertänksamma. Medvetet har flickor fått ansvar för ljussättning vid filmning av Luciafirandet på skolan. Det har inte kunnat undvikas att pojkarna visat avundsjuka. Visst samarbete med Per Brahegymnasiet förekom tidigare; framställning av ett kompendium med videoinstruktion, elevpraktik på Medieverkstaden. Vartannat år sändes *Nordisk gårdsbandsfestival* i Jönköping med ungdomar på fritidsgårdarna.

Under 1993 genomfördes 7 sändningar om en halvtimme vardera. 1994 genomfördes 55 sändningar (inklusive repris) om ca 40 minuter. Under 1995 genomfördes 40 sändningar om 40 minuter och ytterligare några sändningar om 20 minuter. Från och med 1996 blev det ett generationsskifte. Många elever hann gå ut gymnasiet, skaffa jobb och sällskap. De fick andra intressen. Sändningarna blev därför färre. Pelle Svensson menar att det skulle vara lättare att intressera ungdomarna om man fick tillgång till digital-TV-kameror. De är små och behändiga, arbetssättet liknar hur man arbetar med data. Istället för att sitta och spela dataspel skulle man kunna redigera egna filmer digitalt. Det analoga arbetssättet med stora och tunga kameror får nog betraktas som "ute" bland ungdomar idag.

Under år 2000 och 2001 förekom inga sändningar. Orsaken var att Medieverkstaden hade flyttat till nya lokaler och någon fungerande anslutning till kabelnätet visade sig inte finnas. Det är idag oklart var felet ligger (Stadsgårdsskolan eller inom kabelnätägarens domäner) och hur det ska avhjälpas. Planerna för hösten 2002 var att ungdomarna skulle filma och senare redigera från skolans tvådagarsläger, en integrationsdag på skolan och ett studiebesök från Bosnien liksom Luciafirandet.³⁶² Om anslutningen till kabelnätet inte fungerar finns möjligheten att banda och sända från annan studio.³⁶³

Det bor mycket invandrare i Råslätt och det präglar verksamheten. Många tycks inte se på svensk TV överhuvudtaget utan ser bara hemlandets TV via parabol. Bristande kunskaper i svenska språket gör att många invandrare inte kan tänka sig att göra lokala TV-program utan oerhört mycket assistans. Planer finns på att starta en filmklubb och visa kvalitetsfilmer från invånarnas hemländer.³⁶⁴

³⁶² Samtal med Pelle Svensson.

³⁶³ Samtal med Christer Ask.

³⁶⁴ Samtal med Pelle Svensson.

Medlemmar och sändningar

Statistik över programtablåer eller sändningstimmar saknas.³⁶⁵ Följande föreningar har sänt mer eller mindre ofta genom åren.³⁶⁶ 1991 understeg sändningstiden 100 timmar per år,³⁶⁷ för att två år senare omfatta ca 200 timmar.³⁶⁸ 1999 omfattade verksamheten 320 timmar varav 140 var lokal produktion.³⁶⁹ Resten var sändningar från EU-parlamentet som sker i samarbete med Riksförbundet för Öppna Kanaler i Sverige. Idag uppskattas den årliga sändningsvolymen till ca 320 timmar lokal produktion och 350 timmar från Europaparlamentet. En vanlig vecka sänds 7-8 timmar lokalt producerade program. Därutöver sänds Kommunfullmäktiges sammanträden en gång per månad och omfattar 2-8 timmar beroende på hur länge sammanträdet varar. Sändningar från Europaparlamentet sker en gång per månad och omfattar 30-40 timmar.³⁷⁰

Sändande föreningar 1988 - 1994

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994*
FA-TV	X	X	X	X	X	X	
V-Hem	X	X	X	X	X	X	
Landst.		X					
TVHuset			X			X	
Korpidr.			X	X			
Blomqv.			X	X	X		
KFUM				X	X		
Mediec.				X			
Högskol.						X	
Pionjärn						X	
Alliansm.						X	

* Planerade sändningar för 1994 var från Frälsningsarmén, Södra Vätterbygdens Folkhögskola (dvs. TV-Huset), Länsmusiken, Allianskyrkan, Pionjärmissionen, Nationella Befrielsefronten (nyhetsprogram för iranier), Råslätts medieverkstad, valvaka 18 september sänd av TV-Huset.³⁷¹

³⁶⁵ Samtal med Henric Grännö.

³⁶⁶ Uppgifterna baserar sig på verksamhetsberättelser för åren 1988-1993, 1995-2000 samt uppgifter från Henric Grännö för 2001. Verksamhetsberättelse för 1994 saknas.

³⁶⁷ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1991-09-11. Grännös arkiv.

³⁶⁸ Jönköpings Lokal-TV Förening, verksamhetsberättelse 1993. Grännös arkiv.

³⁶⁹ Internet: <http://www.openchannel.se/jonkoping/index.htm>, utskriftsdatum 2000-06-05. De sändningstimmar som inte var lokal produktion bestod av vidaresändningar från EU-parlamentets sessioner i Bryssel. Vidaresändningarna skedde i samarbete med Riksförbundet Öppna Kanaler i Sverige.

³⁷⁰ Någon samlad statistik över sändningstimmar och/eller program finns inte. I *Ansökan om tillstånd att sända TV-program med digital sändningsteknik*, daterad 2001-08-06 uppger man att man sänder 12-14 timmar/vecka. Henric Grännö uppskattar antalet sändningstimmar idag under sändningsperioden 9-10 månader. Sändningarna från Europaparlamentet äger rum 11 månader per år och sker i samarbete med Riksförbundet Öppna Kanaler i Sverige.

³⁷¹ Jönköpings Lokal-TV Förening, årsmötesprotokoll 1994-03-10, paragraf 10, protokoll 1994-09-15, paragraf 5. Grännös arkiv.

Sändande föreningar 1995 - 2001

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
FA-TV	X	X	X	X	X	X	X
TVHuset	X	X	X	X	X	X	X
Pionjärm	X	X	X				X
Råslätt	X	X	X	X	X		
Högskol.	X	X	X	X		X	X
HV 71		X	X				
Norden			X				
P. Brahe			X				
Idrottsh.			X				
Kommun				X	X		X
EU				X	X		
Bowl.Ar.						X	X
Kyrkan						X	X
Pingstf.							X
HCDalen							X
Idrottsall.							X
Fotbolls f.							X
J.S. Idr. f.							X
Kanotkl.							X

Förkortningar

FA-TV - Frälsningsarmén
 Landst. - Landstinget
 Korpidr. - Jönköpings korpiddrott
 Mediec. - Mediecentrum
 Norden - Föreningen Norden

P. Brahe - Per Brahegymnasiets medialinje
 Kommun - Jönköpings kommunfullmäktige
 Bowl.Ar. - Bowling Arena
 HCDalen - Hockeyklubben Dalen
 Fotbolls f. - Smålands Fotbolls förbund
 Kanotkl. - Jönköpings Kanotklubb
 HV 71 - (Husqvarna/Vätterstad ishockeylag bildat 1971)
 TVHuset - TV-Huset (Södra Vätterbygdens Folkhögskola)

V-Hem - VätterHem
 Alliansm. - Alliansmissionen
 Blomqv. - Blomqvist Produktion
 Pionjärm. - Pionjärmissionen
 Råslätt - Råslätts
 Medieverkstad
 Idrottsh. - Idrottshistoriska föreningen
 EU - EU:s sessioner i Strasbourg
 Kyrkan - Sv. kyrkan i Jönköping
 Idrottsall. - Jönköpings Idrottsallians
 J.S.Idr.f. - Jönköpings S. Idrottsförening

Vilka slags sändningar det rör sig om kan man få en uppfattning om efter att ha tagit del av vilka som sänt under vissa veckor.

Förstagångssändningar 1995-2001 (fyra mätveckor/år)³⁷²

Frälsningsarméns gudstjänster: 21 program
 Frälsningsarméns studióprogram: 22 program
 Pionjärmissionen: 6 program
 Svenska kyrkan: 1 program
 Högskolan (Student-TV): 3 program
 Folkhögskolan (elevprogram): 1 program
 Kommunfullmäktiges sammanträde: 2 program
 Sportsändningar: 2 program

Programtablan för urvalsvecka 48, november 2001³⁷³

Måndag: Student-TV från Högskolan kl. 19.00, Pionjärmissionen kl. 20.00.
 Onsdag: Svenska kyrkan kl. 18.00, Frälsningsarméns studióprogram kl. 20.00.
 Torsdag: Kommunfullmäktige kl. 15.45-24.00 (budgetdebatt).
 Fredag: Svenska kyrkan kl. 20.00 (repris).
 Lördag: Frälsningsarméns studióprogram (repris).
 Söndag: Frälsningsarméns gudstjänst.

1998 hade man 15 medlemmar varav en tredjedel sände och i verksamhetsberättelsen skriver man:

Styrelsen upplever en utökad verksamhet när det gäller antal sändningstimmar, men en avtagande insats från de idéella föreningar som är medlemmar i Jönköpings Lokal-TV Förening.³⁷⁴

Medlemmar och vilka som sänt under år 2001 framgår av följande tabell. 13 av de 15 medlemmar som var med 1998 var kvar som medlemmar 2001.³⁷⁵

³⁷² Statens Ljud- och Bildarkiv/Förvärvsenheten, statistik/KABE Database, uppgifter för mätvecka 48, 2001 från Henric Grännö. Uppgifter finns för åren 1995-2001 som omfattar 28 mätveckor (4 veckor/år). Då sex veckor sammanfallit med sommaruppehåll i sändningsverksamheten hos Jönköpings Lokal-TV Förening, återstår 22 mätveckor.

³⁷³ Denna vecka ingår bland Ljud- och bildarkivets urvalsveckor. Information om program den aktuella veckan kommer från Henric Grännö.

³⁷⁴ Jönköpings Lokal-TV Förening, verksamhetsberättelse för 1998. Grännös arkiv.

Medlemsförteckning: Jönköpings Lokal-TV Förening 2001 ³⁷⁶

<u>Kyrkor och samfund</u>	<u>Idrottsföreningar</u>	<u>Utbildning/Fritid</u>	<u>Andra</u>
Frälsningsarmén	HC Dalen	Högskolan	Jönköpings kommun
Svenska kyrkan	Jönköpings Idrottsallians	S:a Vätterbygdens Folkhögskola	VätterHems Fastighetsbolag
Pionjärmissionen	Smålands Fotbolls-förbund	<i>Råslätts Mediaverkstad</i>	<i>Blomqvist Produktion</i>
Pingstförsamlingen	Jönköpings Södra Idrottsförening		<i>Henric Grännö Media</i>
	Bowling Arena		<i>Hyresgästföreningarna</i>
	Jönköpings Kanotklubb		
	<i>Atlantis SPA</i>		
	<i>HV 71</i>		
	<i>Jönköpings Innebandyklubb</i>		
	<i>Jönköpings Korporationsidrottsförbund</i>		

(Kursiverad stil = ej sändande medlem under 2001)

Av ovanstående tabell framgår att 14 av 22 medlemmar sände program 2001. 10 medlemmar är *idrottsföreningar* och 6 av dessa var sändande föreningar 2002. I timmar räknat är dock idrottssändningarna inte särskilt omfattande. För idrottsklubbarnas del är det av avgörande betydelse om de kan finna en sponsor för produktionskostnaden.³⁷⁷ Varför så många idrottsklubbar sänder är litet svårt att förklara. Det rör sig nog både

³⁷⁵ Föreningen Norden (som upphört med sina sändningar) och Riksbyggen (som aldrig sänt) har lämnat Jönköpings Lokal-TV Förening. Se medlemsförteckning i verksamhetsberättelsen för 1998 och Medlemsförteckning daterad 2001-08-15. Grännös arkiv. Kassör Tomas Flood har bekräftat uppgifterna.

³⁷⁶ Medlemsförteckning för Jönköpings Lokal-TV Förening 2001 (daterad 2001-08-15). Grännös arkiv. Medlemmar som skrivits med kursiverad stil har *inte* sänt under 2001 enligt uppgift från Henric Grännö.

³⁷⁷ Samtal med Henric Grännö.

om en ”ringar på vattnet effekt” där man inspirerar varandra och det faktum att Lokal-TV-föreningens sekreterare har en förankring inom idrottsrörelsen. Möjligheten att rekrytera nya medlemmar främst inom idrottsrörelsen har för övrigt diskuterats i styrelsen.³⁷⁸

Att sända *lokal idrott* har alltid varit mycket uppskattat. Under försöksperioden gick Televerket ut med ett pressmeddelande ”Televerket bjuder Jönköpingsborna på HV’s ödesmatch”, (HV71 spelade mot VIK Hockey). Televerket hade kommit överens med 15 Kabel-TV-innehavare (t.ex. Biblioteket, Rosenlundshallen, Folkhögskolans aula, Nya Musik- och Missionsbokhandeln, kommunens lunchmatsal, flera hotell) om att upplåta plats för intresserade tittare.³⁷⁹ Det lär ha varit mer eller mindre ”folkvandring” till Råslätt för att titta på när traktens ishockeylag HV 71 (Husqvarna Vätterstad, bildat 1971) spelade.³⁸⁰

Bidraget från Kabelnämnden användes bland annat 1988 till att göra fyra s.k. *Sportrutor* om en timma vardera med resultat men även inslag från t.ex. DM i kanot och DM rallycross. Kabelnämnden avlog ansökan om pengar till nya *Sportrutor* under 1989.³⁸¹ Syftet med *Sportrutor* eller en *Lokal Sportspegel* var att bevaka den lokala idrotten:

Nyhetsbevakningen omfattar de lokala idrottsaktiviteter och sporter som tabellmässigt har för låg status eller för udda karaktär för att de skall ges prioritet i de ordinarie sportkanalerna i radio och TV.³⁸²

Man ansträngde sig för att hjälpa intresserade idrottsföreningar att göra program som till övervägande del sändes i VätterHems Torsdagsmagasin.³⁸³ Under idrottsmässan på Elmia i november 1990 medverkade Jönköpings Lokal-TV Förening med provisorisk TV-studio. Detta skedde i samarbete med *Smålands Idrottsförbund* och *Jönköpings Korpidsportsförbund*.³⁸⁴ Elmia ställde monter till förfogande mot att man kunde nå ut med sin textinformation.³⁸⁵ *Brahe Basket* producerade tillsammans med TV-Huset på Folkhögskolan Brahemagasinet som sändes varannan vecka under en period 1990.³⁸⁶ Man har sänt ishockey (*HV 71*, *HC Dalen*), Jönköpings innebandy m.m. VätterHem eller annat företag har då sponsrat genom att namnet förekommit före och efter sändningen.³⁸⁷ Flera sändningar med *Månsarps innebandyklubb* skedde med syftet att ” - -

³⁷⁸ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1997-02-11, paragraf 2. VätterHems arkiv. Se också Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 2000-06-07, paragraf 4. Högskolans arkiv.

³⁷⁹ Televerket, *Televerket bjuder Jönköpingsborna på HV’s ödesmatch*, Pressmeddelande. Grännös arkiv.

³⁸⁰ Samtal med Sven Hallervik.

³⁸¹ Jönköpings Lokal-TV Förening, verksamhetsberättelse 1988. Grännös arkiv.

³⁸² Brev från Jönköpings Lokal-TV Förening, till Roger Almeberg på *Smålands Folkblad*, daterat 1988-08-12, undertecknat av Ronald Blomqvist. Högskolans arkiv.

³⁸³ Jönköpings Lokal-TV Förening, verksamhetsberättelse 1988. Grännös arkiv.

³⁸⁴ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1990-10-19, paragraf 20. Grännös arkiv.

³⁸⁵ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1990-11-29, paragraf 27. Grännös arkiv.

³⁸⁶ Jönköpings Lokal-TV Förening, verksamhetsberättelse 1990. Grännös arkiv.

³⁸⁷ Samtal med Sven Hallervik, Gotthard Andersson, Christer Ask.

- 'puffa' för sporten innebandy." ³⁸⁸ *KFUM* hade från början avsikt att sända underhållningsprogram, ³⁸⁹ och man sände 14 program med Lottobingo våren 1991, men även *KFUM*:s hemmamatcher i volleyboll. ³⁹⁰ *Smålands Idrottshistoriska Sällskap* har gjort program med inslag från arkivfilmer med kända idrottsmän och kvinnor. ³⁹¹

De kristna sändningarna är i klar majoritet och *Frälsningsarmén* sänder sedan 1988 ett magasinprogram med kristen profil på en timma varje onsdag kväll och varje söndag sänder man sin gudstjänst. *Pionjärmissionen* sänder ett kristet magasinprogram med sång, musik och förkunnelse. *Pingstkyrkan* har sänt ett antal program från sin årliga sammankomst, den s.k. Nyhemsveckan som äger rum utanför Jönköping under en vecka varje sommar. *Svenska kyrkan* är ny medlem och har sänt några högmässor från Sofia kyrka, besök av biskopen, avsked av gamle kyrkoherden, installation av ny kyrkoherde, församlingsdagar med ungdomsverksamhet, information inför kyrkovalet, musikal från Kristine kyrka. ³⁹² I Jönköping har man på egen hand funderat över sitt informationsarbete efter kyrkans skiljande från staten och inspirerad av andra har man börjat med sändningar. ³⁹³

Fredrik Blomqvist (son till Ronald Blomqvist) gjorde tillsammans med Magnus Roman ett ungdomsprogram som hette *Nattpuls*. ³⁹⁴ Under 1991 sändes fem program. ³⁹⁵ Under 1992 sändes 25 program. ³⁹⁶ *Nattpuls* var inspirerat av ett franskt program *Night Fly*. Programmet direktsändes lördag kväll vid midnatt från Högskolans studio. Fredrik Blomqvist hade fått gamla musikvideos som han använde, meddelande gick ut i TV-rutan om att det gick att ringa in. Programmet vände sig till ungdomar som var ute och roade sig. Och ungdomar hörde verkligen av sig framåt nattkröken och samtalen gick ut i rutan. Han minns än idag den upprymda känslan när telefonen började ringa mitt i natten, sedan telefonnumret kablats ut.

Fredrik Blomqvist växte upp med att göra video. Han hade en gång en videokamera i en plastpåse inlåst i skåpet i skolan och gick omkring och filmade tillsammans med en kamrat. Han arbetade hos sin far och hjälpte till med att göra Torsdagsmagasinet. Han hade nycklar och kunde därför ta sig in i studion nattetid. Han arbetar fortfarande hos

³⁸⁸ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1991-09-11, paragraf 36. Grännös arkiv.

³⁸⁹ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1990-04-11, paragraf 13. Grännös arkiv.

³⁹⁰ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1990-10-19, paragraf 19, protokoll 1990-11-29, paragraf 30, verksamhetsberättelse 1991. Grännös arkiv. Jönköpings Lokal-TV Förening, verksamhetsberättelse 1992. VätterHems arkiv.

³⁹¹ Samtal med Lars-Åke Engblom.

³⁹² Uppgifter från Henric Grännö.

³⁹³ Monica Kvarnstrand Anderson, informationsansvarig vid Svenska kyrkan i Jönköping har i telefonsamtal med författaren uppgivit som sin "absoluta förhoppning" att man med hjälp av de lokala TV-sändningarna ska nå nya grupper av människor. Efter kyrkans skiljande från staten är det viktigt att använda sig av olika kommunikationsvägar i kyrkans arbete. Harriet Wennborg på Informationsavdelningen vid Kyrkans Hus i Uppsala har i telefonsamtal med författaren betonat att Svenska kyrkan är decentraliserad och man har inte någon överblick eller kännedom om i det här fallet lokala kabel-TV-sändningar i landets församlingar.

³⁹⁴ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1990-10-19, paragraf 19, verksamhetsberättelse 1990. Grännös arkiv.

³⁹⁵ Jönköpings Lokal-TV Förening, verksamhetsberättelse 1991. Grännös arkiv.

³⁹⁶ Jönköpings Lokal-TV Förening, verksamhetsberättelse 1992. VätterHems arkiv.

sin far, men med mer avancerade uppgifter idag. Vid en tillbakablick framstår detta verkligen som "Gerilla-TV" eller "Barfota-TV" och han minns inte vem som stod som ansvarig utgivare eller om han ens bett om lov för dessa sändningar som skedde i ren "publicistisk glädje". Det var helt enkelt "kul att göra TV" och "kul att folk ringde in på kvällarna". *Nattpuls* kom och gick ett par år omkring 1990. Han var inte intresserad av att anta ett erbjudande om samarbete med Folkhögskolan av rädsla för att programmet härmed skulle komma att ändra karaktär, utan ville fortsätta göra litet mer "oborstade" program som fångade upp ungdomar efter en festkväll. Senare gjordes en större satsning på ett ungdomsprogram som hette *Ostindiska Compagniet*, med musik, reportage, gäster i studion, vackrare dekor och programledare. Men "inget var lika kul som *Nattpuls*." Fredrik Blomqvist menar att det största problemet i Lokal-TV:s barndom var "SVT-komplexet" och de alltför höga kraven på teknisk kvalitet. Det fanns de som ville att kvaliteten skulle vara "Riks-TV i kabelnätet" vilket Fredrik Blomqvist menar var en "jättebromskloss".³⁹⁷

I mars 1994 beslöt årsmötet att stödja en videotävling för mellan- och högstadieelever i Jönköping med 5000:-.³⁹⁸ Tävligen var ett arrangemang mellan Jönköpings Muséum, Fritidsförvaltningen, Kulturförvaltningen och Jönköpings Lokal-TV Förening, som lovat göra ett program om de olika finalbidragen.³⁹⁹ De olika finalbidragen sändes, men tävlingen har visat sig svår att följa upp av olika anledningar, bland annat brist på resurser. Våren 2001 diskuterades i styrelsen att Jönköpings Muséum inbjudit till ny videotävling för högstadie- och gymnasieungdomar, men utan att ta kontakt med Jönköpings Lokal-TV Förening. Pelle Svensson fick i uppdrag att kontakta Jönköpings Muséum. På Råslätts Medieverkstad har man arbetat med ett tema att skildra området under olika decennier under 1900-talet. En videofilm som skildrade en period vid andra världskrigets slut bedömdes hålla en nivå som gjorde den lämplig som tävlingsbidrag. Det är tänkt att finalbidragen ska sändas i Lokal-TV-kanalen.⁴⁰⁰

1997 uppvaktades Jönköpings kommun med ett förslag om *direktsändning av Kommunfullmäktiges sammanträden*. Detta kom igång våren 1997.⁴⁰¹ Kommunen har gått med som medlem men låter Frälsningsarméns produktionsgrupp göra dessa sändningar och debitera kommunen för detta.⁴⁰² Inför valet 1998 tillskrev man samtliga politiska partier med förslag till direktsändning med möjlighet för tittarna att ringa in och ställa frågor.⁴⁰³ En valdebatt gjordes i Bottnaryd inför riksdagsvalet.⁴⁰⁴ Den bedömdes som lyckad och sändes senare i bandat skick.⁴⁰⁵

³⁹⁷ Samtal med Fredrik Blomqvist.

³⁹⁸ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1994-06-13, paragraf 4. Grännös arkiv.

³⁹⁹ Fax från Thomas Tegnér/TV-Huset, till Sven Hallervik/Jönköpings Lokal-TV-förening, daterat 1994-10-21. Grännös arkiv.

⁴⁰⁰ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 2001-05-17, paragraf 19. VätterHems arkiv. Samtal med Pelle Svensson.

⁴⁰¹ Jönköpings Lokal-TV Förening, verksamhetsberättelse 1997. Grännös arkiv.

⁴⁰² Jönköpings kommun är medlem i Jönköpings Lokal-TV Förening och står som sändare, men man köper själva produktionen av Frälsningsarmén som i sin tur hyr erforderlig utrustning av Henric Grännö Media. Samtal med Henric Grännö. Se också Jönköpings Lokal-TV Förening, verksamhetsberättelse 1998. Grännös arkiv.

⁴⁰³ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1997-11-26, paragraf 23. Grännös arkiv.

1998 tackade man ja till ett erbjudande om *sändningar textade på svenska från Europaparlamentet* i Bryssel, som finansierades via EU-pengar.⁴⁰⁶ Senare diskuterade man att "selektera" dessa sändningar så att t.ex. bara debatterna sändes.⁴⁰⁷ Året därpå diskuterar man utsändningar från Sveriges Riksdag bekostade av Riksdagen. Dessa sändningar får man del av sedan man gått med i Riksförbundet för Öppna Kanaler i Sverige.⁴⁰⁸

Föreningen Norden hade sänt 4 eller 5 program 1997. Programmen var litet av en nordisk kavalkad av magasinprogram, vänortsprogram, turistfilmer med avsikten att stimulera det nordiska intresset i Jönköping och Huskvarna.⁴⁰⁹ Våren 1998 gjorde *Föreningen Norden* en förfrågan om möjligheten att sända TV-program från Danmark och Norge vid tider då ingen annan sänder.⁴¹⁰ Sändningar kunde komma igång tidigast våren 1999.⁴¹¹ Det blev ingenting av med detta främst av kostnads- och upphovsrättsliga skäl. Ungefär hälften av danskarna och norrmännen har kunnat se svenska TV-program under många år, men svenskarna har inte kunnat se grannländernas TV. Det finns en idé, som skulle kunna utvecklas, om ett "nationellt nordiskt TV-magasin" med lokal uppföljning på olika orter.⁴¹²

Våren 1991 sändes fem program om invandrare i Sverige på temat "Vår värld" med Ronald Blomqvist (TVF) som ansvarig utgivare.⁴¹³ I samarbete med andra lokala TV-kanaler som var medlemmar i Riksförbundet Öppna Kanaler i Sverige så fördes en diskussion om integrationsarbete med rikspolitiskt stöd i den här typen av TV-kanal. Vid tillfälle informerades Kommunstyrelsen i Jönköping om detta och utsändningarna från Kommunfullmäktige såg man som en del i ett sådant arbete.⁴¹⁴ Man diskuterade också egna integrationsprogram i föreningens namn. Råslätts medieverkstad som ligger i ett område där en stor andel av befolkningen har sitt ursprung i andra länder, skulle kunna producera något. VätterHem har anställda med kontaktnät och Folkhögskolan skulle också kunna bidra i en sådan satsning.⁴¹⁵ Vid något tillfälle sände en iransk förening och en assyrisk förening program.⁴¹⁶ Riksförbundet Öppna Kanaler i Sverige

⁴⁰⁴ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1998-09-23, paragraf 29, verksamhetsberättelse 1998. Grännös arkiv.

⁴⁰⁵ Samtal med Henric Grännö.

⁴⁰⁶ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1998-11-24. Grännös arkiv.

⁴⁰⁷ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1999-01-29, paragraf 40. Grännös arkiv.

⁴⁰⁸ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1999-05-20, paragraf 6. Grännös arkiv.

⁴⁰⁹ Samtal med Lars-Åke Engblom.

⁴¹⁰ Föreningen Nordens distrikt i Jönköpings län, *Förfrågan om möjligheter till försökssändning av nordiska tv-program i Jönköpings lokala kabel-TV-kanal*, undertecknad av Lars-Åke Engblom (ordförande). Grännös arkiv.

⁴¹¹ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1998-11-24, paragraf 36. Grännös arkiv.

⁴¹² Samtal med Lars-Åke Engblom.

⁴¹³ Jönköpings Lokal-TV Förening, verksamhetsberättelse 1991. Grännös arkiv.

⁴¹⁴ Brev från Jönköpings Lokal-TV Förening till Kommunstyrelsen i Jönköpings kommun, daterat 1999-08-11, undertecknat av Henric Grännö. Grännös arkiv.

⁴¹⁵ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1999-05-20, paragraf 5. Se också verksamhetsberättelse 1999. Grännös arkiv.

⁴¹⁶ Samtal med Henric Grännö.

förberedde uppvaktning av kulturminister Marita Ulvskog och en ansökan om statligt stöd till bland annat projekt om ungdomar och integration.⁴¹⁷

⁴¹⁷ E-post från Christer Hederström/informationsansvarig, Riksförbundet Öppna Kanaler i Sverige till samtliga medlemsföreningar, daterat 2000-10-09. Grännös arkiv.

Samarbete med andra

I början gjordes ett antal studiebesök för att se och lära hur andra arbetade. Inom Frälsningsarmén gjorde man ett studiebesök i Växjö.⁴¹⁸ Lokal-TV Föreningen gjorde studieresor till Borås Lokal TV och Källevisionen i Göteborg.⁴¹⁹ Hösten 1992 deltog kassören Herbert Flood vid en Radio/TV mäs­sa i Linköping.⁴²⁰ Landskrona och Örebro är orter som också besökts. I Landskrona deltog man i en tredagarskurs i att lära sig stå bakom en kamera för nybörjare.⁴²¹ I början av 1991 beslutade man kontakta Radio Jönköping för samarbete.⁴²² Närradion som det här var frågan om, visade sig inte ha så stort intresse av samarbete. Möjligen var man rädd för konkurrens.⁴²³

Jönköpings Lokal-TV Förening representerades av Sivert Kaverén, Ronald Blomqvist och Herbert Flood vid bildandet av *Sveriges Lokal-TV Förbund*.⁴²⁴ Man be­vistade årsstämman 1989⁴²⁵ och Herbert Flood och Ronald Blomqvist representerade föreningen vid Sveriges Lokal-TV Förbunds årsstämma i maj 1990 som ägde rum i Göteborg.⁴²⁶ Året därpå var det dags för Jönköpings Lokal-TV Förening att bli värd för Lokal-TV Förbundets årsstämma.⁴²⁷ Årsstämman samlade 33 deltagare från 14 Lokal-TV-föreningar.⁴²⁸

Sven Hallervik, ordförande i många år i Jönköpings Lokal-TV Förening, menar att ”förbundet fungerade så gott det gick” med olika viljor om man skulle vara mer offensiv eller driva sina frågor ett steg i taget. Pionjärandan inom området hade bland annat resulterat i att man gärna ville fortsätta såsom man gjort tidigare eftersom det visat sig fungera – i alla fall på den orten. Sveriges Lokal-TV Förbund innebar för hans del ”mest att vi skulle ha en gemensam röst om det blev några myndighetsdiskussioner och så.”⁴²⁹

Sveriges Lokal-TV Förbund föreslog samtliga Lokal-TV-föreningar i landet att under en s.k. Europavecka 28 januari – 3 februari 1991 sända kommersiell reklam eller sponsrade program. Jönköpings Lokal-TV Förening gav tillstånd för sina medlemmar att medverka i Europaveckan.⁴³⁰ Kabelnämnden förkastade initiativet:

⁴¹⁸ Träff med Radio/TV-gänget i trivselvåningen 1987-08-10. Protokoll. Grännös arkiv.

⁴¹⁹ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1989-05-10, paragraf 15. Grännös arkiv.

⁴²⁰ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1992-10-27, paragraf 7. Grännös arkiv.

⁴²¹ Samtal med Gotthard Andersson.

⁴²² Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1991-02-19, paragraf 10, protokoll 1991-04-16, paragraf 22. Grännös arkiv.

⁴²³ Samtal med Sven Hallervik.

⁴²⁴ Jönköpings Lokal-TV Förening, verksamhetsberättelse 1988. Grännös arkiv.

⁴²⁵ Meddelande, av innehållet att döma ämnat för medlemmarna i Jönköpings Lokal-TV Förening, daterat 1989-06-07 och undertecknat av Gotthard Andersson (sekreterare). Grännös arkiv.

⁴²⁶ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1990-04-11, paragraf 15. Grännös arkiv.

⁴²⁷ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1990-10-19, paragraf 19, protokoll 1991-04-16, paragraf 18. Grännös arkiv.

⁴²⁸ Jönköpings Lokal-TV Förening, verksamhetsberättelse 1991. Grännös arkiv

⁴²⁹ Samtal med Sven Hallervik. Den bortgångne Herbert Flood representerade Jönköpings Lokal-TV Förening i Sveriges Lokal-TV Förbund under många år.

⁴³⁰ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1991-01-28, paragraf 3. Grännös arkiv.

Vecka 5 genomfördes i flertalet av landets lokal-TV föreningar, sändningar med sk reklaminslag. Syftet var att visa tittarna hur det skulle se ut i lokalkanalen om den var reklamfinansierad. Vår lokal-TV förening deltog också i försökssändningarna. Kabelnämnden, som granskat en del av inslagen i våra sändningar, bl.a. Nattpuls och Lottobingo, uppmanade föreningen i brev 1991-05-05 att fortsättningsvis inte medge reklam i sina sändningar. Samtliga lokal-TV föreningar som deltog i projektet fick samma ”dom” av kabelnämnden.⁴³¹

I samband med detta tillsattes en arbetsgrupp med uppgift att ” - - utreda och ge styrelsen förslag till sponsring eller kommersiell reklam i samband med TV-sändningar i Jönköpings Lokal-TV.”⁴³² Arbetsgruppen lyckades inte komma fram till något konkret förslag.⁴³³

I slutet av 1998 beslutar man sig för att gå med i *Riksförbundet för Öppna Kanaler i Sverige* som bildats året innan⁴³⁴ och uppfattas som ” - - i praktiken den enda fungerande ’paraplyorganisationen’ inom lokal-TV.”⁴³⁵ Ordföranden i Jönköpings Lokal-TV Förening Henric Grännö valdes in i Riksförbundets styrelse.⁴³⁶ Denna riksorganisation uppfattas mest driva frågor av mer generell, framför allt ekonomisk karaktär hos statsmakterna och mindre tekniska frågor som handlar om hur man praktiskt gör Lokal-TV.⁴³⁷

⁴³¹ Jönköpings Lokal-TV Förening, verksamhetsberättelse 1991. Grännös arkiv.

⁴³² Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1991-01-28, paragraf 4. Grännös arkiv.

⁴³³ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1991-02-19, paragraf 11. Grännös arkiv.

⁴³⁴ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1998-11-24, paragraf 33. Grännös arkiv.

⁴³⁵ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1999-05-20, paragraf 6. Grännös arkiv. I ett senare protokoll uppges att Sveriges Lokal-TV Förbund upphört att fungera. Se Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 2000-01-26, paragraf 32. Blomqvists arkiv.

⁴³⁶ Jönköpings Lokal-TV Förening, årsmötesprotokoll 2000-03-13, paragraf 14. Grännös arkiv.

⁴³⁷ Samtal med Henric Grännö.

Framtiden

Innevarande sändningstillstånd sträcker sig fram till och med december 2004.⁴³⁸ Det finns en vilja att aktivera medlemmar som inte sänder samt variera programutbudet. Styrelsen har efterlyst intresseanmälningar.⁴³⁹ Folkbildningsprogram från Högskolan, Föreningen Norden och idrottssändningar har bedömts som mest utvecklingsbart.⁴⁴⁰ 1999 beslutade man att Jönköpings Lokal-TV Förening tills vidare skulle stå för sändningskostnaden för maximalt ett program i månaden för medlemmar som inte sänder regelbundet.⁴⁴¹ I början av 2001 diskuterade man den dåliga uppslutningen ” - - - vid de fåtaliga möten som föreningen har.” och undrade samtidigt om orsaken var kallelser som inte fungerade eller om kvällstid var bättre mötestid än tidiga morgnar.⁴⁴² Inför flytten till ”nya mer tillgängliga lokaler” för Medieverkstaden på Råslätt hösten 2000 var tanken att få föreningar att göra program.⁴⁴³ Det visade sig ju senare att det var problem att sända från den nya lokalen, problem som hittills inte gått att lösa. Hösten 2001 gick man ut med ett brev till samtliga medlemmar där man påminner de som ännu inte sänder om vilka praktiska möjligheter det finns att göra detta.⁴⁴⁴

Våren 1987 gjorde Mediecentrum en ansökan om rätten till etersändningar av Lokal-TV på försök under Mediadagarna den 18 – 24 maj 1987. Den stora fördelen med etersänd Lokal-TV var full hushållstäckning. Ansökan avslogs men ett stort antal sändningar sändes i det lokala kabelnätet med de begränsningar för *räckvidden* till antalet hushåll som detta innebar. Hösten 1987 återkom Mediecentrum och Jönköpings Lokal-TV Förening med en gemensam ansökan om tillstånd för etersänd Lokal-TV. Tanken var att bedriva även etersänd Lokal-TV med enkel teknik och med folk-rörelserna som stomme i verksamheten.⁴⁴⁵ Frågan om rätten till även etersändningar låg i tiden och var uppe till diskussion inför bildandet av Sveriges Lokal-TV Förbund ett år senare.⁴⁴⁶ Vid förbundets årsstämma våren 1989 var frågan om etersändningar som når alla, vilket kabelsändningar inte gör, åter igen uppe. En representant från Utbildningsdepartementet informerade om att frågorna höll på att ses över av

⁴³⁸ Radio- och TV-verket, Beslut 2001-10-11, Dnr 534/01.

⁴³⁹ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1998-11-24, paragraf 36. Grännös arkiv.

⁴⁴⁰ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1995-12-15, punkt C, årsmötesprotokoll 1996-04-17, paragraf 6, protokoll 1996-08-28, paragraf 2, protokoll 1997-02-11, paragraf 2, protokoll 2000-09-09, paragraf 13. VätterHems arkiv.

⁴⁴¹ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1999-09-09, paragraf 18. Grännös arkiv.

⁴⁴² Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 2001-01-18, paragraf 28. Grännös arkiv. Styrelsemötena har varit förlagda till kl. 7.30 på morgnarna. Se Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 2000-06-07, paragraf 6, protokoll 2001-04-04, paragraf 12. Grännös arkiv.

⁴⁴³ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 2000-09-09, paragraf 17. VätterHems arkiv.

⁴⁴⁴ Jönköpings Lokal-TV Förening, *Värderade medlem i Jönköpings Lokal-TV Förening*, daterat 2001-10-20. Grännös arkiv.

⁴⁴⁵ Mediecentrum/Jönköpings Lokal-TV Förening, *Ansökan att få anordna etersänd lokal-TV*, ställd till statsrådet Bengt Göransson, Utbildningsdepartementet, 1987-10-19. Grännös arkiv.

⁴⁴⁶ Minnesanteckningar från sammanträde i Sundsvall 1988-10-20 förda av Herbert Flood, representant för Jönköpings Lokal-TV Förening. Grännös arkiv.

Radiolagsutredningen samt problemet med frekvenser i etern.⁴⁴⁷ Ett par år senare diskuterade man i styrelsen möjligheten att bli försökskommun.⁴⁴⁸

Hösten 1997 diskuterades kommande *marksänd Digital-TV*. I styrelseprotokollet noterades: "Kanalen kan sannolikt aldrig drivas 'ideellt'."⁴⁴⁹ Man fann att det var " 'etablerade' företag" som erhållit tillstånd att sända Digital-TV och beslutade sig för att bjuda in Anders Ljunggren, ordförande i *Utredningen om Radio och TV i allmänhetens tjänst*, ledamot i *Digital-TV-kommittén*.⁴⁵⁰ Anders Ljunggrens besök planerades till våren 1999.⁴⁵¹ Han kunde inte komma till det planerade besöket och frågan följdes inte upp, då man kommit fram till att det var för tidigt att bjuda in honom. Man diskuterade möjligheten att uppvakta om lagtext för en " 'gratis' kanal".⁴⁵² Det fanns en förhoppning om att idéella föreningar skulle komma att särbehandlas.⁴⁵³ Då man såg marksänd Digital-TV som en " - - - utomordentlig möjlighet att nå de hushåll, som idag inte kan se föreningens program." uppvaktades Digital-TV-kommittén hösten 2000 med förslag om att låta Jönköping " - - - på ideell bas göra ett lokalt försök, som skulle kunna ge värdefulla erfarenheter inför den fortsatta markdigitala utbyggnaden."⁴⁵⁴ Uppvaktningen följdes senare upp med *Ansökan om att sända TV-program med digital sändningsteknik* hösten 2001.⁴⁵⁵

Digital-TV-kommittén beslöt att Jönköpings Lokal-TV Förening jämte Öppna Kanalen i Göteborg, båda medlemmar i Riksförbundet för Öppna Kanaler i Sverige, skulle prövas för regionala sändningstillstånd.⁴⁵⁶ Den 29 juni 2001 utlystes lediga sändningstillstånd för marksänd Digital-TV och ansökningarna skulle vara inkomna senast den 7 augusti 2001. Radio- och TV-verket uppdrog åt Price Waterhouse Coopers Management Consulting AB (PWC) att bedöma de sökandes finansiella förutsättningar att sända Digital-TV. Jönköpings Lokal-TV Förening och Öppna Kanalen i Göteborg uppfyllde härvidlag inte de ställda kraven.⁴⁵⁷ Men PWC gjorde en särskild markering om den korta ansökningstiden och de konsekvenser som detta fört med sig.

⁴⁴⁷ Rapport från årsstämma med Sveriges Lokal TV Förbund i Lund 1989-05-25/26, författad av Herbert Flood, representant för Jönköpings Lokal-TV Förening. Högskolans arkiv.

⁴⁴⁸ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1991-02-19, paragraf 11. Grännös arkiv.

⁴⁴⁹ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1997-11-26. Grännös arkiv.

⁴⁵⁰ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1998-11-24, paragraf 33. Grännös arkiv.

Anders Ljunggren var ordförande i den utredning som resulterade i SOU 2000:55, *Radio och TV i allmänhetens tjänst*. Lars-Åke Engblom, ansvarig utgivare i Jönköpings Lokal-TV Förening, satt med som expert i samma utredning.

⁴⁵¹ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 1999-01-29, paragraf 39. Grännös arkiv.

⁴⁵² Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 2000-10-08, paragraf 9. Grännös arkiv.

⁴⁵³ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 2000-11-09, paragraf 16. Grännös arkiv.

⁴⁵⁴ Skrivelse från Jönköpings Lokal-TV Förening till Digital-TV-kommittén, daterad 2000-10-10. Grännös arkiv.

⁴⁵⁵ Jönköpings Lokal-TV Förening, *Ansökan om tillstånd att sända TV-program med digital sändningsteknik*, 2001-08-06. Grännös arkiv.

⁴⁵⁶ Digital-TV-kommittén, *Yttrande över inkomna ansökningar om tillstånd att sända digital TV*, Dnr 21/01, 2001-08-16. Öppna Kanalen i Göteborg, arkivet.

⁴⁵⁷ Radio- och TV-verket, *Förslag till fördelning av tillstånd för digitala TV-sändningar*, Dnr 536/2001 m.fl.. Öppna Kanalen i Göteborg, arkivet.

Vi PWC, vill fästa uppmärksamhet på att ansökningstiden denna gång har varit mycket knapp. Vidare har den snabba ansökningsprocessen genomförts under semesterperioden, vilket gör att de sökande har haft stora problem att få fram erforderliga dokument och handlingar i tid. Detta har visat sig genom brister i ett flertal av ansökningarna. Många bolag som har ombetts komplettera sina ansökningar har helt enkelt ej hunnit inkomma med nödvändiga dokument inom den givna tidsramen. Då de finansiella bedömningarna har gjorts baserat på de dokument som har funnits oss tillhanda inom den givna tidsramen skulle en längre ansökningsperiod sannolikt ha inneburit fler godkända kanaler.⁴⁵⁸

Både Jönköping och Göteborg skrev under det tillägg till samverkansavtal om teknisk samverkan som redan fanns mellan aktuella tillståndshavare i det digitala marknätet.⁴⁵⁹ Öppna Kanalen i Göteborg framhöll i separat skrivelse till Radio- och TV-verket att PWC:s per telefon framförda begäran om två kapitalgarantier från EU-kommissionen respektive Göteborgs kommun inte var möjliga på grund av gällande handläggningsrutiner och semestertider.⁴⁶⁰ Från Jönköpings sida framhöll man vid komplettering av ekonomiska uppgifter att det var tänkt att respektive medlemsförening även fortsättningsvis skulle stå sina egna programkostnader; ”Därför är det omöjligt att göra en gemensam budget för framförliggande verksamhetsår. - - - Förutsättningen är att platsen i digitalnätet upplåts utan kostnad i det lokala området.”⁴⁶¹ Då PWC:s bedömning blivit känd skickade respektive ordförande i Göteborg och Jönköping en i allt väsentligt likalydande skrivelse som kompletterande ansökningshandling till Radio- och TV-verket. Man föreslog att följande skulle vägas in vid verkets bedömning:⁴⁶²

- Digital-TV-kommitténs värdering av lokalt och regionalt programutbud.
- Regeringens bedömning av ” - - - lokala organisationers samhällsinsatser som en tillgång som inte kan värderas i pengar.”
- Att nätägaren måste ställa en gratis plats till förfogande i digital-TV-nät som når mer än 100 bostäder, dvs. samma regler som gäller för kabelnät-

⁴⁵⁸ Radio- och TV-verket, *Förslag till fördelning av tillstånd för digitala TV-sändningar*, Dnr 536/2001 m.fl. Bilaga 2, s. 4. Öppna Kanalen i Göteborg, arkivet.

⁴⁵⁹ Avtalet sändes över av Senda efter samråd med Radio- och TV-verket. Se brev från Senda/Ingela Melander, Avtal och *Tillägg till Avtal om viss samverkan inför beslut om sändningstillstånd*, undertecknat 2001-08-20 av Henric Grännö. Grännös arkiv. Samma handlingar tillsändes Öppna Kanalen i Göteborg och undertecknades 2001-08-22 av Gunnar Rydberg (ekonomiansvarig) och Johannes Moubis (driftschef för stationen). Öppna Kanalen i Göteborg, arkivet.

⁴⁶⁰ Öppna Kanalen i Göteborg, *Betr: Begäran från Radio- och TV-verket med datum 010815 om komplettering av vår ansökan avseende en skriftligen dokumenterad kapitaltäckningsgaranti*, daterad 2001-08-18, skrivelse ställd till Radio- och TV-verket, undertecknad av Johannes Moubis. Öppna Kanalen i Göteborg, arkivet.

⁴⁶¹ Radio- och TV-verket, *Begäran om komplettering*, 2001-08-09, Dnr. 471/2001. Jönköpings Lokal-TV Förening, ”Öppna Kanalen” Jönköping, *Kompletterande handling: Budget för de två första verksamhetsåren*. 2001-08-14. Grännös arkiv

⁴⁶² *Skrivelse Kompletterande handling till ansökan om digital-TV sändning: Finansiella förutsättningar*, 2001-08-23. Jönköpings skrivelse undertecknad av Henric Grännö, Göteborgs skrivelse undertecknad av David Novotny. Öppna Kanalen i Göteborg, arkivet.

innehavare idag och som gör det möjligt för lokala kabelsändarföretag som Jönköpings Lokal-TV Förening och Öppna Kanalen i Göteborg att sända.

Man var beredd på ett avslag men ämnar gå vidare med frågan via den officiella politiska vägen och planerar att bjuda in Anders Ljunggren till årsmötet våren 2002.⁴⁶³ Man inser också att lokala kabelsändarföretag måste bli mer aktiva i den mediepolitiska debatten, framför allt föra fram den möjlighet som Lokal-TV ger. Om inte de lokala kabelsändarföretagen får gratis tillträde till en kanal enligt den modell som gäller Kabel-TV-sändningar idag, så menar man att detta ger kommersiella aktörer fritt spelrum. De program som åsidosatts både i SVT:s och de kommersiella kanalernas utbud är lokala (gärna direktsända för att få den riktiga ”nerven”) respektive nordiska program och utbildningsprogram. Man har förvisso uppfattat saken så att möjligheten att sända i kabel kommer att finnas kvar men med den begränsning som det innebär att inte nå alla hushåll.⁴⁶⁴ I april månad 2002 skriver Riksrevisionsverket i sitt yttrande över Digital-TV-kommitténs slutbetänkande att utredningen inte duger som underlag för beslut och pekar på icke redovisat underlag för sitt ställningstagande, brister i presentation och analys av ekonomisk bärkraft och andra alternativ.⁴⁶⁵

I slutet av 1990-talet börjar man åter igen diskutera s.k. kanalblandning och samarbete med Ronald Blomqvist. Ronald Blomqvist anmäler under 1998 intresse för kommersiell sändningsverksamhet i samverkan med idéella föreningar i Lokal-TV-kanalen. Enligt besked som ordföranden fått från Radio- och TV-verket föreligger inga hinder. Då antalet sändningstimmar visserligen ökar, men medlemsföreningarnas engagemang minskar, så ser man detta ” - - - som en tillgång att få en utökad programverksamhet - - -”.⁴⁶⁶ Enligt förebild i Helsingborg skulle man ha olika idéella respektive kommersiella programblock.⁴⁶⁷ Om planerna går i lås skulle det ” - - - bli ett stort lyft för programutbudet i vår kanal.” Det ”kommersiella” innebär reklamfinansierade sändningar.⁴⁶⁸ På årsmötet den 19 mars 2001 beslöt man att inte skriva avtal med en reklamsändande kanal som *Blomqvist Produktion* utan myndighetens samtycke och remitterade frågan vidare till kommande styrelse.⁴⁶⁹ Man har fått muntligt besked från Radio- och TV-verket om att ett sådant samarbete skulle gå bra. Men Ronald Blomqvist måste själva fatta det avgörande beslutet och söka erforderliga tillstånd för sin del, innan man från Lokal-TV-föreningens sida går vidare med frågan.⁴⁷⁰

⁴⁶³ Jönköpings Lokal-TV Förening, styrelseprotokoll 2001-09-09, paragraf 33. VätterHems arkiv. Samtal med Lars-Åke Engblom.

⁴⁶⁴ Samtal med Lars-Åke Engblom.

⁴⁶⁵ Riksrevisionsverket, RRVs yttrande över Digital-TV-kommitténs slutbetänkande *Digital TV - Modernisering av marknätet* (SOU 2001:90), RRV:s dnr. 22-2001-1148. Pressmeddelande, 2002-04-02.

⁴⁶⁶ Jönköpings Lokal-TV-förening, verksamhetsberättelse 1998. Se också protokoll 1999-01-29, paragraf 42. Grännös arkiv.

⁴⁶⁷ Jönköpings Lokal-TV Förening, protokoll 2000-01-26, paragraf 33. Blomqvists arkiv.

⁴⁶⁸ Jönköpings Lokal-TV Förening, verksamhetsberättelse 1999, årsmötesprotokoll, 2000-03-13, verksamhetsberättelse 2000. Grännös arkiv.

⁴⁶⁹ Jönköpings Lokal-TV Förening, årsmötesprotokoll 2001-03-19, paragraf 14 A). Grännös arkiv.

⁴⁷⁰ Samtal med Henric Grännö.

Avslutande diskussion

Man kan inte tala om medier i Jönköping utan att ta upp den religiösa tradition som finns i trakten. När man ska skriva Jönköpings Lokal-TV Förenings historia är det därför befogat att inleda med några ord om den kvarvarande stora lokaltidningen *Jönköpings-Postens* successiva omvandling till en liberal och allmänborgerlig tidning omkring 1970, sprungen ur väckelserörelsen som den var vid sitt bildande 1865. Jönköping har alltid varit framträdande i radiosammanhang från rundradions tid på 1920-talet och framåt. Jönköping var ett aktivt distrikt för regionala radiosändningar. Jönköping ingick i försöksverksamheten för lokalradio 1973 och den första närradioutsändningen i landet skedde från Jönköping 1979. Det frikyrkliga engagemanget i den stad som brukat kallas *Smålands Jerusalem* är fortfarande stort vid en jämförelse. Frikyrkor med en evangeliserande tradition har ett intresse av att finna vägar för att kunna nå ut med sitt budskap. Historiskt har frikyrkorna ibland haft svårt för att göra sin stämma hörd i vanliga medier, även om detta inte varit fallet i Jönköping - åtminstone inte före 1970. Frikyrkorna i Jönköping har utnyttjat de möjligheter som närradion och Lokal-TV inneburit, som dessutom inföll i tiden efter Jönköpings-Postens omvandling till en sekulariserad tidning.

En lokaltidning med en tidigare religiös prägel

Jönköpings-Posten grundades 1865 som en lokaltidning och kom snart att stå *Alliansmissionen* (ursprungligen Missionsföreningen) och nykterhetsrörelsen nära, utan att bli ett direkt språkrör. Politiskt stödde tidningen Jönköpings läns valmansförening i nära trettio år, innan man började stödja folkpartiets politik 1934. Under en 20-årsperiod med start 1952 när bioannonserna började publiceras, genomgick tidningen en sekularisering med färre religiösa inslag, särskilt sådana som utgick från en kristen bekännelse och moral, till förmån för ett mera profant innehåll. Efter publiceringen av *hela* bioprogrammet 1952, inte bara filmer som tidningen kunde rekommendera såsom tidigare skett, skrev Alliansmissionens ordförande Enock H Skooglund i ett öppet brev till tidningen att förtroendet hos prenumeranterna ” - - - säkerligen stått i förbindelse med dess sovring av innehållet även i annonsavdelningen.”⁴⁷¹

Den tidiga väckelserörelsens genomslag både på befolkningen och lokaltidningen var unik i Jönköping.⁴⁷² Jönköpings-Posten höll sig tidigare med en omfattande bevakning av religiösa frågor på lokal, regional och riksnivå och är den tidning som varit mest sammankopplad med väckelserörelsernas historia i Småland. Jönköpings-Posten påstås till och med ha varit ” - - - en betydande orsak till frikyrklighetens utbredning och fortfarande stora numerär inom dess spridningsområde.”⁴⁷³ Tidningens ledning tog de kristna värderingarna och nykterheten på mycket stort allvar. Men företagsekonomiskt blev det allt svårare att låta de moraliska principerna styra innehåll och annonser i en

⁴⁷¹ Rydén 1989, s. 15.

⁴⁷² Nordström, s. 10.

⁴⁷³ Åberg 1998, s. 76-78, 94. För citat se s. 78. Göran Åberg uttalar sig i egenskap av docent i religionsvetenskap med kyrkolivet i Jönköpingsregionen som forskningsområde. Området omfattar kommunerna Jönköping, Habo, Vaggeryd och Mullsjö med 145 000 invånare och ca 80 frikyrkoförsamlingar.

allt mer världslig omgivning. Upplagan växte alltför långsamt och en breddning av innehållet i form av ett profant innehåll som också omfattade nöjen, bedömdes vara det som behövdes för att kunna hävda sig i konkurrensen med andra tidningar i Jönköping. 1934 ägnades 13,7 % av spaltutrymmet åt kristna ämnen mot bara 5,5 % 1970.

Den oberoende men ekumeniska inställningen hade främjats genom att undvika samfundsskiljande frågor och i slutet av 1960-talet började man avstå från att öppna ställning i den kristna rörelsens egna frågor. En ökad inrikes- och lokalpolitisk bevakning skedde på bekostnad av frågor som rörde rätt, moral och religion. Att vara troende kristen och gärna också ansluten till något samfund hade länge varit en merit vid anställning och nästan ett krav för de i ledande ställning på tidningen som för övrigt var ett gammalt familjeföretag. Med tiden kom allt fler medarbetare från en vidare krets, vilket utan tvekan anses ha spelat en roll för tidningens successiva omvandling till en närmast okonfessionell tidning. 1970 hade Jönköpings-Posten blivit pluralistisk tidning med en liberal och allmänborgerlig attityd utan kristna förtecken.⁴⁷⁴ 1997 hade Jönköpings-Posten ett sekulariserat innehåll och en rapportering från den kyrkliga sfären som inte var mer omfattande än annan rapportering. Jönköpings-Posten hade också blivit kvar som enda dagstidning på orten.⁴⁷⁵

Lokala radiosändningar i Jönköping

Fri etableringsrätt rådde i USA men radion hade använts för militära ändamål redan under första världskriget i Europa och hamnade senare utan undantag under någon form av statlig kontroll där. Täta politiska skiften, instabil ekonomi under 1920-talet och en allmän osäkerhet om vad radiomediet skulle föra med sig gjorde att radiofrågan aldrig blev föremål för ideologisk debatt i Sverige. Telegrafstyrelsen som förfogade över expertisen inom området, förordade en centralstyrd radio av tekniska och ekonomiska skäl, vilket bör förstås mot bakgrund av tidningsägarnas starka inflytande och deras rädsla för lokal konkurrens. Riksprogram infördes 1927 och radions uppgifter blev folkbildning och spridning av de större städernas kulturliv. Egna nyhetsändningar kom igång först 1956. Lokalt producerade program ansågs allmänt hålla låg kvalitet och vara av provinsiell karaktär och ingenting annat. Det gällde både program från Radiotjänsts filialer ute i landet och de nedan beskrivna radioklubbarnas program.⁴⁷⁶ Tekniska begränsningar som medförde trängsel i etern, gjorde det lättare att driva linjen om en centraliserad eller centralstyrd radio. Telegrafstyrelsens intresse för teknisk kontroll, tidningsägarnas rädsla för konkurrens sammanföll med det påbörjade folkhemmets behov av central styrning och kontroll, folkupplysning, utveckling av en nationell gemenskap.⁴⁷⁷

Gunnar Hallingberg har efter sin pensionering skrivit radions historia i Sverige i två delar. Intresset för (de kristna) folkrorelsernas och landsortens förmåga att hävda sina intressen inom först radion och sedan också televisionen går som en röd tråd genom

⁴⁷⁴ Rydén 1989, s. 151

⁴⁷⁵ Engblom.

⁴⁷⁶ Rahbek, kap. 2, s. 143, 167.

⁴⁷⁷ Rahbek, s. 119-128. Hallingberg har dragit samma slutsatser, se Hallingberg 1999, s. 41, 55, 160.

hans böcker. Han tar upp den tidiga rundradiorörelsen som hittills mest sägs ha bestått av ”glada amatörer” eller ”alla händiga pojkar”. I radions tidiga barndom fanns inte något programmonopol. Idéella radioklubbar hade bildats litet varstans i landet, i Jönköping 1924. Två år senare hade klubben i Jönköping 1000 medlemmar och åtminstone 150 aktiva eller på något sätt berörda. Radiotjänst inledde sin verksamhet 1925 och ett år senare aviserades tankarna om ett riksprogram och lokalstationerna kunde räkna med mindre självständighet. De lokala radiostationerna kunde visserligen fritt göra program och Jönköping utmärkte sig och inbjöds av Radiotjänst till samarbete vid årsskiftet 1926/27.⁴⁷⁸ Serien Björkeberga gård gick som radiodramatik en bit in på 1930-talet.⁴⁷⁹

Bygden mellan Vänern och Vättern hade ovanligt fina mottagningsförhållanden och antalet radiolicenser låg över genomsnittet. Bland de 23 privata stationerna, dvs. de ursprungliga radioklubbarna, sände 1930 Jönköping, Uppsala och Falun mest i riksprogrammet, vilket innebar 26-29 timmar under hela året. Rundradiorörelsen tynade bort i brist på uppgifter. Under 1930-talet övertogs de privata stationerna av Radiotjänst. I slutet av 1920-talet ingick Jönköping som en del av riksradians sändarnät och stationen finansierades av Telegrafverket. Utrymmet för lokala initiativ försvann.⁴⁸⁰

Radiotjänst fick monopol på sändningar 1935.⁴⁸¹ Under andra världskriget fick myndigheterna ett avgörande inflytande över radion och de kvarvarande lokala sändningarna förbjöds av säkerhetsskäl.⁴⁸² Rundradioutredningen (SOU 1935:10) hade rekommenderat riksprogram och mer tillfälliga lokalprogram och på 1950-talet byttes ordet ”provinsorganisation” ut mot ”distrikt” inom Radiotjänst. Jönköping förblev ett centrum för *regional radio* och hade flest programtimmar efter storstadsregionerna. Under 1930- och framför allt 1940-talet framkom kritik som ansågs befogad mot att landsbygden försummas i storstadsradion.⁴⁸³ Bland annat var de religiösa grupperna missnöjda för att de inte släpptes fram tillräckligt. I början av 1950-talet var distriktens medverkan i riksprogrammen inte större än den varit vid mitten av 1930-talet.⁴⁸⁴ Radiotjänsts styrelse beslutade 1959 om en kraftig utbyggnad av distriktsorganisationen. Ett riksdagsbeslut 1966 stipulerade en produktion av program ute i distrikten omfattande minst 40 %. Tio år senare visade det sig att man nått upp till 30 % och de två största distrikten (Göteborg och Malmö) svarade för mer än hälften av detta.⁴⁸⁵

Folkrörelserna inklusive väckelserörelsen hade haft både tidningar och förlag, men den tidiga *Pingströrelsen* uppfattades som okonventionell och därför inte riktigt ”passande” och var hänvisad till att bana sig sin egen väg. Trots de ekonomiska riskerna lyckades man i alla fall starta sin egen dagstidning *Dagen* 1945. Pingströrelsen

⁴⁷⁸ Hallingberg 1999, kap. 1, 2, s. 70, 77, 160.

⁴⁷⁹ Rahbek, s. 85. Se också Hallingberg 1999, s. 40.

⁴⁸⁰ Rahbek, s. 98, 123, 124. Hallingberg 1999, s. 41, 55, 85, 160, 172, 243, 433.

⁴⁸¹ Hallingberg 1999, s. 70, 77.

⁴⁸² Rahbek, s. 130-132.

⁴⁸³ Hallingberg 1999, s. 41-42, 64-65, 160-161, 423.

⁴⁸⁴ Rahbek, s. 150, 162.

⁴⁸⁵ Hallingberg 2000, s. 104-109.

hade funderat på egna radiosändningar under många år efter ha blivit bojkottade av Radiotjänst 1945 efter ett inslag om helbrägdagörelse som förekom i en utsänd gudstjänst från *Filadelfiakyrkan*. Pingströrelsen var först med att bryta mot det svenska radiomonopolet med sina egna sändningar från *Radio IBRA* 1955. Det kan tilläggas att frågan om utsändning från Frälsningsarméns helgelsemöten med hallelujarop och personliga vittnesbörd varit en styrelsefråga inom Radiotjänst redan på 1930-talet.⁴⁸⁶

Hallingberg pekar på hur antalet radiomottagare fördubblades jämfört med antalet tidningsprenumeranter runt om i världen och vilken ” - - - oerhörd omställning av världens informationsvägar - - - ” detta var. Från 1950-talet måste ett stort antal tidningar läggas ner, som fungerat som representanter för skilda idéer. Radion och senare televisionens uppdrag var inte att representera olika idéer och folkrörelser och dessa medier kunde än mindre bli språkrör för olika uppfattningar.⁴⁸⁷ Tryckfrihetsförordningens skrivning om etableringsfrihet omfattade inte Radion och senare inte heller televisionen p.g.a. de tekniska begränsningar som gjorde det omöjligt för alla att etablera sig som sändare eller utgivare. Men redan 1953 hade Televerket låtit förstå att det fanns outnyttjat sändningsutrymme och ny radioteknik på gång. Folkrörelserna hade börjat fundera över detta.⁴⁸⁸ 1960 års radioutredning, där Hallingberg satt med som expert och biträdande sekreterare⁴⁸⁹ kom med ett principiellt helt nytt och för folkrörelserna mycket intressant förslag:

Vi föreslår att de radio- och televisionskanaler, som Sveriges Radio inte kommer att ha behov av, tas i anspråk för en rundradioverksamhet av helt ny karaktär. Dess utmärkande drag är att ansvaret för vad som produceras och utsänds vilar på var och en av de många tänkbara tillståndsinnehavarna enskilt, att programinnehållet är speciellt snarare än allmänt, och att man i princip vänder sig till klart avgränsade eller definierade grupper.⁴⁹⁰

Tanken bakom förslaget var att skapa ett nytt forum för debatt på orter där lokala tidningar lagts ner. Presstödet infördes senare. Införandet av en andra TV-kanal och färg-TV skulle kosta mycket pengar och frågan om lokal- eller regionalradio fick skjutas på framtiden. Sändarnätets begränsningar innebar att endast Stockholm, Göteborg och Malmö i realiteten skulle få detta. Trots att statsmakterna inte anslagit några pengar så kunde Sveriges Radio successivt införa regionala radiosändningar tack vare kanalskiftet 1966 som innebar en permanentning av den tredje radiokanalen - P 3 - och mer programtid fanns härmed tillgängligt. Jönköpings län ingick i en försöksverksamhet med *lokalradio* 1973. Lokalradiopropositionen lades fram 1977. Den betonade lokalradions uppgift att fördjupa demokratin och ge utrymme för information i båda riktningarna mellan medborgare och beslutsfattare, särskilt med hänsyn tagen till eftersatta grupper. Dagspressens gamla oro för konkurrens som daterar sig ända från Radions in-

⁴⁸⁶ Hallingberg 2000, s. 34-36, 117-124.

⁴⁸⁷ Hallingberg 2000, s. 34-36, 188.

⁴⁸⁸ Hallingberg 1999, s. 70-77, Hallingberg 2000, s. 25, 117.

⁴⁸⁹ Hallingberg 2000, s. 478, fotnot 54.

⁴⁹⁰ Hallingberg 2000, s. 209. Citatet hämtat ur SOU 1965:20, s. 266.

förande hade aldrig kunnat beläggas och Lokalradion sågs som ett komplement till dagspressen.⁴⁹¹

Regeringsskiftet hade inneburit att Sverige fått ett ansvarigt folkpartistiskt statsråd med frikyrklig förankring - Jan-Erik Wikström - och i linje med den frisinnade traditionen, skriver Hallingberg, lanserade han begreppet *närradio* i radiopropositionen 1977.⁴⁹² Att frågan var partipolitiskt kontroversiell är omvittnat, liksom att det bland annat varit kyrkor och samfund som drivit på. 1978 kom förslag om närradio och föreningsradio. 1979 inleddes försökssändningar och 1982 antog riksdagen *Närradiolagen*. Närradion var tänkt som en informationskanal för t.ex. föreningar, kyrkor och samfund, utbildningsanstalter, som själva skulle producera program utan krav på saklighet och opartiskhet, avsedda för ett begränsat sändningsområde med en räckvidd på 5 kilometer. Reklam var förbjudet. Verksamheten blev permanent 1985. Religiösa organisationer hade länge en dryg fjärdedel av närradiotillstånden.⁴⁹³

Den första närradioutsändningen skedde den 24 april 1979 från *Södra Vätterbygdens Folkhögskola*, med Svenska Missionsförbundet som huvudman, där radioutbildning bedrevs och Gunnar Hallingberg var rektor. Pingstkyrkan sände det första programmet kl. 10.15 på förmiddagen.⁴⁹⁴ *Pingströrelsen* och *Frälsningsarmén* var de mest framträdande aktörerna i *Radio Vättern* 98 ½ och Henric Grännö från Frälsningsarmén var med från första början.⁴⁹⁵ Närradion lyckades till och med prestera ett kristet alternativ till Radio Jönköpings morgonblock. Lyssnarsiffrorna låg på omkring 10 %. Hallingberg skriver:

Närradion har haft sina viktigaste uppgifter i att ge rum för allt det som inte passar så bra för den breda normalvägen i svensk radio och i att knyta samman grupper av människor med likartade intressen.⁴⁹⁶

Jönköping – centrum för kyrkor och samfund

Jönköping anses kunna göra skäl för namnet *Smålands Jerusalem* med tanke på den aktivitet som finns inom kyrkor och samfund.⁴⁹⁷ Fri- och lågkyrkligheten i Sverige har länge varit koncentrerad till ett område runt Vättern och delar av Norrland. De fria samfunden har Vättern som centrum.⁴⁹⁸

Gudstjänstbesöken i Svenska kyrkan har halverats under andra hälften av 1900-talet.⁴⁹⁹ En undersökning av hur många som under ett veckoslut (fredag-söndag) hösten 1999

⁴⁹¹ Rahbek, kap. 6, 7.

⁴⁹² Hallingberg 2000, s. 109, 165, 211.

⁴⁹³ Hadenius och Weibull 1999, s. 176-178. Uppgiften avser perioden 1985-1998.

⁴⁹⁴ Hallingberg 2000, s. 208.

⁴⁹⁵ Hallingberg 2000, s. 213.

⁴⁹⁶ Hallingberg 2000, s. 219.

⁴⁹⁷ Rydén 1989, s. 49.

⁴⁹⁸ Gustafsson 2001, s. 186, 187, 201.

⁴⁹⁹ Pettersson, s. 249.

deltog i någon religiös verksamhet (kristen eller annan) visar att 6,2 % av befolkningen deltog i 11 600 gudstjänster eller samlingar.⁵⁰⁰ Hälften av dessa gick till Svenska kyrkan och en fjärdedel sökte sig till någon frikyrka. 2,4 % av landets befolkning är medlem i någon frikyrka. Om man sätter besökstal i relation till medlemstal blir besökskvoten i Svenska kyrkan 3 % och i frikyrkorna 86 %. Om man räknar med de besökande som inte var medlemmar i frikyrkorna så blir besökskvoten 42 %. Kulturerna inom Svenska kyrkan respektive frikyrkorna skiljer sig åt; i den frikyrkliga traditionen ligger stor uppslutning kring olika aktiviteter.⁵⁰¹

Antalet besök både i absoluta tal och relativt sett jämfört med befolkningen i sin helhet var i stort sett desamma en hösthelg 1997 jämfört med 1999; drygt 17 000 besök och 15,0 % respektive 15,3 % i Jönköping. Pingströrelsen fick 47,5 %, Svenska Alliansmissionen 18,4 %, Svenska Missionsförbundet 14,3 % och Frälsningsarmén 3,6 % av det totala antalet gudstjänstbesök hos de fria samfundet 1997.

Om vi tittar på de mest besökta kyrkorna i Jönköping och räknar in samtliga, dvs. även icke kristna, kyrkor och samfund så hamnar Pingströrelsen först och därefter följt av Svenska Kyrkan, Svenska Alliansmissionen, och Svenska Missionsförbundet både 1997 respektive 1999. Frälsningsarmén kom på åttonde plats 1997 och sjunde plats 1999. De muslimska församlingarna kom på sjätte plats 1997 och åttonde plats 1999.⁵⁰²

Just antalet kyrkor och samfund och möjligheten till kyrkligt deltagande spelar en avgörande roll för omfattningen av det kyrkliga livet.

Oavsett om man utgår från graden av pluralism i gudstjänstutbudet eller från graden av pluralism i gudstjänstdeltagandet är den relativa andelen av gudstjänstbesök störst i de kommuner som har den högsta graden av pluralism. Tendensen kvarstår efter kontroll för kommunernas varierande socio-ekonomiska och kyrkogeografiska struktur. Där möjligheterna till ett varierat gudstjänstdeltagande är störst är också den genomsnittliga besöksfrekvensen högst. De skillnader som framkommer härvidlag är statistiskt säkerställda ($p < 0,001$). Det gäller oavsett om man analyserar samtliga kyrkor och samfund, eller enbart de som tillhör den kristna sfären.⁵⁰³

Lokal-TV – en fortsättning på traditionen

Det var i detta fält med sin historia och sina spänningar som Jönköpings Lokal-TV Förening bildades. Jönköpings-Posten blev först 1970 en liberal tidning utan markerad kristen profil och med mindre omfattande kyrklig rapportering. Intresset för att göra radioprogram hade gamla historiska rötter som kan dateras ända från 1920-talet. Jönköping var med i försök med både lokalradio 1973 och närradio 1979. Väckelserörelsen har varit stark och den har gamla anor. Det finns ett positivt samband mellan mångfal-

⁵⁰⁰ Skog.

⁵⁰¹ Halvardson, s. 105-107, 135.

⁵⁰² Åberg 1997, Tabell 4, 8. Se också Skog (red.), Bilaga 3, Tabell 5 (s. 307).

⁵⁰³ Pettersson i Skog red., s. 268.

den av kyrkor och kyrklig aktivitet. Det faller sig naturligt att ta steget till att försöka sig på ett nytt medium som ger utrymme att själv utforma presentationsform och programinnehåll. I Jönköping blev Pingströrelsen stark inom närradion och Frälsningsarmén senare inom Lokal-TV.

Försöksverksamheten som ägde rum mellan den 20 november och 13 december 1984 och 5 mars och 29 mars 1985, ingick i det av Sveriges Television sanktionerade försöket med Lokal-TV på närmare 30 orter i landet innan Kabelnämnden övertog ansvaret för att reglera Lokal-TV-sändningar i enlighet med den nya Kabellagstiftningen den 1 januari 1986.⁵⁰⁴ Under försöksverksamheten förekom intensiva sändningar flera gånger i veckan på fem av de närmare trettio sändningsorterna. Jönköping var en av dessa orter.⁵⁰⁵ Jönköpings Lokal-TV Förening är idag en av de äldsta Lokal-TV-kanalerna i landet med det första sändningstillståndet beviljat från den 4 december 1987. De andra kvarvarande stationerna från den här tiden är Stiftelsen Uppsala Lokal-TV med sändningstillstånd beviljat från den 9 december 1986, Föreningen Öppna Kanalen Skövde respektive Helsingborg Vision, båda med tillstånd beviljat från den 25 september 1987.⁵⁰⁶

Televerket hade ett tekniskt försprång i och med den verksamhet man redan var ansvarig för, och man blev också ledande vid utbyggnaden av kabelnät i Sverige. I slutet av 1980-talet var man dominerande på marknaden även om andra kabel-TV-distributörer fanns.⁵⁰⁷ Televerkets intresse rörde mest satellit-tv, men man engagerade sig framför allt under initialskedet i bildandet av Lokal-TV-kanaler på många orter. I de fall där tunga aktörer såsom kommuner, landsting med flera dragit sig ur hjälpte Televerket till så att andra intresserade aktörer med mindre resurser fick en chans.⁵⁰⁸

I början av 1980-talet började avregleringen av telemarknaden och i slutet av decenniet var den svenska telemarknaden i stort sett fri. På förslag från Televerket självt ombildades man från affärsverk till aktiebolag - Telia AB - den 1 januari 1993.⁵⁰⁹ Statsmakterna hade traditionellt ställt krav på "god ekonomisk avkastning" och att Televerket tog "sociala och regionala hänsyn". Just det sistnämnda hade aldrig preciserats och lett till stor osäkerhet om innebörden och hur långt ansvaret egentligen sträckte sig, hos både Televerket och allmänheten.⁵¹⁰ Möjligen kan man tolka Televerkets agerande och tillmötesgående i många fall vid utvecklingen av Lokal-TV-kanaler mot bakgrund av detta. I Jönköping var Esko Olsson ny teledirektör hade ansvar för att utveckla området såväl tekniskt som ekonomiskt. Han ville sätta Jönköping på kartan. Televerket var initiativtagare till Lokal-TV i Jönköping och det affärsmässiga i initiativet har betonats,

⁵⁰⁴ SVT Fakta (1984), *Försök med Kabel-tv i Sverige*, Christianson, s. 1-5, Forsting och Christianson, s. 1-2.

⁵⁰⁵ Christianson, s. 6.

⁵⁰⁶ Förteckning över samtliga lokala kabelsändarföretag med uppgift om datum för första sändningstillståndet från Birgitta Ivarson, Radio- och TV-verket, daterat 2001-09-25. Ett brev med fem frågor angående religiösa sändningar sändes ut i december 2001 till samtliga lokala kabelsändarföretag i Sverige. Brevet till Helsingborg Vision returnerades "Åter avsändaren".

⁵⁰⁷ Christianson, s. 12, Tahvanainen, s. 84.

⁵⁰⁸ Christianson, s. 12, Forsting och Christianson, s. 4.

⁵⁰⁹ Tahvanainen, s. 80, 87-89.

⁵¹⁰ Riksrevisionsverket, s. 9, 32.

men också viljan att ”ta idéella hänsyn”, vilket man också gjort genom att vara allmänt behjälplig i början, när man ställde upp ekonomiskt när förutsättningarna för finansiering av projektet hastigt förändrades, förskottat utrustning till *Södra Vätterbygdens Folkhögskola*, anslutit *Frälsningsarmén* utan kostnad till kabelnätet.

Erfarenheterna av försöksverksamheten på många orter runt om i landet, visade på höga produktionskostnader vare sig man valde ett billigt eller mer avancerat och därmed dyrare alternativ.

Det är därför svårt att tänka sig att lokal tv-produktion kan komma att få sådana proportioner att den får mer än en marginell effekt för den enskilde tittaren.⁵¹¹

Bristen på ekonomiska resurser för att göra Lokal-TV har varit ett konstant problem under alla år.⁵¹² Kommunerna avvaktade ett beslut om etersänd Lokal-TV som skulle nå alla och underlätta ett kommunalt engagemang.⁵¹³ Anslutningen till kabelnäten får man stå för själv, innan man kan ta den fria kanalen i anspråk efter det att man blivit förordnad som lokal kabelsändare av Radio- och TV-verket (tidigare Kabelnämnden).⁵¹⁴ 1993 avskaffades möjligheten att söka bidrag till programproduktion när kabelsändarföretag fick rätt att sända reklam (dock inte *lokala* kabelsändarföretag).⁵¹⁵ Såsom framgår av den här framställningen avslogs Göteborgs och Jönköpings ansökan om att få sända i det digitala marknätet på ekonomiska grunder. Det förslag om att en gratis kanal för föreningslivet skulle ställas till förfogande under samma villkor som idag gäller för att sända i kabelnäten, som föreningarna i både Göteborg och Jönköping förde fram, klingade ohört när tillstånd skulle fördelas. Radio- och TV-verket anordnade på Kulturdepartementets uppdrag en hearing om dessa frågor våren 2002.⁵¹⁶

När man ska försöka förklara hur en verksamhet, särskilt i motvind, ändå lyckas etablera sig och bli kvar, finner man ofta ett stort engagemang hos några individer, s.k. *eldsjälar*. Det är ofta *kombinationen* av personer och en organisation med ett uppdrag eller ett problem att lösa, som blir avgörande för resultatet. Både en av de ursprungliga initiativtagarna, dåvarande rektorn vid *Södra Vätterbygdens Folkhögskola* Gunnar Hallingberg och Henric Grännö, många år aktiv inom *Intresseföreningen Frälsningsarméns Närradio*, idag ordförande i Jönköpings Lokal-TV Förening och den som i mångt och mycket burit upp verksamheten genom åren, har sin religiösa förankring inom *Svenska Missionsförbundet* respektive *Frälsningsarmén*. Båda har ett ursprungligt intresse för radio och närradio som senare utsträcktes till att gälla Lokal-TV även om betoningen kanske skiljer sig mellan Hallingbergs teoretiska och Grännös mer tekniska inriktning. Hallingbergs intresse för folkrörelser och landsorts-

⁵¹¹ Christianson, s. 9.

⁵¹² Kleberg 1989, s. 108 -109, Radio- och TV-verket, s. 54.

⁵¹³ Askelöf, s. 157.

⁵¹⁴ SOU 1994:105, s. 151-152, 343.

⁵¹⁵ Radio- och TV-verket, s. 3.

⁵¹⁶ Kulturdepartementet, *Uppdrag till Radio- och TV-verket att genomföra en hearing om lokal TV*, Regeringsbeslut, Ku 2002/253/Me. Se också Radio- och TV-verket, *Bakgrundsmaterial och redovisning av lokal-TV hearingen*, Stockholm 2002.

perspektivet, Grännös intresse för att utveckla och modernisera Frälsningsarméns former för att sprida sitt budskap till människor, har fört båda till positioner där de haft att beakta många andras intressen förutom sina egna organisationers. Hallingberg hade som rektor ansvar för att bygga upp en attraktiv journalistutbildning i konkurrens med Journalisthögskolorna i landet. Han hade (medie)blick för föreningslivets och församlingarnas behov av att nå ut med sitt budskap. Grännö fanns i medievärlden då han arbetade på lokaltidningen och tillhörde en frikyrka med en stark evangeliserande tradition.

Sven Hallervik hade som VD ansvar för det kommunala bostadsbolaget *VätterHem* med områden från miljonprogrammet. Han hade fått klä skott för alla tomma outhyrda lägenheter och kommunens hyresförluster och var därför inte främmande för nya och okonventionella grepp för att göra vissa bostadsområden attraktiva för hyresgästerna. Han uppfattade televerksdirektören Esko Olsson som handlingskraftig och insåg möjligheten att kunna erbjuda en ny och spännande förmån för hyresgästerna. I Ronald Blomqvist på dåvarande reklamfirman *Dialog* fann han en person som snabbt kunde börja producera *VätterHems* egna program med hyresgästinformation och Torsdagsmagasinet. På *VätterHem* fanns också Gotthard Andersson med ansvar för programinnehåll. Ronald Blomqvists intresse och fallenhet för det lokala TV-mediet var så stort att han fick möjlighet att både starta egen firma för ändamålet - *Blomqvist Produktion* - och med erfarenheterna av Jönköpings Lokal-TV Förening i bagaget senare förvärva rättigheterna till TV4:s lokala fönster för Jönköping och Borås. Sven Hallervik och Gotthard Andersson var ordförande respektive sekreterare i Jönköpings Lokal-TV Förening från start fram tills de gick i pension. Ronald Blomqvist valde när han fick chansen att arbeta med TV4. Eventuellt kommer han att återuppta ett samarbete med Jönköpings Lokal-TV Förening sedan TV4 tagit över från Blomqvist och andra som samarbetat med TV4:s lokala stationer på olika orter i landet.⁵¹⁷

Värt att nämna är också att inte mindre än tre personer, Gunnar Hallingberg, Sven Hallervik och Pelle Svensson som kom till senare, hade stött på denna form av Lokal-TV vid besök i USA. Pelle Svensson hade också varit i London och sett prov på vad ungdomar kunde åstadkomma med video. Alla såg möjligheterna som öppnade sig; en avreglerad mediesektor som kunde tillfredsställa en liberal, ett nytt kommunikationsmedium som kunde locka människors nyfikenhet och kreativitet, ett nytt sätt för ungdomar att gestalta både sin verklighet och sina drömmar.

Att finna sin roll

Informationsteknologiutredningen tog 1981 upp behovet av ett snabbt, gärna dubbelriktat medium som gjorde det möjligt för ett mindre antal människor t.ex. 50-5000 personer, att kommunicera lokalt eller på stort avstånd, om det rörde sig om intressegrupper.⁵¹⁸ Redan på 1970-talet hade man börjat tala om lokala mediers roll för demokratin och att Lokal-TV i kabelnätet skulle kunna användas ” - - - för att gemensamgöra erfa-

⁵¹⁷ Samtal med Ronald Blomqvist.

⁵¹⁸ SOU 1981:45, s. 39-41.

renheter om hur det är.”⁵¹⁹ De första försöken visade på det nödvändiga i att Lokal-TV fann sin roll med egna programformer inom ”den lokalt-instrumentella nischen i mediasystemet.” Annars fanns det risk för att Lokal-TV enbart skulle utnyttjas som en informationskanal för etablerade intressen eller bli en dålig kopia av det som etablerade medier (lokalradion, lokalpressen men även Public Service) redan gjorde så mycket bättre. Föreningslivet skulle kunna ha en uppgift att fylla här.⁵²⁰

Har Jönköping funnit sin ”nisch”? Ja, det kan man nog säga. Man har lyckats skapa ”ett lokalt vardagsrum” med hjälp av kabelnätet, som omfattar två tredjedelar av kommunen. Tidigt gjordes uppvaktningar om etersändningar och idag har man ansökt om tillstånd, som avslagits med en ekonomisk motivering, för att sända i det digitala marknätet och härigenom nå alla hushåll. Inom Riksförbundet för Öppna Kanaler i Sverige där Jönköping är medlem talas om ”narrowcasting” eller målgruppsfokusering, dvs. olika målgruppers möjlighet att göra program och kommunicera med varandra genom TV-mediet.

Det är *det lokala anslaget* som är det framträdande vare sig man riktar sig till sina egna eller alla kommuninvånarna. Fredrik Blomqvist gjorde tidigt program som fångade upp ungdomar på stan i lördagsnatten. *VätterHems* numera nedlagda program *Torsdagsmagasinet* med en blandning av inslag med lokala artister, jubiléumsår, evenemang i staden, älgjakt och annat. Från *Södra Vätterbygdens Folkhögskola* sändes program med olika teman och lokala inslag. Många enstaka program har producerats och sänts. Kommunfullmäktige sänds sedan 1997. En valdebatt sändes inför senaste riksdagsvalet. Kanalen står till förfogande för angelägen information, t.ex. vid katastrofberedskap i kommunen.

Engagemang och ansvar har funnits hos nyckelpersonerna. Ekonomiskt var det möjligt då *VätterHem* innan man måste spara pengar, hade möjlighet att avsätta pengar till sådant här informationsarbete. *Södra Vätterbygdens Folkhögskola* måste bilda aktiebolag för att göra TV-produktioner och förutsättningarna att engagera sig idéellt blev då anorlunda. När det gäller *Frälsningsarmén* så ligger det nog mycket i vad någon sa, nämligen ”Dom har haft pengarna och dom har haft Grännö”. Henric Grännö har med sina mycket goda tekniska kunskaper med enkla medel byggt mycket av utrustningen, finansiering har skett genom medlemsavgifter till Frälsningsarméns intresseförening för närradio och TV, gåvor och försäljning av tjänster i form av inspelningar, programproduktion, sändning av program från egen studio.

Den lokala TV-kanalen används i *utbildningssammanhang* inom tre skolformer; grundskola, folkhögskola och högskola i Jönköping. På Råslätts medieverkstad vid *Stads-gårdsskolan* lärs de första grunderna ut, men även att förstå och genomskåda färdiga film- och videoproduktioner. Kanalen används i samband med videotävlingar för ungdomar. Utbildning i TV-mediet ges vid *Södra Vätterbygdens Folkhögskola* och *Högskolan*. Folkhögskolan sänder elevprogram och Högskolan ger studenterna möjlighet att pröva sina vingar inom Student-TV:s ramar.

⁵¹⁹ Lindblad, s. 182.

⁵²⁰ Weibull 1989, s. 134-135. Se också Lindblad, s. 151, Kleberg 1985, s. 51.

Idrott har alltid haft stort utrymme i *Jönköpings-Posten* sedan 1930-talet.⁵²¹ Och idrotten har alltid haft utrymme i programtablån i den lokala televisionen. Televerket bjöd mycket tidigt på en ödesmatch där hemmalaget HV71 spelade, man har försökt göra sporttrutor med lokala resultat, lokala tävlingar har sänts. En ansenlig mängd idrottsföreningar finns bland medlemmarna. Både förre ordföranden och inte minst nuvarande sekreteraren har en förankring inom idrottsrörelsen och detta återspeglas i kanalen.

De *kristna sändningarna* med i första hand Frälsningsarméns Onsdagsmagasin och gudstjänsten på söndagarna har varit ryggraden i verksamheten. Pionjärmissionen har sänt ett kristet magasinprogram av och till under flera år. Pingströrelsens årliga sammankomst, den s.k. Nyhemsveckan har filmats och sänts i flera separata program. Svenska kyrkan är ny sändare med ett varierat programutbud sedan ett par år tillbaka. Frälsningsarméns syfte har dels varit att *nå och hålla kontakt med sin egen krets* av människor, särskilt de som av någon anledning besöker Frälsningsarméns möten mera sällan, dels har man *ett evangeliserande syfte*. Syftet är likartat hos Svenska kyrkan.

Hösten 2001 fanns 29 Lokal-TV-kanaler, så kallade lokala kabelsändarföretag med förordnande beviljat av Radio- och TV-verket. Vilka som hade sändningar av religiöst slag framgår av följande tabell.⁵²²

⁵²¹ Rydén 1989, s. 127, Rydén 1993, s. 204.

⁵²² Uppgifterna kommer från en förfrågan per brev som författaren gjorde i början av december 2001 samt uppgifter per telefon, där skriftliga svar saknades, i mars 2002. På följande orter förekom inte denna typ av sändningar: Lund, Södertälje, Piteå, Berg, Luleå, Avesta. Svar eller kontakt har ej gått att få i Uddevalla, Sandviken, Gävle. Möjligen förekom inte aktivitet på följande orter eller kontakt gick inte att få: Norrköping, Norsjö, Botkyrka, Kristianstad. Brevet till Helsingborg returnerades "Åter avsändaren".

Religiösa sändningar hos lokala kabelsändarföretag i Sverige hösten 2001

	Sändande frikyrkor	Tidigare sändningar frikyrkor	Tidigare sändningar Sv. Kyrkan	Sändande Sv. kyrkan	Icke kristna
Stockholm	x	x	x	x	X
Göteborg	x	x	-	-	-
Malmö	x	x	x	-	-
Jönköping	x	x	x	x	-
Örebro	x	x	x	-	X
Sollentuna	-	x	x	x	-
Skövde	x	-	x	-	-
Järfälla	-	-	x	x	-
Eskilstuna	-	-	x	x	-
Sölvesborg	x	-	x	-	-
Uppsala	-	x	-	-	-
Skellefteå	-	-	x	-	-
Nacka	-	-	x	-	-
Västerås	x	-	-	-	-
Falun	-	x	-	-	-

Frikyrkor sände på åtta orter i landet. Omfattningen av dessa sändningar var störst i storstäderna. I Stockholm sände Centrumkyrkan, Citykyrkan, Filadelfia Full Gospel, Iglesia Mission, Arabiska Filadelfia, Hoppets Melodi, Bibelskolan Arken. I Göteborg sände Cymbal-TV, Finska pingstförsamlingen, Pionjärmissionen, Smyrnakyrkan, Scientologikyrkan, Arken Bibelcenter. I Malmö sände Pingstkyrkan, Restorations Ministry och Kristen Vision.

Frikyrkor sände tidigare i Falun och Sollentuna (Pingstkyrkan) och Uppsala (Filadelfia, Livets ord), men upphörde med sina sändningar. På de orter som hade frikyrkliga sändningar hösten 2001, hade sådana ofta funnits tidigare.

Svenska kyrkan hade sänt tidigare på elva orter och fortsatte att sända 2001 på fem av dessa orter.

Icke kristna kyrkor, samfund eller liknande sänder i Stockholm (Hare Krishna, Somalia Media, New Moon) och Örebro (muslimer).

Ovanstående visar att Jönköping och Örebro jämte storstäderna dominerade ifråga om kristna och i förekommande fall även icke kristna, men religiösa sändningar. Inga uppgifter finns om den *relativa* omfattningen av dessa sändningar. Föreliggande arbete visar att dessa sändningar alltid varit i majoritet i Jönköping.

För tiotalet år sedan konstaterades en kraftig minskning av antalet medlemmar i *Frälsningsarmén* i Jönköping även om man fortfarande var landets största kår.⁵²³ Kåren räknas fortfarande bland de största i landet. *Frälsningsarmén* har på central nivå skrivit många pressmeddelanden och även artiklar om bland annat sociala frågor. Man har en hemsida med några dagsaktuella frågor som man vill uppmärksamma varje vecka. Man var tidigt ute när närradion kom, men Jönköping är det enda exemplet inom Lokal-TV. Man har fått erbjudande om att sända i *Öppna Kanalen* i Stockholm och har därför planer på detta.⁵²⁴ Trots att man långt ifrån är den största och mest dominerande bland Jönköpings kyrkor och samfund, är *Frälsningsarmén* i Jönköping ett exempel på hur vilja och intresse i kombination med en unik kompetens kan leda till den position och det ansvar som man idag onekligen har.

Både Svenska kyrkan och frikyrkorna har alltid bevakat rätten att sända gudstjänster i radio och TV. Siffror från 1999 visar att två tredjedelar av svenska folket vill ha gudstjänster i SVT varje vecka och tre av fyra kan tänka sig andra religioner även om meningarna går isär om de kristna programmen ska vara i majoritet eller om alla religioner ska få samma utrymme.⁵²⁵ Vid ett undersökningstillfälle hösten 1999 visade det sig att 7,3 % uppgivit att man antingen tittat på en gudstjänst eller andakt i TV eller lyssnat på en sådan radio. En knapp procent hade *både* närvarit vid en lokal gudstjänst eller andakt *och* tagit del av en sådan i radio och/eller TV. Enligt samma undersökning hade 5,6 % bevistat en lokal gudstjänst eller andakt. Det rör sig alltså om i huvudsak *olika* personer som tar del av religion i medierna och i kyrkor och samfund.⁵²⁶

Modern receptionsforskning visar att publiken "läser" eller tolkar t.ex. televisionens program på olika sätt.⁵²⁷ Individuella skapar sin egen förståelse i en ömsesidig dialog mellan yttre stimuli, t.ex. ett TV-program och tidigare erfarenheter som i sin tur bestäms av individens eget jag ("I") och internaliserade sociala konventioner ("me"). Det har visat sig att vissa tolkningar är tämligen förutbestämda, medan andra inte är det. Vad receptionsforskningen inte riktigt kunnat förklara är *variationen* av tolkning av i det här fallet religiösa TV-program.⁵²⁸ Individuell förståelse kan relateras till kulturell kontext, medieerfarenhet och individens delaktighet i ett meningsskapande kollektiv. *Hur* TV-mediet påverkar tolkningen av en medieanpassad TV-gudstjänst respektive en direktsänd gudstjänst i TV för vana respektive ovana gudstjänstbesökare har bedömts vara en fråga av stort forskningsintresse.⁵²⁹

⁵²³ Åberg 1993, s. 229.

⁵²⁴ Telefonsamtal med Anders Östman, informationschef på Informationsenheten, *Frälsningsarmén*, Stockholm.

⁵²⁵ Undersökningen har gjorts av Alf Linderman, då verksam som forskare vid Teologiska institutionen, Uppsala universitet. Undersökningen gjordes efter en TV-sänd gudstjänst från Livets ord, men har inte publicerats ännu. Linderman har hänvisat till Kristina Linds artikel i *Kyrkans Tidning* vid telefonsamtal med författaren.

⁵²⁶ Linderman 2001, s. 220-221.

⁵²⁷ Linderman 2000, s. 144. Olika exempel på receptionsforskning presenteras närmare i fotnot 23.

⁵²⁸ Linderman 1996, s. 189-194.

⁵²⁹ Thorleif Pettersson och Alf Linderman, *Relivision - Religiös förändring och moderna massmedier i internationellt perspektiv*, Teologiska institutionen, Uppsala universitet, Beviljad ansökan om forskningsanslag, Humanistisk-Samhällsvetenskapliga Forskningsrådet, Dnr. F 636/95, s. 9, 10.

Frälsningsarmén i Jönköping riktar sig dels till sina medlemmar, dels till allmänheten. Allmänheten kan före gudstjänsten ringa in och tala om det som känns svårt i livet, vilket kan resultera i förbön i samband med gudstjänsten. Man vill också på ett lättillgängligt sätt nå människor med det kristna budskapet, som man menar bör gå fram bra genom TV-mediet hemma hos TV-tittarna. *Svenska kyrkan* vill visa på bredden i sin verksamhet, men har också som sin "absoluta målsättning" att nå nya grupper på det här sättet.

1997 publicerade Jönköpings-Posten artikelserien "Brytningstider" som tog upp historia, nuläge och framtidsutsikter för frikyrkan som inte hade samma auktoritet jämfört med förr. Artikelserien fick ett stort gensvar i form av insändare och debattinlägg, offentliga debatter i kyrkorna och interna diskussioner i kyrkorna. Ett offentligt samtal fördes också i närradion och Lokal-TV. Initiativet visade på ett behov av *ett lokalt offentligt rum* i en för många i staden mycket angelägen fråga.⁵³⁰ Men den tidigare redovisade forskningen visar på det något problematiska i förhoppningarna om väckelse och evangelisation. Det blir allt svårare för de kristna rörelserna att i dagens pluralistiska men också sekulariserade samhälle göra anspråk på "den enda vägen" eller "meta-berättelsen" om hur universum är.⁵³¹ Redan på 1980-talet märkte man en tendens hos tittarna att se på i alla fall de religiösa sång- och musikprogrammen som en form av underhållning.⁵³² Alf Linderman som forskat om religion och television vid Teologiska institutionen, Uppsala universitet, har reflekterat över detta:

Genom religionens och de religiösa perspektiven och symbolernas exponering på den mediala marknaden ges den enskilde individen möjlighet att skapa sin egen religiösa väv, sitt eget sammansatta tolkningsmönster för vardagens kaotiska flöde av händelser och upplevelser. - - - Samtidigt är kanske de förändringar som faktiskt pågår inom religionens område mer dramatiska eftersom religionens väsen som vi känner det genom historien har varit just att utgöra ett tolkningsmönster som delats och upprätthållits i den lokala gemenskapen. Om det därför finns en förskjutning från kyrkbänk till TV-soffa när det gäller var människor formar sin egen religiösa metaberättelse, så är det en mycket intressant förändring vars konsekvenser på längre sikt är svåra att helt överblicka i dag.⁵³³

Det har funnits en *pragmatisk inställning* som resulterat i att Jönköpings Lokal-TV Förening framför allt haft en mer *samordnande* och *sammanhållande funktion* och en mindre offensiv. Men det finns viktiga undantag. I den tidiga begynnelsen var man på Södra Vätterbygdens Folkhögskola, senare också i Mediecentrum, offensiv och drivande i frågor som rörde närradio och Lokal-TV. Man deltog i en riksomfattande aktion och sände reklam i Lokal-TV med syftet att uppmärksamma reklamförbudets ekonomiska konsekvenser 1991. Att kunna nå alla kommuninvånarna har alltid varit en

⁵³⁰ Åberg 1998.

⁵³¹ Linderman 2000, s. 148-149.

⁵³² Larsson, s. 223. Larsson hänvisar till Thorleif Petterssons, *Religion som underhållning. Om tittarnas användning av TV:s religiösa sång- och musikprogram*, (Forskningsrapport 1985:5, Religionssociologiska institutet, Stockholm 1986.

⁵³³ Linderman 2001, s. 240.

viktig principiell fråga som resulterat i tidigare ansökningar om att få sända etersänd Lokal-TV. När det stod klart att marksänd Digital-TV skulle införas i Sverige erbjöd man sig att bli försöksort. När man hösten 2001 fått veta att man inte skulle komma ifråga för tillstånd att sända Digital-TV, agerade man tillsammans med Öppna Kanalen i Göteborg för att samma regler om en gratis kanal skulle gälla för marksänd Digital-TV som för Kabel-TV.

Det förefaller vara svårt att nå *tittarna*, i alla fall på bred front. En undersökning 1990 visar att litet drygt hälften inte tittar alls, en fjärdedel tittar regelbundet bland de som har tillgång till den lokala kanalen. Det man vill se är nyheter, underhållning och sport, vilket överensstämmer väl med den typ av program som man ser på andra kanaler.⁵³⁴ En annan undersökning från 1997 visade att 28 % under en tvåveckorsperiod tittat någon gång. Bland dessa hade 15 % hade tittat på Frälsningsarméns program och 11 % hade tittat på lokal ishockey (HV:s juniorlag). Pionjärmissionen, Högskolans student-TV och andra program från Högskolan i Jönköping hade tittarsiffror på mellan 6 och 8 %.⁵³⁵ En undersökning år 2000 senare visar att tre av fyra bland de som har tillgång till kanalen sällan eller aldrig tittar på den. 4 % tittar mycket ofta eller ofta och ytterligare 7 % tittar ibland. Knappt var fjärde kommuninvånare kände till att kommunfullmäktiges sammanträden sändes i närradion och/eller Lokal-TV, men majoriteten bland dessa tycker det är ett mycket bra initiativ.⁵³⁶

Om man litet mer *kritiskt blickar tillbaka* i backspegeln är det två saker som några styrelseledamöter och gamla aktivister tagit upp. Det ena är att föreningen först och främst har en samordnande och sammanhållande funktion för de olika medlemsorganisationerna, som innebär att man söker sändningstillstånd hos Radio- och TV-verket vart tredje år, löser vissa gemensamma tekniska frågor, lägger programtablå och undviker därmed programkollisioner. Orsaken till att det blivit så menar man hänger ihop med avsaknaden av en egen studio, vilket i sin tur förklaras med att det är dyrt och komplicerat för en sådan här liten förening att bygga och driva en studio. Man måste också ha en lokal att bygga studion i och personal att sköta den. Man har velat undvika att göra sig beroende av personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. När föreningen bildades fanns studio på Högskolan och Folkhögskolan. Bostadsbolaget VätterHem investerade i en egen studio för sitt program- och informationsarbete. Hos Frälsningsarmén fanns teknisk kompetens och vilja att bygga egen studio. Den gången tyckte man det var onödigt att också föreningen skulle bygga en egen studio.

⁵³⁴ Joakim Walltegen, *Lokal TV – kan de va nåt?*, En undersökning om Lokal TV i Jönköping. Informationslinjen, Södra Vätterbygdens Folkhögskola, läsåret 1989/1990, s. 5, 9. *VätterHems* arkiv. Enkäten sändes ut till 300 hushåll som var kabel-TV abonnenter hos Televerket och således hade tillgång till kanalen, svarsfrekvens 51 %.

⁵³⁵ Erika Almroth, Anna Kronander, Anna Sahlin, *Vad invånarna i Jönköpings kommun vet och inte vet om Jönköpings kommunalpolitiker*, Uppsats, Medie- och kommunikationsvetenskap, Högskolan i Jönköping, s. 5, 6. Under en tvåveckorsperiod tillfrågades 160 personer på olika platser i Jönköping. 57 % bland dessa hade Kabel-TV hemma.

⁵³⁶ Nordiska Undersökningsgruppen, Box 3292, 550 03 Jönköping, *Jönköpings kommun – Uppmärksamhetsmätning av utsändningarna av kommunfullmäktiges sammanträden*, Februari 2000, s. 5, 6, 12. 750 hushåll valdes ut för telefonintervju, svarsfrekvens 72 %. 45 % av de svarande hade tillgång till Lokal-TV.

Idag tycker åtminstone några att en egen studio väsentligt hade underlättat att ge föreningen stadga och profil. Hade man haft en egen studio så kunde man försökt bygga upp en *gemensam* kompetens som allmänheten kunnat ta del av. Man kunde ha satsat på olika projekt för att rekrytera medlemmar och göra program. Som det nu är måste man som potentiell sändare av program först gå med i Jönköpings Lokal-TV Förening. Därefter måste man välja vilken medlemsförening man vill ta kontakt med för att kunna sända sitt egenproducerade program från denna medlemsförenings studio. Behöver man hjälp med att spela in programmet, så får man ta upp det. Priset och kanske också formerna för hjälp och samarbete varierar mellan de olika medlemsföreningar som erbjuder sådana tjänster. Några menar idag att det hade varit bättre om Jönköpings Lokal-TV Förening stått för detta själv.

Det utåtriktade rekryteringsarbetet av nya medlemmar består nu mest i att olika styrelseledamöter är aktiva inom sina sfärer; kyrkor och samfund, idrotten, utbildningsväsendet, Föreningen Norden. Och här kommer vi in på den andra kritiken som framförts, nämligen ”att det är för mycket religiöst”, vilket möjligen kan avhålla andra från att söka sig till föreningen. Närradioföreningen i Jönköping - *Radio Vätternvåg 98 1/2* - fick på sin tid också en markerad frikyrkoprofil. Detta gjorde att andra organisationer den gången drog sig undan.⁵³⁷ Ett övervägande religiöst utbud kan försvåra för en Lokal-TV-kanal att etablera sig och nå en större publik.⁵³⁸ Föreliggande arbete handlar bara om Jönköpings Lokal-TV Förening och de starkaste och mest aktiva medlemsorganisationerna i denna förening. Det går därför inte att uttala sig om vilka som därutöver kanske också varit intresserade.

Ordförande Henric Grännö är mycket medveten om att man ska bereda plats för alla åsiktsriktningar och intressen och det finns ingenting i den här undersökningen som tyder på att man inte skulle göra det. Kanalen står naturligtvis öppen för alla trosriktningar och skulle någon dra sig för att sända från Frälsningsarméns studio, finns alltid möjligheten att få sitt program sänt från Henric Grännös egen privata studio. Han önskar att mycket av allt det som händer i Jönköping dokumenterades för en större publik. Men det *är* svårt att bedriva utåtriktat arbete förutom det som sker i de kretsar där man redan har kontakter. Han upplever den *teknikrädsla* som finns som det *allra* största problemet, trots att det idag finns nätta och lätthanterliga digitalkameror. Men det är svårt att övertyga människor att *investera* i en sådan kamera och börja filma. Tidigare var kameror mycket dyra. Behöver man få hjälp att göra ett program så kan den hjälpen vara mer eller mindre omfattande. Redigering av bandat material tar längre tid och kostar mer än inspelning på band som sänds i oavkortat skick. Många gånger finns viljan men inte pengarna hos de som ändå är intresserade.

⁵³⁷ Hallingberg 2000, s. 217.

⁵³⁸ Hedman, s. 43, 47, 123. Hedman åberopar försöket i Annedal i Göteborg 1981 som sände nästan enbart religiöst material.

Käll- och litteraturförteckning

Hösten 2001 skedde intervjuer vid ett eller flera sammanträffanden samt uppföljnings-samtal per telefon med följande personer aktiva idag eller tidigare i Lokal-TV-sändningar i Jönköping: Gotthard Andersson, Christer Ask, Ronald Blomqvist, Fredrik Blomqvist, Lars-Åke Engblom, Tomas Flood, Henric Grännö, Sven Hallervik, Gunnar Hallingberg, Lars Hartvigson, Perolof Kallings, Sivert Kaverén, Esko Olsson, Ralph Spetz, Pelle Svensson, Thomas Tegnér.

Telefonsamtal med Monica Kvarnstrand Anderson, informatör, Svenska Kyrkan i Jönköping. Hösten 2001.

Telefonsamtal med Alf Linderman, föreståndare för Sigtunastiftelsen, (tidigare forskare vid Teologiska institutionen, Uppsala universitet). Hösten 2001.

Telefonsamtal med Harriet Wennborg, Informationsavdelningen, Kyrkans Hus, Uppsala. Januari 2002

Telefonsamtal med Anders Östman, Informationsenheten, Frälsningsarmén, Stockholm. Januari 2002.

Brev till författaren från Konsumentverket, Dnr. 2001/004408-40.

Kulturdepartementet, *Uppdrag till Radio- och TV-verket att genomföra en hearing om lokal TV*, Regeringsbeslut, KU2002/253/Me.

Registerutdrag från Justitiekanslern, daterat 2001-10-30.

Radio- och TV-verket/Birgitta Ivarsson, Förteckning över samtliga lokala kabelsändarföretag i Sverige, daterat 2001-10-04.

Ansökan om förordnande som lokalt kabelsändarföretag i Jönköpings kommun, daterat 2001-10-11, Beslut, Dnr. 534/01. Kopia från Radio- och TV-verket.

Statens Ljud- och Bildarkiv/Förvärvsenheten, statistik/KABE Databas.

Internet

[Http://www.openchannel.se/jonkoping/index.htm](http://www.openchannel.se/jonkoping/index.htm) (utskriftsdatum 2000-06-05)

[Http://www.openchannel.se](http://www.openchannel.se)

Otryckta källorStadsarkivet i Jönköping

Televerkets huvudkontor, *Kabel-TV i Televerkets regi*, Rapport 1981-11-13, Rev.
 1982-02-12
 Kallelser (Televerket)
 Korrespondens
 Pressmeddelande (Hallpressen)
 Protokoll
 Protokollsutdrag
 Redovisningar (Televerket)
 Skrivelser
 Tidningsartiklar (urklipp)

Jönköpings Läns Landstings kansli

Ansökan
 Kallelser
 Korrespondens
 Protokollsutdrag
 Rapporter/redovisningar
 Yttranden

Högskolans arkiv (Sivert Kaverén)

Ansökan
 Brev
 Förslag till stadgar
 Kallelse
 Material från mediedagarna 18-22 maj 1987
 Pressmeddelande
 Rapporter

Almroth, Erika, Kronander, Anna, Sahlin, Anna, *Vad invånarna i Jönköpings kommun vet och inte vet om Jönköpings kommunalpolitiker*, Uppsats i Medie- och kommunikationsvetenskap, mars 1997.

Södra Vätterbygdens Folkhögskolas arkiv

Arbetsutskottets protokoll
 Budget- och investeringsplan
 Rapporter/redovisningar
 Styrelseprotokoll

VätterHems arkiv

Avtal
Brev
Protokoll
Tidningsurklipp
Verksamhetsberättelser

Walltegen, Joakim, *Lokal TV – kan de va nåt? En undersökning om Lokal TV i Jönköping*. Informationslinjen, Södra Vätterbygdens Folkhögskola, läsåret 1989-90.

Råslätts Medieverkstads arkiv

Ansökan
Avtal
Beslutsmeddelande
Dokumentation
Protokoll

Frälsningsarméns arkiv (Intresseföreningen FA Närradio)

Inbjudan
Skrivelser
Protokoll
Årsrapporter

Henric Grännös arkiv

Ansökan
Avtal
Brev
E-post
Faxmeddelande
Informationsblad
Meddelande
Medlemsförteckning
Minnesanteckningar
Pressmeddelande
Protokoll
Rapport/redovisning
Stadgar
Verksamhetsberättelser

Öppna Kanalen i Göteborg, arkivet

Handlingar rörande ansökan om Digital-TV-tillstånd

Gunnar Hallingbergs arkiv

Intern PM

Ronald Blomqvists arkiv

Protokoll

Tryckta källor

Christianson, Anders (1985), *Kabel-TV i Sverige våren 1985*. Nr. 13 – 1985, Proj. nr 84 0 064. Stockholm: Sveriges Radio/Publik- och Programforskningsavdelningen.

Forsting, Kjell, Christianson, Anders (1985) *Rapport från SVT:s försök med Kabel-TV i Sverige*. J 83/49-84. Stockholm: Sveriges Television.

Jägare, Ulrika (1999) *Allmänhetens intresse för kabelsända riksdagsdebatter via Öppna Kanalen*. Utredningsrapport på uppdrag av Informationsenheten, Sveriges Riksdag.

Kulturutskottets betänkande 2000/01:KrU8. *Radio och TV i allmänhetens tjänst*.

Kyrkomötet/Kyrkolivsutskottets betänkande 2001:11, *Svenska kyrkans kommunikation*.

Mauritzson, Jonas, Forsgren, Hans, Blom, Helena (1985) *Kabel-TV-försöket i Jönköping – en kartläggning av intressentsidan*. Jönköping: Högskolan, Institutionen för beteendevetenskap.

Nordiska Undersökningsgruppen (2000) *Jönköpings kommun – Uppmärksamhetsmätning av utsändningarna av kommunfullmäktiges sammanträden*. Februari 2000. Jönköping. Nordiska Undersökningsgruppen, Box 3292, 550 03 Jönköping.

Pettersson, Thorleif, Linderman, Alf, *Relivision – Religiös förändring och moderna massmedier i internationellt perspektiv*. Teologiska institutionen, Uppsala universitet.

Ansökan om forskningsbidrag till Humanistisk-Samhällsvetenskapliga Forskningsrådet., Dnr. F 636/95.

Prop. 1990/91:64, Yttrandefrihetsgrundlag m.m.

Prop. 1991/92:53, Förslag till ny lagstiftning för kabelsändningar m.m..

Prop. 1997/98:49, Staten och trossamfunden – grundlagsfrågor.

Prop. 1997/98:116, Staten och trossamfunden – bestämmelser om Svenska kyrkan och andra trossamfund.

Prop. 1998/99:124, Staten och trossamfunden – stöd, medverkan inom totalförsvaret, m.m..

Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV (1998) *Att sända program i kabel*. 2:a uppl.. Stockholm.

Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV (1999) *Att sända program i kabel*. 3:e uppl.. Stockholm.

Radio- och TV-verket (2000) *Lokal-TV i svenska kabelnät*. Stockholm.

Radio- och TV-verket (2002) *Bakgrundsmaterial och redovisning av lokal-TV hearingen*. Stockholm.

Regeringskansliet/Kulturdepartementet (2000) *Ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan* (Faktablad).

Riksdagens snabbprotokoll 2000/01:123, 12 juni 2001.

Riksrevisionsverket, *Televerkets regionala och sociala ansvar*, Revisionsrapport, Dnr. 1988:104.

SFS 1991:2027, Lag om kabelsändningar till allmänheten.

SVT Fakta (1984) *Försök med Kabel-tv i Sverige*. Stockholm: Sveriges Television/Informationsavdelningen.

Litteratur

Ahlmén, Birger (1985) "Hyresgästerna borde ha fått uttala sig först". (Insändare). *Smålands Folkblad* 1985-10-08.

Albertsson, Eskil m. fl. (2000) "Debatt: Nu finns unik chans att påverka SVT:s framtid – Öppet brev från samfundsledare". *Nya Dagen* 2001-04-12.

Alexander, Bobby C (1997) *Televangelism – Redressive Ritual Within a Larger Social Drama*. I Hoover, Stewart M, Lundby, Knut (eds.) *Rethinking Media, Religion, and Culture*. Sage Publications.

"Alexandersson slår till (I): Råslätt utom allt hopp" (intervju med Lennart Alexandersson, vd för fastighetsägarföreningen i Jönköping). *Jönköpings-Posten* 1984-10-06.

Allthin, Benny (1990) "Kabelvisionen igen" (Insändare). *Jönköpings-Posten* (någon gång under vecka 52).

"Allt fler outhyrda lägenheter i Jönköping – Råslätt ett sorgebarn". *Smålands Folkblad* 1980-07-11.

Arvidsson, Gunnar (1985) "Boendeinflytande eller kabel-TV? (Insändare). *Smålands Folkblad* 1985-10-08.

Arwidson-Lech, Kerstin (1991) "Vätterhems kabel-TV slogs ut". *Jönköpings-Posten* 1991-01-17.

Askelöf, Suzanne (1990) Kommunalt intresse av lokal medieutveckling. I Gustafsson, Karl Erik (red.) *Lokal mediestruktur och lokal medieutveckling*. Göteborg: Handelshögskolan.

Bergström, Mikael (1991) "Efter klagomål på Kabelvision: Bättre bild per kabel". *Jönköpings-Posten* 1991-01-09.

"Beredskap inför Smålands-TV: De ska lära sig att agera i TV". *Jönköpings-Posten* 1983-02-05.

Björkemarken, Mariann (2000) *Öppna Kanalen i Göteborg – utvecklingen av en lokal TV-verksamhet*. Göteborg: Öppna Kanalen.

Björkemarken, Mariann (2002) "Modern kommunikationsteknik för att stärka demokratin: exemplen Lokal-TV och IT." *HUMAN IT*, Årg. 6, Nr. 1-2.

Clausen, Odd (1984) "Annonsbyrån: Stolt över kampanjen!". *Smålands Folkblad* 1984-10-16.

Clausen, Odd (1984) "Direktören: Vi hade ändå tänkt sluta". *Smålands Folkblad* 1984-10-16.

DN Debatt: "Riksdagsledamöter från sju partier i upprop: Rädda tv:s gudstjänster". *Dagens Nyheter* 2000-12-29.

Djerf, Monika (1986) *Funktioner hos Kabel-TV – En studie av massmedieanvändning i ett kabel-TV-område i Göteborg*. Rapport Nr 11. Göteborg: Avdelningen för masskommunikation, Göteborgs universitet.

Engblom, Christina (1998) Från SAU till PRO - Årsmötesreferat 1947, 1972 och 1997. I Nordström, Gert Z (red.) *En lokaltidning och det offentliga samtalet - En granskning av Jönköpings-Posten under ett utgivningsår*. Jönköping: Jönköping University Press.

Ewertsson, Lena (2001) *The Triumph of Technology Over Politics? – Reconstructing Television Systems: The Example of Sweden*. Diss. Linköping: Department of Technology and Social Change, Linköping universitet.

Flodin, Åke (1980) "Oroande utveckling på Råslätt". *Jönköpings-Posten* 1980-07-11.

Fransson, Karl A (1985) "Kabel-TV behövs inte". (Insändare). *Jönköpings-Posten* 1985-10-10.

Glans, Nina (1984) "Chefen för företagen som kostar skattebetalarna 10 milj.". *Smålands Folkblad* 1984-02-04.

Glans, Nina (1984) "Visst är Råslätt närmare än Habo . . . Men Habo är billigare". *Smålands Folkblad* 1984-10-13.

Glans Nina (1984) " 'Det blev för pinsamt' – kommunen stoppar kampanjen". *Smålands Folkblad* 1984-10-15.

Gustafsson, Göran (1990) Publikutvecklingen för religionsprogrammen i TV under en tjugofemårsperiod. I Religionssociologiska Institutet *Religionssociologiska uppsatser till minnet av Lennart Ejerfeldt*. Stockholm: Religionssociologiska institutet.

Gustafsson Göran (2001) Den religiösa geografin. I Skog, Margareta (red.) *Det religiösa Sverige – Gudstjänst- och andaktsliv under ett veckoslut kring millennieskiftet*. Örebro: Libris.

Göransson, Eva (1984) "Anders Åstrand om våldet i Kabel-TV: Folk skiter i de lokala sändningarna". *Smålands Folkblad* 1984-11-22.

Hadenius, Stig (1998) *Kampen om monopolet - Sveriges radio och TV under 1900-talet*. Stockholm: Prisma.

- Hadenius, Stig, Weibull, Lennart (1978) *Massmedier – En bok om press, radio och tv.* (1970). Stockholm: Bonniers.
- Hadenius, Stig, Weibull, Lennart (1987) *Massmedier – En bok om press, radio & TV.* (1970), 3:e uppl. Stockholm: Bonniers.
- Hadenius, Stig, Weibull, Lennart (1993) *Massmedier – En bok om press, radio och TV.* (1970), Stockholm: Bonniers.
- Hadenius, Stig, Weibull, Lennart (1999) *Massmedier – Press, Radio & TV i förvandling.* (1970), 7:e uppl. Stockholm: Bonniers.
- Hall, Olle (1985) "Kabel-TV hos Vätterhem – Det ska alla få betala...". *Smålands Folkblad* 1985-09-28.
- "Hallerviks randiga" (Insändare undertecknad av signaturen JH). *Jönköpings-Posten* 1991-01-15.
- Hallingberg, Gunnar (1999) *Stockholm-Motala – Radion i Sverige från 20-tal till 50-tal.* Lund: Atlantis.
- Hallingberg, Gunnar (2000) *Tidens tusende tungor – Radion från 40-tal till 90-tal.* Lund: Atlantis.
- Halvardson, Sven (2001) *Frikyrkorna – Gudstjänstbesök som pietistisk norm.* I Skog, Margareta (red.) *Det religiösa Sverige – Gudstjänst- och andaktsliv under ett veckoslut kring millennieskiftet.* Örebro: Libris.
- Hedin, Sten-Gunnar m.fl. (2000) "Sveriges Television måste ta sitt public-service-ansvar". *Nya Dagen* 2000-12-20.
- Hedman, Lowe (1983) *När-TV för föreningar.* Stockholm: Utbildningsdepartementet Ds U 1983:1
- Hedman; Lowe, Holmlöv, P G (1986) *Kabel-TV i Sverige.* Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Hellström, Jan Arvid (1979) *Samfund och Radio – Återspeglning kontra mediananpassning ifråga om den kristna programverksamheten i Sverige fram t o m omorganiseringen 1951/52.* Stockholm: Harriers Bokförlag AB.
- Hellström, Jan Arvid (1984) *Spelet om morgonandakterna 1978-1981.* Lund: Religio, Nr 15, Skrifter utgivna av Teologiska Institutionen i Lund
- Holst, Bosse (1984) "En påminnelse om rivaliteten – Annonskrig mellan Habo och Jönköping". *Jönköpings-Posten* 1984-09-20.

Hoover, Stewart M (1988) *Mass Media Religion – The Social Sources of the Electronic Church*. Sage Publications.

Hultén, Oloph (1985) ”Elektroniska medier – Aktuell utveckling i Sverige”. *Nordicom-Nytt/Sverige* Nr 3-4.

Hultquist, Catia (2000) ”Kristen kanal kommer till Sverige – Brittiska The God Channel ska sända program för troende dygnet runt”. *metro* 2000-10-31.

”Hyresgäst på Råslätt vill slippa kabel-TV”. (Insändare undertecknad ”En hyresgäst – som fått nog av allt oljud!”). *Jönköpings-Posten* 1984-12-07.

”Hyresgästerna måste få bestämma”. (Insändare undertecknad ”Hyresgäster i Vätterhem”). *Jönköpings-Posten* 1985-10-10.

Jensen, Jens F (1998) ”Interactivity – Tracking a New Concept in Media and Communication Studies.” *Nordicom Review* Vol. 19, Nr. 1.

Jönsson, Lena (red) (2000) *Vem är det 2001*. Stockholm: Kunskapsförlaget P A Norstedt & Söner.

Jägare, Ulrika (1999) *Allmänhetens intresse för kabelsända riksdagsdebatter via Öppna Kanalen*. Stockholm: Informationsenheten/Sveriges Riksdag.

”Kabel-TV rycker fram”. *Smålands Folkblad* 1984-03-11.

Kleberg, Madeleine (1985) *Förutsättningar för Lokal-TV – Granskning av några försök inför kabellagen*. Stockholm: Journalisthögskolan.

Kleberg, Madeleine (1989) Förutsättningar för lokal-TV. I Roe, Keith och Weibull, Lennart (red) *Vad gör kabel-TV i Sverige?*. Lund: Studentlitteratur.

Larsson, Rune (1988) *Religion i Radio och TV under sextio år*. Stockholm: Almqvist & Wiksell International.

Lind, Kristina (1999) Andra religioner okej bara inte Livets ord. I *Kyrkans Tidning*. Nr. 5 1999.

Lindblad, Anders (1983) *Lokal Radio och TV – en analys av publikstruktur och deltagande*. Diss. Umeå: Sociologiska institutionen, Umeå universitet.

Linderman, Alf (1996) *The Reception of Religious Television – Social Semeiology Applied to an Empirical Case Study*. Uppsala: Department of Theology, Uppsala University.

- Linderman, Alf (2000) Kristen kommunikation - i postmoderna tider. I Nygren, Tomas, Eriksson, LarsOlov, Rehnman, Sebastian (red.) *Med smak av nåd – Hur skall tron utformas och gestaltas idag?*. Örebro: Libris.
- Linderman, Alf (2001) Religion i radio och television – från kyrkbänk till TV-soffa. I Skog, Margareta (red.) *Det religiösa Sverige – Gudstjänst- och andaktsliv under ett veckoslut kring millennieskiftet*. Örebro: Libris.
- Lundgren, Tom (1983) ”38 miljoner räddar Råslätt”. *Smålands Folkblad* 1983-04-30.
- Löfgren, Monica (1988) *Kabel-TV i Göteborg*. Arbetsrapport 40. Göteborg: Avdelningen för masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Nero, Claes (1982) ”Kabel-TV på Råslätt får vänta”. *Smålands Folkblad* 1982-12-22.
- Nordström, Gert Z (1998) En lokaltidning som exempel. I Nordström, Gert Z (red.) *En lokaltidning och det offentliga samtalet - En granskning av Jönköpings-Posten under ett utgivningsår*. Jönköping: Jönköping University Press.
- Pettersson, Thorleif (2001) Många eller få? I Skog, Margareta (red.) *Det religiösa Sverige – Gudstjänst- och andaktsliv under ett veckoslut kring millennieskiftet*. Örebro: Libris.
- Petersson, Siwert (1985) ”Överklaga om kabel-TV”. *Jönköpings-Posten* 1985-12-04.
- Petersson, Siwert (1985) ”Hyresgäströrelsen om kabel-TV: Ovilliga hyresgäster ska slippa höjda hyror”. *Jönköpings-Posten* 1985-12-05.
- Petersson, Siwert (1985) ”Vätterhem och kabel-TV blir dyrare än planerat”. *Jönköpings-Posten* 1985-12-24.
- Pettersson, Arne (1990) ”Kabelvisionen à la Hallervik”(Insändare). *Jönköpings-Posten* 1990-12-19.
- Rahbek, Per (2001) *Återupptäckten av provinsen – Regional radio från 1920-tal till 1970-tal*. Stiftelserna Etermedierna i Sverige, skrift nr 17. Värnamo: Fälth & Hässler.
- ”Randiga TV-bilder” (Insändare undertecknad av signaturen Z). *Jönköpings-Posten* 1991-01-08.
- Roe, Keith, Weibull, Lennart (1989) (red.) *Vad gör Kabel-TV i Sverige?*. Lund: Studentlitteratur.
- Rydén, Josef (1989) *När bio var synd i Jönköping – Studie av Jönköpings-Posten 1935-1970*. Jönköping: Halls Förlag.

Rydén, Josef (1993) Mångsidig och allmänborgerlig politisk profil. I Rydén, Josef och Åberg, Göran (red.) *Historiska vandringar med Jönköpings-Posten*. Jönköping: Halls Förlag.

Sandahl, Ingvar (1984) "Arga politiker i Habo-Mullsjö – Vätterhem smutskastar oss!". *Jönköpings-Posten* 1984-10-09.

Skog, Margareta (2001) Sverigeräkningen 2000. I Skog, Margareta (red.) *Det religiösa Sverige – Gudstjänst- och andaktsliv under ett veckoslut kring millennieskiftet*. Örebro: Libris.

"Ska man riva på Råslätt?". *Smålands Folkblad* 1983-01-31.

Stamming, Johnny (1983) "Öppet brev till Jönköpings kommunstyrelse: - Vems syften tjänar Kallings?". *Smålands Folkblad* 1983-03-31.

"Studiebesök hela natten för att se på kabel-TV". *Smålands Folkblad* 1984-12-17.

Tahvanainen, K V (1992) *140 år i ledningen – Televerket 1853-1993*. Stockholm: Televerket/Koncernstab Information.

"Tomma lägenheter på skattsedeln". (Ledare) *Jönköpings-Posten* 1983-01-28.

"Vadan och varthän med Vätterhem?" (ledare). *Jönköpings-Posten* 1983-02-09.

"Vätterhems affärer". *Jönköpings-Posten* 1984-08-08.

SOU 1981:45 *Nya medier, text-TV, teledata*. Betänkande av Informationsteknologiutredningen.

SOU 1984:65 *Via satellit och kabel*. Betänkande av Massmediekommittén.

SOU 1994:105 *Ny lagstiftning om Radio och TV*. Slutbetänkande av Radiolagsutredningen.

SOU 2000:55 *Radio och TV i allmänhetens tjänst – ett beredningsunderlag*. Betänkande av utredningen om Radio och TV i allmänhetens tjänst.

Stiftelsen VätterHem, styrelsen (1983) "Uttalande från VätterHem". *Jönköpings-Posten* 1983-02-09.

Svanberg, Lasse (1983) *Bekvämlighetens triumf*. Stockholm: Prisma.

Tegemo, Helge (1985) "Nej till kabel-TV". (Insändare). *Jönköpings-Posten* 1985-11-06.

"Tio kr/månad för kabel-TV". *Smålands Folkblad* 1985-07-26.

"Vem tjänar på kabel-TV?" (Insändare undertecknad av Kpml(r) Österängen). *Jönköpings-Posten* 1985-10-08.

Vibeke, Anette (1984) "Siv Persson (s): Stoppa våldet i kabel-TV!". *Jönköpings-Posten* 1984-11-23.

Wadbring, Ingela och Weibull, Lennart (1999) De nya svenskarna möter svenska massmedier. Bilaga 5. I SOU 1999:68 *Brandkatastrofen i Göteborg – Drabbade, Medier, Myndigheter* (omtryckt i Lennart Nilsson (1999) (red.) *Region i omvandling*. SOM-rapport 23, Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet).

Weibull, Lennart (1989) Lokal-TV bland andra medier. I Roe, Keith och Weibull, Lennart (red) *Vad gör kabel-TV i Sverige?*. Lund: Studentlitteratur.

Wägeus, Martha (1983) "John Johansson (s) om Vätterhem: 'Jag är trött på att vara städgumma' ". *Jönköpings-Posten* 1983-01-28.

Åberg, Göran (1993) 5.000 i kyrkbänken. I Rydén, Josef och Åberg, Göran (red.) *Historiska vandringar med Jönköpings-Posten*. Jönköping: Halls Förlag.

Åberg, Göran (1997) Gudstjänst- och andaktsbesök i Jönköpings kommun ett veckoslut i november 1997. I J Straarup (red.) *Perspektiv på Svenska kyrkans statistik 1997*. Svenska kyrkans forskningsråd, Tro & Tanke 1998:8.

Åberg, Göran (1998) Frikyrkan i brytningstider. I Nordström, Gert Z (red.) *En lokaltidning och det offentliga samtalet - En granskning av Jönköpings-Posten under ett utgivningsår*. Jönköping: Jönköping University Press.

PUBLIKATIONER UTGIVNA AV INSTITUTIONEN FÖR JOURNALISTIK OCH MASSKOMMUNIKATION (JMG)

Institutionen för journalistik och masskommunikation (JMG) har två publikationsserier:

- JMG:s bokserie: Göteborgsstudier i journalistik och masskommunikation

- JMG:s arbetsrapportserie: Arbetsrapporter från Institutionen för journalistik och masskommunikation

Redaktörer för JMG:s bokserie och arbetsrapportserie är professorerna Kent Asp och Lennart Weibull. Publikationer i de två serierna säljs genom institutionens försorg. Beställningar kan ske på den talong som finns efter publikationsförteckningen.

Mellan 1991 och 1994 utgavs även en särskild rapportserie. Titlarna i den finns förtecknade separat.

JMG:s bokserie Göteborgsstudier i masskommunikation (1980 — 1990)

1.Lennart Weibull (1983) *Tidningsläsning i Sverige*. Stockholm, Liber. 521 sid.

2.Anders Ohlsson (1989) *Politiska nyheter till nytta och nöje*. Almqvist & Wiksell International, Stockholm. 350 sid.

3.Lennart Weibull, Karin Björkqvist (1989) *Dagspressen och dess läsare*. Stockholm, Almqvist&Wiksell International. (slut)

Göteborgsstudier i journalistik och masskommunikation (1990 — (Pris: 200 kr plus moms och porto)

1.Robert Burnett (1990) *Concentration and Diversity in the International Phonogram Industry*. (slut)

2.Roger Wallis (1991) *Internationalisation, Localisation & Integration..* 281 sid.

3.Ronny Severinsson (1994) *Tidningar i konkurrens. Dagstidningarnas agerande på lokala läsarmarknader i Västergötland 1950 - 1985*.

4.Bo Reimer (1994) *The Most Common of Practices. On Mass Media Use in Late Modernity*. Almqvist & Wiksell International. Stockholm. (slut)

5.Ulf Wallin (1995) *Vad fick vi veta? En studie i svenska nyhetsmediers rapportering åren före folkomröstningen om EU*.

6.Lennart Weibull och Charlotta Kratz (red) (1995) *Tidningsmiljöer. Dagstidningsläsning på 1990-talet*.

7.William Borden (1995) *Power Plays. A Comparison Between Swedish and American Press Policies*.

8.Admassu Tassew (1995) *Reporting a Pandemic. A Comparative Study of AIDS News Coverage in African and European Dailies*.

9.Monika Djerf Pierre (1996) *Gröna nyheter. Miljöjournalistiken i*

televisionens nyhetssändningar 1961 — 1994.

10.Tomas Andersson Odén (1996) *Principer på pränt. En studie av redaktionella mål inom den svenska dagspressen*. Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet

11.Margareta Melin-Higgins (1996) *Pedagoger och spårhundar. En studie av svenska journalisters yrkesideal*. Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.

12.Maria Elliot (1997) *Förtorendet för medierna. TV, radio och dagspress i allmänhetens ögon*. Institutionen för journalistik och masskommunikation. Göteborgs universitet.

13.Kent Asp, Bengt Johansson och Larsåke Larsson (1997) *Nära nyheter. Studier om kommunaljournalistik*. Institutionen för journalistik och masskommunikation. Göteborgs universitet.

14.Carlsson, Ulla (1998) *Frågan om en ny internationell informationsordning. En studie i internationell mediepolitik*. Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.

15.Johansson, Bengt (1998) *Nyheter mitt ibland oss. Kommunala nyheter, personlig erfarenhet och lokal opinionsbildning*. Institutionen för journalistik och masskommunikation. Göteborgs universitet.

16.Wallin, Ulf (1998) *Sporten i spalterna. Sportjournalistikens utveckling i svensk dagspress under 100 år*. Institutionen för journalistik och masskommunikation. Göteborgs universitet.

17.Larsson, Larsåke (1998) *Nyheter i samspel. Studier i kommunaljournalistik. Institutionen för journalistik och masskommunikation*. Göteborgs universitet.

18.Weibull, Lennart och Ingela Wadbring /red/ (1998) *Publik och medier 1996/1997. Särtryck av artiklar om medier ur SOM-rapporterna nr 18 och 19*. Institutionen för journalistik och masskommunikation. Göteborgs universitet.

19.Lindstedt, Inger (1998) *"Till de unga, till dem som ämnar bliva tidningsmän". Handböcker i journalistik*. Göteborgs universitet.

20.Dahlén, Peter (1999) *Från Vasaloppet till Sportextra. Radiosportens etablering och förgrening 1925 — 1995*. Stockholm: Stiftelsen Etermedierna i Sverige.

21.Löfgren Nilsson, Monica (1999) *På Bladet, Kuriren och Allehanda. Om ideal och organiserings-principer i den redaktionella vardagen*. Göteborgs universitet.

22.Wadbring, Ingela och Weibull, Lennart /red/ (2000) *Trycket. 20 kapitel om dagstidningar i början av 2000-talet*.

23.Andersson Odén, Tomas (2000) *Skaraborgar'n och Spionen. Tidningar i Västra Götaland genom 250 år*.

23.Ghersetti, Marina (2000) *Sensationella berättelser. En studie av nyheter från Angola 1987 och om Prinsessan Diana 1997 i dagstidningar, radio och TV*.

JMG:s rapportserie (avslutad 1994)

Rapporter från Avdelningen för masskommunikation

- 1.Lennart Weibull (1984) *Dagspress och etermedier i Sverige 1979-1983*. (slut)
- 2.Jan Strid och Lennart Weibull (1984) *Läsvanor och Läsintressen. 1979-1983*. (slut)
- 3.Ingela Strid och Lennart Weibull (1984) *Annonbladsläsning i Sverige*.
- 4.Ronny Severinsson (1985) *Publiken möter kabel-TV*. (slut)
- 5.Lennart Weibull (1985) *Närradiolyssnandet i Stockholm 1984*. (slut)
- 6.Bo Reimer och Lennart Weibull (1985) *Dagspress på arbetsplatsen*.
- 7.Informatörer i Sverige: Arbetsmarknad Framtidsutsikter (1986) Utdrag ur utredningen om informationsutbildning i Sverige (UHÄ-rapport 985:13)
- 8.Ingela Strid och Lennart Weibull (1986) *Mediesverige 1986*.
- 9.Bo Reimer (1986) *Läsaren och tidningen*.
- 10.Rutger Lindahl (1986) *Nyheten om mordet på Olof Palme*.
- 11.Monika Djerf (1986) *Funktioner hos kabel-TV*.
- 12.Anders Ohlsson (1986) *Att svara eller inte svara - det är frågan*.
- 13.Ronny Severinsson (1987) *Den nya medieframtiden - TV via satellit och kabel*.
- 14.Ingela Strid och Lennart Weibull (1988) *Mediesverige 1988*.
- 15.Ronny Severinsson (1989) *Agerande och utveckling inom dagspressen i Västergötland*.

Rapporter från Institutionen för journalistik och masskommunikation (avslutad 1994)

- 1.Emanuelsson, Eva & Karlsson, Kristina (1991) *Informatörer inför 90-talet*. Pris: 90 kronor.
- 2.Wallin, Ulf (1991) *Bilden av EG*. Pris: 120 kronor.
- 3.Wallin, Ulf (1992) *EG - Hot eller löfte? Argument i dagspress, radio och TV för och emot svenskt EG-medlemskap*. Pris: 100 kronor.
- 4.Flodin, Bertil (1993) *Samhällskommunikation under 80-talet. En kunskapsöversikt*. Pris: 150 kronor.
- 5.Severinsson, Ronny (red), (1995) - *Studier i medielandskapet. Ett urval av analyser genomförda på uppdrag av Pressutredningen -94*. Pris: 200 kronor.

Arbetsrapporter

Arbetsrapporter från Avdelningen för masskommunikation (1980 — 1990) (Pris: 60 kr + moms och porto)

- 1.Lennart Weibull (1984) *Trender i massmedieanvändningen*.
- 2.Bo Reimer (1985) *Tidningsläsning i södra Halland*.
- 3.Lennart Weibull (1985) *Läsvanor för svensk morgonpress 1979-1984*.

- 4.Ingela Strid, Lennart Weibull (1985) *Sport i medierna*.
- 5.Lennart Weibull (1985) *Masskommunikationen i Sverige. Några reflektioner om läget 1985*.
- 6.Karl Erik Rosengren, Bo Reimer (1985) *Internaliserad kultur. Ett forskningsprogram om värden, individer och massmedier*.
- 7.Robert Burnett, Peter Esaiasson, Bo Reimer (1985) *Milestones in Mass Communication Research: Media Effects. A Review Essay*.
- 8.Bo Reimer (1985) *Values and the Choice of Measurement Technique. The Rating and Ranking of Postmaterialism*.
- 9.Lennart Weibull (1986) *Press, radio, TV och nya medier i Japan*.
- 10.Nyhetspridningen om mordet på statsminister Olof Palme. En sammanställning av Statistiska Centralbyråns intervjuundersökning 2-4 mars 1986.
- 11.Rune Hedberg och Lennart Weibull (1986) *Kassettidningsläsning på Gotland*.
- 12.Lennart Weibull (1986) *Massmediernas framtida utveckling*.
- 13.Ronny Severinsson (1986) *Tidningsläsning i Södermanland*.
- 14.Maria Elliot, Bo Reimer och Lennart Weibull (1986) *Tidningsläsning i Kalmar län*.
- 15.Lennart Weibull, Dagspresskollegiet (1986). *Läsvanor 1986*.
- 16.Bo Reimer och Karl Erik Rosengren (1986). *Maps of Culture: Macro and Micro*.
- 17.Maria Elliot (1986). *Allmänhetens syn på massmediernas trovärdighet*.
- 18.Lennart Weibull (1986) *Tendenser i svensk dagstidningsläsning*.
- 19.Bo Reimer (1986) *Social Space and the Structuring of Communication Processes*.
- 20.Lennart Weibull och Ronny Severinsson (1987) *Actions and Reactions - the Nordic Countries in Age of Satellite Broadcasting*.
- 21.Lennart Weibull (1987) *Massmediernas räckvidd 1985/86*.
- 22.Ronny Severinsson (1987) *Dagspressutvecklingen i Västergötland*.
- 23.Keith Roe (1987) *The Swedish Moral Panic over Video 1980-84*.
- 24.Bo Reimer (1987) *Dagens Nyheter i västra Sverige*.
- 25.Ann-Marie Hellerström (1987) *Lokal-TV- ett reellt alternativ till satellit-TV*.
- 26.Ronny Severinsson (1987) *Skaraborgspressens innehåll 1950-1985*.
- 27.Ronny Severinsson (1987) *Tidningsläsning i Essunga, Götene och Vara*.
- 28.Karin Björkqvist (1988) *Tidningsläsning i Gästrikland - presentation av en läsarundersökning*.
- 29.Bo Reimer (1988) *Reading Postmaterialism*.
- 30.Lennart Weibull (1988) *Publicistisk sed. Ett forskningsprogram om ett regelsystem och dess betydelse för svensk journalistik*.

31. Magnus Anshelm och Lennart Weibull (1988) *Läsvanestudien 1986. Huvudresultat och metodjämförelse.*
32. Magnus Anshelm (1988) *Sverige - nu - SOM 86 - en jämförelse av två undersökningar.*
33. Rutger Lindahl och Lennart Weibull (1988) *Palme i amerikanska ögon. En studie av den amerikanska pressens behandling av nyheten om mordet på statsminister Olof Palme 1986.*
34. Magnus Anshelm (1988) *Massmediernas räckvidd 1986/87 - en analys av Mediebarometern.*
35. Ingela Strid (1988) *Svenska folkets intressen 1973-1982. En sekundärbearbetning av Testologens mätningar av intressen.*
36. Anders Ohlsson och Keith Roe (1988) *Mått på mätning - En förundersökning av fördelningsegenskaper och stabilitet hos linje- och kategoribaserade mått.*
37. Britt Börjesson (1988) *Brott och publicitet. Kriminaljournalistik och pressetik under 1900-talet.*
38. Lennart Weibull (1988) *Rapport från kontaktresa till Uruguay 10-22 april 1988.*
39. Gunilla Jarlbro (1988) *En kvalitativ studie av hur människor upplever tidningsinnehåll.*
40. Monica Löfgren (1988) *Kabel-TV i Göteborg.*
41. Lennart Weibull (1988) *Lokal-TV via kabel. Synen på en ny kanal bland andra medier.*
42. Karin Björkqvist (1988) *Tidningsläsning i Värmland. Presentation av en läsundersökning från våren 1977.*
43. Keith Roe (1988) *Adolescents' VCR Use: How and Why.*
44. Monika Djerf (1989) *Finns det funktionsdimensioner i medieanvändningen? En faktoranalys.*
45. Karin Björkqvist (1989) *Det politiska tidningsvalet.*
46. Magnus Anshelm och Jan Strid (1989) *Läsvanor och läsintressen.*
47. Monika Djerf (1989) *Massmedier och beslutsfattare: en litteraturstudie.*
48. Britt Börjesson (1989) *Pressens själusanering. Ett regelsystems framväxt.*
49. Magnus Anshelm (1989) *Mediebarometern resultat från 1988/89.*
50. Lennart Weibull (1989) *Rapport från en andra kontaktresa till Uruguay. Om massmedier, utbildning och forskning i social kommunikation samt Instituto Comunicacion y Desarrollo.*
52. Monica Löfgren (1989) *Nyhetstidningen 8 sidor - innehåll, spridning och läsning.*
53. Keith Roe (1989) *Notes on the Concept of Aggression and its (Mis) Use in Media Research.*
54. Charlotta Kratz (1989) *Tidningsläsning i Kalmar och på Öland.*
55. Catharina Kisch och Mikael Stoltz (1989) *City 103 och dess lyssnare - en undersökning om lyssnandet på svenska arbetsgivareföreningens närradiostation i Göteborg.*
56. Karin Björkqvist (1990) *Mediebarometern under åttiotalet.*
57. Roger Wallis (1990) *Music, music everywhere, and so much of it the same.*
58. Charlotta Lekvall och Patrik Vult von Steyern (1990) *City 103 och tre livsstilar.*
59. Margareta Melin (1990) *Kommunaktuellt - studier av tidningens spridning och abonnenternas läsvanor.*
60. Maria Elliot (1990) *Förtroendet för medierna.*
61. Keith Roe (1990) *Never Has so Much Been Written by so Many about so Few, or, Why Youth Research?*

Arbetsrapporter från Institutionen för journalistik och masskommunikation (1990 - (Pris: 80 kr + moms och porto)

1. Ronny Severinsson (1990) *Massmedier, allmänhet och flyktingfrågor i Sverige och Sjöbo. En fallstudie på Sjöbo.*
2. Ronny Severinsson (1990) *Tidningsläsning i Nordvästra Skåne.*
3. Charlotta Kratz (1990) *Tidningsläsning i sydöstra Skåne. En presentation av en läsundersökning.*
4. Bo Reimer (1990) *Kulturdiskussioner - Inlägg i tre eviga debatter.*
5. Charlotta Kratz (1990) *Tidningsläsning i Jönköping. En presentation av en läsundersökning.*
6. Charlotta Kratz (1991) *Verklighetsval och kapital. En studie av det ekonomiska och det kulturella kapitalets betydelse för läsningen av stockholmstidningar utanför Stockholm.*
7. Deanna Huthman (1991) *Dynamisk public relations. En explorativ studie av Public Relations i fyra företag.*
8. Admassu Tassew (1991) *Public service broadcasting concept and practice: a preliminary overview of the ideals and some swedish experience.*
9. Ronny Severinsson (1991) *Tidningsvanor i Gästrikland 1989. Presentation av en läsundersökning.*
10. Lennart Weibull (1991) *Publik och medier i samspel. En analys gjord för MedieSverige 1991.*
11. Monica Löfgren (1991) *Massmediernas räckvidd 1979 - 1990.*
12. Lennart Weibull (1991) *Masskommunikation som ämnesområde. Ett försök till empirisk bestämning.*
13. Charlotta Kratz (1991) *Tidningsläsning i Södra Halland 1990, jämförelser med situationen 1984.*
14. Margareta Melin (1991) *Från kulturteori till journalistkultur. En litteraturoversikt över diskussionerna kring kulturbegreppet.*

- 15.Charlotta Kratz (1991) *Från icke-läsare till allätare. Fyra läsartyper i Stockholm och i landsorten.*
- 16.Kent Asp (1992) *Partiskheten i Sveriges Radios och TV4:s nyhetsprogram under 1991 års valrörelse.*
- 17.Ronny Severinsson (1992) *Med eller utan prenumeration i Eskilstuna och Katrineholm. Presentation av en läsa rundersökning från hösten 1990.*
- 18.Karin Björkqvist Hellingwerf (1992) *Mediebarometern 1979-1991.*
- 19.Karin Björkqvist Hellingwerf (1992) *Dagspress och medievanor. En analys av läsvanestudien 1991.*
- 20.Lennart Weibull och Karl Erik Rosengren (1992) *Swedes' view of the world. A Descriptive Report from the First Two BALTICOM Surveys.*
- 21.Monica Löfgren Nilsson (1992) *Kvinnligt, manligt, journalistiskt - journalisters syn på nyhetsvärdering.*
- 22.Monika Djerf-Pierre (1992) *A Toaster With Pictures. The Evolution of American Broadcasting 1921-1991.*
- 23.Charlotta Kratz (1992) *En fråga om smak. Om stabila och rörliga gruppers kulturella preferenser.*
- 24.Thomas Östberg (1992) *Sportjournalistik - en analys av fyra dagstidningar 1961 - 1991.*
- 25.Karin Björkqvist Hellingwerf (1993) *Mediebarometern 1979 - 1992.*
- 26.Carin Nilsson, Åsa Widgren (1993) *Videotex - massmedium eller ej? En litteraturstudie och begreppsanalys.*
- 27.Margareta Melin (1993) *Var finns kvinnorna? En analys av manligt och kvinnligt i kurslitteraturen vid Journalisthögskolan i Göteborg.*
- 28.Karin Björkqvist Hellingwerf (1993) *Läsvanestiens mått på läsvanor. En analys av två mått på läsvanor.*
- 29.Gunilla Jarlbro (1993) *HIV-aktuellt - En läsundersökning.*
- 30.Monica Löfgren Nilsson (1993) *Klimat och kön - Journalisters bedömningar av arbetsklimatet på nyhetsredaktioner.*
- 31.Bengt Carlsson, Inger Lindstedt, Lennart Weibull (1993) *Studieresa till amerikanska högskoleutbildningar i journalistik, medier och kommunikation - En personlig reserapport.*
- 32.Håkan Hvitfelt, Lennart Weibull (1993) *Pendeln har svängt - En reserapport från Kina.*
- 33.Ulf Wallin (1993) *Den franska folkomröstningen - En analys av rapporteringen om den franska folkomröstningen om Maastrichtfördraget i svensk press, radio och TV samt i övriga nordiska länders press.*
- 34.Karin Björkqvist Hellingwerf (1994) *Tidningsläsning i Luleå och Kiruna*
- 35.Tomas Andersson (1994) *Jönköpings-Posten och Smålandsposten - två småländska tidningsstrategier.*
- 36.Karin Björkqvist Hellingwerf (1994) *Mediebarometern 1979 - 1993.*
- 37.Bengt Johansson (1994) *Att studera massmediernas innehåll. En genomgång av innehållsstudier inom svensk forskning om journalistik, medier & kommunikation.*
- 38.Maria Edström, Maria Jacobson (1994) *Massmediernas enfaldiga typer. Kvinnor och män i mediebruset den 17 mars 1994.*
- 39.Ingela Wadbring, Lennart Weibull (1994) *På konsumenternas sida. En analys av hur konsumentfrågorna speglas i göteborgspresen.*
- 40.Bo Reimer (1994) *Kulturell identitet och massmedieanvändning på Åland.*
- 41.Olof Hultén, Carin Nilsson (1994) *Det svenska TV-utbudet 1987 och 1993. Undersökning av sändningstid och programkategorier.*
- 42.Kent Asp (1994) *Medieval 94'. Anförande vid Folkrorelsernas Medieforum torsdagen den 20 oktober 1994 (framfört i urval). Forskningsprogrammet Journalistik och demokrati - studier kring medie-kvalitet.*
- 43.Margareta Melin (1995) *Can Women Become Cowboys? The Importance of Journalist Education for the Professional Ideal Among Swedish Journalists.*
- 44.Margareta Melin (1995) *Female Educators and Male Craftsmen? The Professional Ideals Among Swedish Journalists.*
- 45.Ingela Wadbring (1995) *Sista ordet är inte sagt än! - en analys av lärarnas syn på jämställdhet vid journalistutbildningen i Göteborg.*
- 46.Karin Björkqvist Hellingwerf (1995) *Tidningsläsning i Gästrikland.*
- 47.Gunilla Jarlbro (1995) *Barn, ungdom och reklam.*
- 48.Karin Björkqvist Hellingwerf (1995) *Mediebarometern 1979 - 1994.*
- 49.Lennart Weibull (1995) *Journalister om Journalisten. Redovisning av en läsundersökning från hösten 1994.*
50. Kent Asp (1995) *Kommersialiserade TV-nyheter - på gott och ont. En jämförande undersökning av Rapport TV2 och Nyheterna TV4.*
51. Monica Löfgren Nilsson (1995). "Pennskaften" *Female Journalists in Sweden.*
- 52.Gunilla Jarlbro (1995) *Våldsbrott i svensk press. En jämförelse mellan åren 1983 och 1993.*
- 53.Jakob Bjur och Jörgen Thörnqvist (1995) *Samma röster med nya ansikten. En studie av Rapports innehålls-, form- och presentationsmässiga förändring över en tioårsperiod med tyngdpunkt på begriplighet.*
- 54.Dino Viscovi (1995) *Med Loket mot framtiden. Om unga arbetarklassmän, invandrare, EU och massmedier.*
- 55.Ingela Wadbring (1995) *Tidningsläsaren - vem är det? En analys av olika gruppers tidnings- användning.*
- 56.Marina Ghersetti (1996) *Jakten på den försvinnande publiken. Om besök och besökare på svenska biografier.*

57. Kent Asp (1996) *Sverige bilden i TV-nyheterna. En undersökning av Stockholmsdominansen i Rapport (1986 - 1995) och Nyheterna (1991 - 1995).*
58. Lennart Weibull (1996) *Bio, film och samhälle 1995. En analys av svenskarnas biobesök, filmpreferenser och syn på film och samhälle*
59. Birgitte Christiansen (1996) *IT-brug - en litteraturoversigt ud fra et humanistisk-samfundvidenskabeligt perspektiv.*
60. Ylva Brune (1996) *Välberg i nyheterna - en kamp mellan tolkningsmönster.*
61. Karin Björkqvist Hellingwerf (1996) *Mediebarometern 1979 - 1995.*
62. Ingela Wadbring (1996) *Den journalistiska vägen - vadan och varthän? En studie om kvinnliga och manliga journaliststudenter i Göteborg.*
63. Ylva Brune (1996) *Svenskar, invandrare och flyktingar i rubrikerna.*
64. André Jansson (1996) *TV-tittarna och det sociala rummet - En studie av den sociala positionens betydelse för kanalpreferenser och självuppfattning.*
65. Bo Reimer (1996) *Inte utan relevans - Om ungdomars användning av massmedier.*
66. Birgitte Christiansen (1996) *IT-brug i hverdagslivet - en kvalitativ interview-undersøgelse om ti menneskers computer- og Internetbrug i privatsfæren.*
67. Ebba Sundin (1997) *Barn och massmedier - En forskningsöversikt.*
68. Monica Löfgren Nilsson (1997) *Hon och han i journalistutbildningen - Ett pedagogiskt projekt.*
69. Bertil Flodin (1997) *Medborgarna och EU-informationen - En studie av inställning, aktivitet och kunskap hos svenska folket inför folkomröstningen 1994*
70. Maria Edström (1997) *Kön och journalistik - att utvidga medieverkligheten. En litteraturoversikt*
71. Larsåke Larsson (1997) *Forskningsöversikt - Kommunjournalistik.*
72. Torsten Malmström och Lennart Weibull (1997) *Snöstormen den 17 november 1995.*
73. Anna Maria Andersson (1997) *Vem är den svenske journalisten? - En studie av journalistikåren i yrkesliv och vardagsliv 1994 - 1995.*
74. André Jansson (1997) *Svensk dagstidningsläsning i förändring. Resultat från Riks-SOM-studien 1996.*
75. Britt-Marie Leivik Knowles (1997) *Inter-organisatorisk kommunikation mellan myndigheter och medier. Forskningsöversikt över myndigheters och mediers interaktion i samband med allvarliga samhällstörningar.*
76. André Jansson (1997) *Sätt att se på TV. En kvantitativ problematisering av den selektiva TV-publiken.*
77. Sigurd Høst och Ronny Severinsson (1997) *Avisstrukturen i Norge og Sverige - 1960 til 1995. Arbeidsrapport nr. 1 fra prosjektet Norsk-svensk dagspresseutvikling.*
78. Anders Lithner och Ingela Wadbring (1997) *Ungdomars dagstidningsläsning.*
79. André Jansson (1997) *Tidningsvärden i morgon- och kvällspress.*
80. Tomas Andersson Odén (1997) *Pressen i Skaraborg. Tidningar och redaktörer från 1793 och framåt.*
81. Magnus Andersson (1997) *Populärmusik: såväl Wu-Tang Clan som Pat Bone.*
82. Birgitte Christiansen och Annika Bergström (1998) *Tidningars symbol- & bruksvärde. Kvalitativa intervjuer med några av Göteborgs-Postens & Hallands Nyheters läsare.*
83. Erik Fjellman och Jan Sjögren (1998) *Nyhetsläsning på Internet - Svenska CNN från ett användarperspektiv.*
84. Ronny Severinsson /redl (1998) *Lokalt innehåll i norska och svenska tidningar. Fyra redaktörer läser varandras tidningar.*
85. Anna Maria Andersson, Birgitte Christiansen & Karin Fogelberg (1998) *Vad tycker tittarna? En publikstudie av två underhållningsprogram.*
86. André Jansson (1998) *Dagstidningsläsning 1997. En tabellrapport från Dagspresskollegiet.*
87. Kent Asp (1988) *Medierna och giftutsläppet i Hallandsåsen.*
88. Ronny Severinsson (1988) *Marjasin i medierna. En innehållsanalys på uppdrag av Medicakademin.*
89. Annika Bergström (1988) *Tidningar, radio och TV i västra Småland.*
90. Annika Bergström (1999) *Internet i svenska hushåll hösten 1997.*
91. Lennart Weibull och Ingela Wadbring (1999) *De nya svenskarna möter svenska massmedier.*
92. Liselotte Englund (1999) *Katastrofjournalistikens dilemman. En forskningsöversikt med etiska och psykologiska perspektiv.*
93. Josefine Sternvik (1999) *Dagspressens ungdomssatsning.*
94. Maria Domellöf (1999) *Mycket nöje! Nöjesjournalistik i förändring.*
95. Annika Bergström (1999) *Internet i medielandskapet.*
96. Anna Maria Jönsson (2000) *Radio och TV i allmänhetens tjänst? Allmänhetens syn på public service-verksamheten.*
97. Liselotte Englund (2000) *Kvalitets effektivitet i Public Service-radion. En kunskaps- och forskningsöversikt med förslag till indikatorer på radiokvalitet.*
98. Kent Asp, Bengt Johansson och Åsa Nilsson (2000) *Medievalundersökningen 1998. Teknisk rapport.*
99. Magnus Fredrikson (2000) *Var skall jag kryssa? - En studie av RSV:s och dagspressens personvals information inför valet 1998.*
100. Stina Bengtsson (2000) *Personvalet och journalisterna - 16 svenska journalister om det första svenska personvalet 1998.*

Rapporter från Institutionen för Journalistik och Masskommunikation (2001- (Pris: 80kr + moms och porto)

1. Annika Bergström & Ingela Wadbring (2001) *Medierna i vardagslivet. En metodologisk skiss över hur det är möjligt att använda dagböcker som insamlingsmetod i medieforskningen.*
2. Kent Asp & Magnus Fredriksson (2001) *Bilavgaserna och den allmänna opinionen. Åsikter och handlingsberedskap.*
3. Tomas Andersson Odén (2002) *2001 års publicistiska bokslut. En rapport om 36 tidningars bokstäver - i siffror.*
4. Gabriella Sandstig (2002) *Organisation och kön. En strategisk litteraturöversikt av ämnesområdena organisation och kön applicerat på forskningsprojektet "Kvinnorna i journalistkulturen".*
5. Therese Eriksson (2002) *Gratis-tidningsmarknaden i Sverige 2001.*
6. Rudolf Antoni (2002) *Publikens publik. Aktuell forskning kring användning och värdering av medier.*
7. Rudolf Antoni & Therese Eriksson (2002) *Läsvanestudien. En tabellrapport.*
8. Gabriella Sandstig (2003) *Orons platser. En granskning av människors upplevelser av rädsla och otrygghet.*
9. Tomas Andersson Odén (2003) *2002 års Publicistiska bokslut. Del 1 Om tidningars redaktioner och innehåll.*
10. Ingela Wadbring (2003) *2002 års Publicistiska bokslut. Del 2 Om läsares och medarbetares syn på tidningar.*
11. Tomas Andersson Odén & Ingela Wadbring (2003) *Teknisk rapport för publicistiska bokslut*
12. Mariann Björkemarken (2003) *Jönköpings Lokal-TV Förening. Utvecklingen av en lokal TV-verksamhet*

Undertecknad beställer härmed följande skrifter från Institutionen för journalistik och masskommunikation (JMG)

Nummer Titel

Författare

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Namn:

.....

Adress:

.....

**Institutionen för
Journalistik och Masskommunikation**

Box 710
405 30 GÖTEBORG

TEL 031 - 773 4976
FAX 031 - 773 45 54

e-post majken.johansson@jmg.gu.se